فێرناندۆ ئارابال

وەرگێڕانی:
دلشاد میوا

بژی مەرگ
(بەعەلی بابل)

بژی مەرگ

فیرناندۆ ئارابال

بژی مەرگ

(بەعەلی بابل)

وەرگێرانی: دڵشاد هیوا

دەزگای وەرگێڕان

بایەخ بە بواری
وەرگێڕانی کتێب و
چاپ و بڵاوکردنەوەی
دەدات

خاوەن ئیمتیاز و سەرنووسیار:
حەسەن ئەحمەد مستەفا

ناوی کتێب: **بژی مەرگ**
(بەعەلی بابل) Baal Babilonia لە ڕۆمانە کورتەکانی ئەدەبیاتی جیهان
نووسینی: **فیرناندۆ ئاراباڵ** 1932 ـ Arrabal Fernando
وەرگێڕانی لە ئینگلیزییەوە: **دڵشاد هیوا**
پێداچوونەوەی: **سەنا حەسەن**
دیزاینی بەرگ: **ئاکار جەلیل کاکەوەیس**
دیزاینی ناوەڕۆک: **پەرێز حەمید**
تیراژ: **1000 دانە**
نرخ: **2500 دینار**
چاپ: **یەکەم/ 2011**
چاپخانە: **ڕۆژهەڵات**
لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتیەکان ژمارە(1104)ساڵی 2011 دراوەتێ.

ناونیشان:
هەولێر/ ڕاپەڕین

پەیوەندی:
07504068474
0662532099

پێشکەشە

بە باوکم فێرناندۆ ئارابالّ روئیس

ئەم دەقە کەمێ بەر لەوەی پۆلیسی ئیسپانیا، لە تەموزی ١٩٦٧دا ئارابالّ دەستگیر بکا، نووسراوە.

پێشەکی

لەساڵی ١٩٦٩وە، واتە لەساڵی بڵاوبوونەوەی ئەم ڕۆمانەوە، نووسینەکانی ئارابال فرۆشێکی بێ وێنەیان هەبووە، هەندێکی تووشـــی سەرسوڕمان کردووە و چەندێکیشی لەخۆی تەراندووە، بەڵام کەسی بێبەش نەکردووە. ئارابالی چیرۆکنووس. لە فەرەنسا بەناحەق گومناوە. بۆچی بەناحەق؟ چونکە، هەر بەو جۆرەی کە خوێنەر بە سانایی لێی تێدەگا، ناوەڕۆکی بایەخداری شانۆییەکانی ئارابال و وەسوەسەکانی ئەم نووسەرە، بە هەمان ئەو واقیعییەتە ئازاربەخشـــەوە کە هەیە، لەچوارچێوەی چیرۆکەکانیشیدا جێی خۆی دەکاتـــەوە. بژی مەرگ «بەعەلی بابـــل»[1] ، لە بابل بە ســـزای خۆی دەگەیەنم»)[2] ، «ئاشوب و ناشیرینییەکانی» ئیســـپانیای کۆماریخواز ـ کە لێرەدا بـــاوك ئەو ڕۆڵە دەنوێنێ ـ

---

١ . بەعەلی بابل ناوی چیرۆکەکەیە. بژی مەرگ ناوی فیلمێکە کە ئارابال لەســـەر بنەمای ئەم چیرۆکە دروســـتی دەکا. لە کۆتاییەکانی جەنگی ناوخۆیی و بەرقەراری حکومەتی نوێدا دروشمی دەوڵەتی فرانکۆ وەها بوو: «بژی مەرگ، بمرێ هزر»، «بژی مەرگ»یش بەجۆرێ چیرۆکی ئیســـپانیای ژێر دەســـەڵاتی فرانکۆ لە دیدی منداڵێکەوە دەگوازێتەوە. وشە سامییەکەی بەعەل مانای «ئاغا، ئەرباب» دەدا و لە زمانی ئیسرائیلی و فینیقیدا بەمانای خوا دێ (بەعەلی بابل؛ خوای بابل)، لەلایەکی تریشەوە بەعەل ناوێکی تری ئەو ئاسنگەرەیە کە بە شوێن خوادا دەگەڕێ و لە تەوراتدا یەکێکە لە ناوەکانی شەیتان و بەمانای بت هاتووە.

بابل یەکێکە لە شارە دێرینەکانی جیهان کە مێژووەکەی لە ٢١٠٥ساڵ بەر لە زایینەوە دەست پێدەکا و لەگەڵ «حامورابی»دا دەگاتە لوتکە. لە پاش ئەوەوە ڕوو لەداوچوون دەچێ و لە ناوەڕاستەکانی سەدەی حەڤدەی پێش زایین وێران دەبێ. ئێستاکەش کەلاوەکانی بابل لەسەر ڕۆخی ڕووباری فورات لە ١٦٠ کیلۆمەتری بەغدا بەرچاو دەکەوێ.

٢ تەوراتە کتێبی ئەنبیا، کتێبی جەریمی ١٤٤ ـ ٥:

«بەعەل لە بابل بە سزای خۆی دەگەیەنم
ئەوەی کە دزیویە لە دەمی دەرئێنم
ئیدی خەڵکی بەرەو لای وی ناڕۆن
چونکە تەنانەت حەسارەکانی بابلیش دەڕووخێنم»

خواوەند بۆ سزادانی پاشاکانی یەهود کە باوەڕیان بە بەعەل هێنابوو، نەبوخوزنەسر دەنێرێ و ئەویش، بەیتولموقەدەس کاول دەکا. جەریمی پەیامبەر لەم گوتارەدا پێشبینی ڕووخان و کەوتنی شاری بابل و ڕزگاری دووبارەی یەهود لەلایەن کورشەوە دەکا.

لەدیدی ژنێکی راسترەو، کاسۆلیك و چەپێنەرەوە وەیاد دێنێتەوە. ئەم ژنە، هەر ئەو ژنە ترسـناکەیە کە بـەو بوونە کۆتوبەندکەر و خەسـێنەرەی خۆیەوە، وێنەکەی لە هەندێ لە شانۆنامەکانی ئارابالدا، لە دوو جەللادەوە بگرە تا میعمار و ئیمپراتۆری ئاشور، دەیبینین.

«بەعەلی بابل» هەرچەندە لەرواڵەتدا نامەیەکی دووردرێژی پیاوێکـی نەخۆش و تەنیایە بۆ دایکێکی دوور - دایکێ کە ئەو ئومێدەکانی بە با داوە - لەراستیدا دانپێدانانی پڕ ڕاز و بەچپەی نووسـەری چیرۆکەکەیە. رۆمانەکە لە چەندین بەشـی کورت پێکهاتووە کە بە شـێوازێکی رەوان و خزۆك، بەشێوەی ئاوێکی روون، بەدەم ئاوازی وێرد و نزاوە، واتە بێدەنگبوون و دووبارەبوونەوە، نووسراوە. هەندێ جار یەك «بەڵێ»ی کورت، بەشێوازی جۆیس بەشـێك دەشـکێنێ، خاوێنتر و هەروەکو گومەزێك کە بتوانی شێوەگۆڕکێی پێ بکەی، بەشێوەی ئاوازخوێندنێکی کۆرسئاسا زیاتر بەیەکەوەی دەبەستێ. ئارابالی لاو لەگەڵ خۆیدا دەدوێ و هەر بەو جۆرەی کە چیرۆکی ژیانی دەگێڕێتەوە، بەهەمانشێوە ئیسـپانیای بێڕەحمیـش بە هەموو جوانییە وەحشـیانەکەی و جەبرباوەڕی و ئیشـقە عاریفانەکانییەوە، وەك بڵێی لە پشـتی ئاوێزەیەکەوە بـە بەرچاوانی ئێمەدا تێدەپەڕێنی. بە سـادەیی منداڵێکەوە، ئەو درزە گەورەیە دەبینین کە دڕندانە ئیسـپانیای کردۆتە دووبەشی پێکەوە هەڵنەکەرەوە.

لەبارەی جەنگی ناوخۆییشەوە، لاوەکە تەنیا هەندێ وێنەی ناروون و چەند حیکایەتێکی دێتـەوە یاد کە خێزانەکەی بۆی دەگێڕنەوە. پێداگری لەسـەر شـتێ ناکا، جەخت لەسەر هیچ

ناکاتــەوە و چاوانی بەســەر ڕووداوەکان و مرۆڤەکاندا دەگێڕێ و بەپێــی ئەو واقیعییەتە حوکم دەدا کــە دەیبینێ. نە! دنیای گەورەترەکان جوان نییە؛ فڕۆکە گرگرتووەکان دەدەنە بەر ڕێژنەی گوللــە، تف لە تەرمی مــردووەکان دەکەن، مامۆســتاکان لە بەندیخانەکان تونــد دەکرێن و ڕۆڵە، دایك و باوکی خۆی تەفرە دەدا، هەندێ لە زیندانییەکان دێوانە دەبن و هەوڵی خۆکوشــتن دەدەن. ئەمــە واقیعییەتێکە کە هێدی هێــدی جێی خۆی لە خەیاڵی لاوەکەدا دەکاتەوە.

بــەڵام ســەختی و دژواری ژیانی ئێســتاکەیش هەندێ لایەنی پێکەنینــاوی و گاڵتەجاڕانەی هەیە. لەژێر ســوتانە[3] کڵێسایییەکاندا، لەشە ناسوپاسەکان دەگەنێن. مەگەر لە کریتیکۆن، گراســیان هاواری نەدەکرد: «ئێمە کوڕانــی خراپەکارییین؟» منداڵەکــەی «بەعەلی بابل»یش دەگاتە باوەڕێکی هاوشــێوە، باوەگەورەی لەژێر ســوتانەی ڕێوڕەســمی پیلاری پاکیزە[4] دا دەمرێ و بەهەمانشێوەیش دەنگێکی لێوەدەردێ کە دەبێتە هۆی دروستبوونی پێکەنینێکی بەرگرینەکراو لەلای نەوەکەی، مەرگ و گاڵتــە قڕێژەکان دەبنە یەك. لەلایەکی تریشــەوە، ماوەیەکی زۆرە کە ئیسپانیا خوی بە مەرگەوە گرتووە. مەرگ، تارمایی گۆڕەپانەکانی گابازییە لە خوێنی گەرمی گاکاندا. شــتێکە لە ڤیارامیرۆ کە پیــاوان دەبزوێنێ و دنەیان دەدا. مەرگ زاڵە بەسەر ڕێوڕەسمە ئاینییەکاندا. کوڕێژگە، گروپەکانی هەفتەی موقەدەس بەو هەموو زرینگ و هوڕانەیانەوە، بەو هەموو مەزنی و گاڵتەبازاڕییانەوە، بەو هەموو زنجیرە ناکۆتایانەوە کە تۆبەکاران

---

٣ سوتانە: پەشمەی کەشیش، ئەو باڵاپۆشەی کە کەشیش و ڕەبەنەکان لەبەری دەکەن.
٤ ناوی کڵێسایەکە کە گوایە حەزرەتی مریەم لە میحرابەکەیدا دەرکەوتووە.

لە قاچەکانیانەوە دەئالێنن و بەو خاچە زەبەلاحانەی کە تەنیا بۆ ترساندنی هەرچی و پەرچییەکانە، دێنێتەوە یاد.

مەرگ، گوناح، نەفرەتکردن لە ئازادی و بێزاری لە باسوخواسی سێکسی، پەڵەیەکی نەنگییە بە نێوچەوانی ئیسپانیاوە. پورە کلارای تورە و تۆسن، مەیلی ژنانەی خۆی لە نێو دوعا بێکۆتاکانیدا ئارام دەکاتەوە و داوا لە خوشکەزاکەی دەکا تا شەلاقکاری بکا. بابەتی سەیر ئەوەیە کە لەم کۆمەڵگە چەوسێنەر و پۆلینکراوەدا، نە پیاو سالارە و نە باوك. بە کەرەستە و باسی پیاوانە هانی کوڕەکە دەدەن: نابێ «بزنمژە» بێ، دەبێ لە دالانە تاریکەکانەوە تێپەڕێ، دەبێ «قایش» بەلای چەپدا ببەستێ، دەبێ پیشەی سەربازی هەڵبژێرێ، بەڵام ئەو لە نێو هەلومەرجێکی خنکێنەری دایکسالارانەدا ژیان بەسەر دەبا. دایەگەورە، پورە کلارا، دایکی و خوشکی لە کارلێکردنیدا رۆڵێکی گرنگ دەگێڕن؛ لەکاتێکدا باوەگەورە، ئەو بوونەوەرە پێکەنیناوی و گاڵتەجاڕە، لەگەڵ ئەوەشدا کە رەنگە لە دڵدا دژی ئەوان بێ، کەچی شتێك نادرکێنێ.

بەڵام لەگەڵ ئەمانەشدا دیسان نەسیمێکی خۆشەویستی هەڵدەکاتە سەر ئەم کۆمەڵگە تاریکە. دایکە توندگیرە، بەڵام ئەژنۆی سپییە و زمانێکی تەڕ و پرچێکی رەشی لوولی هەیە، ئینجا جوانیشە، بۆیە کوڕەکەی لەڕووی ئێرەییەوە دەیەوێ رێگر بێ لە بەردەم و حەز و مەیلە پیاوخوازانەکانیدا. نەبوونی باوك سەختە. باوکەیان وەدەرناوە، دایانشۆریوە و دایکەیش نکۆڵی لێ دەکا، بەڵام لەگەڵ ئەوانەشدا دیسانەوە وێنەیەکی باوك لە زەینی کوڕەکەیدا ماوەتەوە و شتێ کە رۆژێ لە رۆژان هی باوك بووە،

تەنانەت لە نەخۆشخانەیش، بەباوەڕەوە لای خۆی هەڵیدەگرێ: ئـــەوە بە پاپەکـــەی «دکتۆر پلومپ»ەوەیە کـــە کوڕە لاوەکە بڕیاردەدا یادەوەری، بیر و هەست و سۆزەکانی خۆی ڕێك بخات.

«بەعەلـــی بابل» گێڕانەوەی حیکایەتی منالێکە کە وەکو خاکەکـــەی، خاکێ کە تێیدا گەورە بووە، دەبێتە هەزار پارچەوە. ئەم کتێبە کە بەرەڵایی و ناشـــیرینییەکانی مێژوو نیشان دەدا، بە قســـەی یەکێ لـــە ڕەخنەگـــران «توندوتیژترین چیرۆکی توندوتیژییە».

دۆمینیگۆ سیڤێرن

پیاوێ لەنێو لمەلانەکەی کەناری میلیادا پێیەکانمی دادەپۆشی و دەستەکانیم بەسەر پێیە منالانەکانمەوە دێتەوە یاد. سێ ساڵە بووم و لەبەر پرشنگی خۆردا، دڵ و ئەلماس لە تنۆکە بێ ئەژمارەکانی ئاوەوە دەچکانەوە.

زۆرێ لێم دەپرسن کە چ کەسێ زۆرترین کاریگەری لەسەرم هەبووە و چ شتێکیش زۆرترین ستایشی منی بزواندووە؟ ئەو وەختە منیش، کافکا و لویس کارۆڵ، واتە دیمەنی هەراسێنەر و کۆشکی ناکۆتا، گراسیان و دەستیۆڤسکی، واتە تخوبەکانی جیهان و خەونە لەعنەتییەکان لەبیر خۆم دەبەمەوە و دەڵێم: ئەو کەســەی کە تەنیا دەستەکانی ئەوم لەبیر ماوە بەسەر پێیە منالانەکانمەوە، باوکمە.

سالانێکی دورودرێژ بەشوێن نامە و پەردە و نیگارەکانی ئەودا ئیســـپانیام تەی دەکرد. باوکم نیگاری دەکێشـــا و هەر یەکە لە نیگارەکانی ئەو، سمکۆلانی سەد هەزار ئەسپی گریاوی جیهانی خامۆشی و هاواری لە مندا بێدار دەکردەوە.

لە میلیا، شـــەڕی ناوخۆیی لە حەڤدەی تەموز هەلایســـا و باوکم - فێرناندۆ ئارابال رویس - دوای دوو کاتژمێر لە ماڵەکەی خۆیدا دەستگیر کرا و بە تاوانی «شۆڕشی چەکداری» فەرمانی مەرگی بەســـەردا درا. هەندێ جار کە بیری لێدەکەمەوە، نارنج و ئاسمان، دەنگدانەوە و مۆسیقا، کالای پڕبالای کەتان و ئەرخەوان دەپۆشن.

پاش نۆ مانگ، ســـزاکەی گۆڕا بۆ ســـی ساڵ و یەك ڕۆژ زیندانی. بەلام من لە باوکم، تەنیا دەستەکانی سەر پێیە منالانەکانم دێتەوە بیر کە لەنێو لمەلانەکەی کەناری میلیادا داپۆشرابوو. هەر کە ناویشی دێنم، پەیژە ئاسنی و بالدارەکان بێدەنگی لێوانلێو دەکەن.

ئەو بەندیخانەکانی میلیا، سیۆتا، سیوداد رۆدریگۆ و بۆرگۆسی تێپەڕاند. لە سیۆتا هەوڵی دا بە بڕینی دەمارەکانی خۆی بکوژێ و ئەمڕۆیش هێشتاکە من هەست بە تکانەوەی خوێنی نمناکی وی بەسەر پشتی رووتی خۆمدا دەکەم.

لە ٤ی تشرینی دووەمی ١٩٤١دا، گوایە بەناوی «شڵەژانی باری دەروونی»یەوە لە بەندیخانەی ناوەندی بۆرگۆسەوە گوازرایەوە بۆ ئاسایشگەی نەخۆشخانەی هەمان شارۆچکە. پەنجا رۆژ دواتر هەڵات و بۆ هەتاهەتایە ون بوو ... لە سەفەرەکانمدا پاسەوانەکان، پەرستار و پزیشکەکانیم بینی ... بەڵام سەبارەت بە دەنگ و رەنگی تەنیا یەك وێنام هەیە.

لەو رۆژەدا کە دیار نەما، مەترێك بەفر بەسەر بۆرگۆسدا باری بوو و لە دۆسیەکانیدا هاتووە کە ناسنامەی نەبووە و تەنیا بیجامەیەکی لەبەردا بووە. بەڵام من - بەخەیاڵ - دەستم خستە نێو دەستیەوە، بوومە هاوسەفەری و لە رێگە و کاکێشانەکان تێپەڕیم، ئەو دڕندانەم لاواندەوە کە بوونیان نەبوو و ئاوی شیرینم لە کانی و کارێزەکان خواردەوە.

باوکم «سورپێست» بوو. لە ساڵی ١٩٠٣ لە کۆردوا هاتە دنیاوە و تا ئەو رۆژەی کە بێسەروشوێن بوو، ژیانی بە ئازار و ناخۆشی - هێندەی کە من بەئازار دیتومە - تێپەڕی. کە بیر لەوە دەکەمەوە لە سیاسەت و هونەردا هاوباوەڕی ئەوم شاد دەبم، چونکە منیش بە وێنەی وی کەفوکوڵێکی قوشقی و سڵ، مەلەی ئاوێنەی سەر دەریا و وڕێنە دەچڕم.

لەگەڵ ئەوەشدا کە لەوێ نەبوو، کەچی لە ماڵەکەمدا رق و کینێکی هەمەکی بەرامبەر وی هەبوو. لە ئەلبومی وێنەکانیشدا،

وێنەیەکی نەبوو یا لە وێنە خێزانییەکاندا، دەرکەوتنی ئەویان بڕیبوو یا لایاندابوو. بەڵام دژوێن، بێدەنگی، ئاگر و مقەســت نەیانتوانی دەنگی ئەو خوێنەی کە لەکێوەکانەوە تێپەڕیوە و بە تیشك و خوێن دەمشواتەوە، لەبن بێنن.

ئەگەر ڕۆژێ کەســێ هەواڵێکی ئــەوم بۆ بێنێ، ئای چیم لێدێ! ئەگەر پێم بڵێ: «من هاوڕێی زیندان یا خوێندن یا قوماری ئەو بووم، بەم یا بەو جۆرە بوو! ئەم یا ئەو شتەی خۆش دەویست.» لەناوەندی ئاوێزەیەکی ڕەنگاورەنگدا دەیبینم کە ڕووناکی بەسەر خەم و ئازارەکانمدا دەپژێنێ.

پێم دەڵێن هەندێ دەیانەوێ خۆیانم لەگەڵدا یەکلا بکەنەوە کە بۆچی لە تۆبەنامە یا نەفریننامەیەکدا حاشــام لە باوکم نەکرد؛ دەســا ماڵوێرانی بۆ ئەوانەی هێشتاکە گیانی شەڕ و توندوتیژی بەسەر دڵەکانیاندا زاڵە!

من لەلای خۆمەوە، دەســتی برایەتی بۆ هەر کەســێ درێژ دەکــەم کە بە هەر بیروباوەڕێکەوە لەدژی ســتەم و نادادپەروەری دەجەنگــێ. بە دڵنیاییەوە ئەویش هەر وەهای دەگوت: باوکم، ئەو پیاوەی کە تەنیا دەستەکانیم لەبیر ماوە و پێیە گچکەکانمی لەنێو لمەلانەکەی کەناری میلیا دادەپۆشی.

●○●

پیاوێ پێیەکانمی لەنێو لمەلانەکەدا دادەپۆشــی، لە کەناری میلیا بوو. دەســتەکانیم لەلای پێیەکانم و لمەلانەکەی کەنارەکەوە دێتەوە بیر و لەبیرم ماوە کە ئەو ڕۆژە هەتاو بوو.

تۆ ئەو بەســتە وێنەیەی کە هەندێ جار تەماشام دەکردن لە

پاکەتێکدا هەڵدەگری. هەندێکیان ڕەنگی بەڕوویان هەیە و ئەمەش ڕەنگە بەهۆی شـــێوازێکی کۆنی وێنەگرتنـــەوە بێ. زۆرێکیان ئیمزایەکی ناخوێنایان لەسەرە، بەڵام من ئیتر دەزانم کە ئەم ئیمزایە هی کێیە. بەزۆری لە بەشـــی خوارەوەی، مێژووەکەی و هەندێ جاریش رستەیەك بۆ رونکردنەوەی وێنەکە بەرچاو دەکەوێ. من و تۆ ئاوا لە هەموویاندا هەین: منت لە باوەش گرتووە، دەستمت لە دەســـتە، یارمەتیم دەدەی تا نان بخۆم ... بەڵام نیوەی هەندێ لە وێنەکانیان بڕیوە، یا کوتێکیان لێ کردوونەتەوە.

بۆت گێڕامەوە کە خۆم دەنوسان بە چینی داوێنەکەتەوە و لە دواتەوە دەهاتم. بۆت باس کردم کە ڕۆژێ لە ناوەراستی هۆدەکەدا هەڵمیزام و تۆم بەکێشی ئەوێ کرد و کەوتمە واقە واق.

ئەم شـــتانەت زۆر زۆر بۆ باسکردووم. من هیچ کامیانم بیر نایەتەوە. شتانێکیترم لەبیر ماوە: پیاوێکی عەرەبی کە سبەینانێ بەبڕێ هێلکەوە هات و یەکەیەکە خســـتنیە ســـەتڵی ئاوەکەوە یا شـــەوێ کە لەگەڵ تۆدا لە پێپلیکانەی کەشتییەکەوە سەرکەوتم، هەروەها دەســـتەکانی ئەو پیاوە و پێیەکانیشـــم کە لەنێو لمەکەدا داپۆشرابوو.

پایپەکەی «دکتۆر پلومپ»م بە لێوەوەیە. توتنێکی هەرزانبەها دەکێشـــم کە لێرە پێی دەڵێن توتنی خۆڵەمێشـــی. دوێنێ هەر کە بینینم توتنەکەم وشك هەڵاتووە، چەند پارچە توێکڵی نارنجم خستە کیسەکەیەوە؛ ئەمرۆ کە پەنجەکانمی تێدەخەم دەبینم توتنەکە شێی هێناوەتـــەوە. چونکە باش پایپەکە دادەگـــرم، وەختێ دەکوژێتەوە، بەرامەیەکی خۆشی لێ دێ کە حەزم لێیەتی. دووکەڵەکەی قوت نادەم، باش دەزانم کە شارەزا نیم. چەند جارێ بە جگەرە هەوڵم دا،

بەڵام نەمتوانی. پاپیەکەی «دکتۆر پلومپ» هی باوکمە. ڕەنگە پاپیەکە لەسەر مێزەکەی بووبێ وەختێ کە ویستی خۆی بکوژێ.

●○●

لە ڤیارامیرۆ، دایە گەورە دەیوت دەبێ قایشەکەم بەلای چەپدا ببەستم ؛ بەڵام چونکە دەمدایە لای ڕاستەوە، دەیوت کە من کچم.

فەرمانـــی دەدا کە لە ڕاڕەوەکەوە تێپـــەڕم. ڕاڕەوێکی تاریك و درێـــژ و لە ژووری نیوەڕۆخوانەکـــەوە بڕۆمە ژووری خۆمەوە. لەپشتی دەرگاکەوە هەڵدەکورمام. لە درزی دەرگاکەوە، گورزێ لە تیشـــکی ڕووناکی ژووری نیوەڕۆخوانەکە تا لای من دەگەیشت. وەختێ کە دەیبینی هێشتا نەچوومە بخەوم بە «بزنمژە» بانگی دەکردم.

دایە گەورە دەیوت باوکی ناچاری دەکرد شەوانە بە داڵانەکەدا بڕوا تا فێر بێ و نەترسێ. دەیوت کە بۆ ڕووناککردنەوە مەشخەڵێکی هەڵدەگرت. دەیوت سێبەرەکان بە دیوارەکاندا ڕایاندەکرد. وەختێکیش مناڵ بووە، دەبوایە لەبەردەم پێی باوکیدا بکەوێتە ســـەر ئەژنۆ و پۆتینە پۆلیسییەکانی دابکەنێ.

دایە گەورە بە میوانەکانی دەوت کە من کچێکی تەواوم، منیش خۆم لە ئاودەســـتەکە بەند دەکرد. ئینجـــا بەوانی دەوت کە قایش بەلای ڕاستدا دەبەستم نەك وەکو هەموو پیاوانیتر، بەلای چەپدا[1].

لە مەدرید تۆیش ناچارت دەکردم بۆ ئەوەی کە شەوانە بچمە

---

١ تەمانەتێکی وەرگێڕان: لە دەقە فارسییەکەدا لەباتی قایش وشەی (شلنگ) هاتووە کە لە تێکڕای فەرهەنگەکانی بەردەستمدا تەنیا بە مانای سۆندە هاتووە و ئەمەش لەگەڵ دەقەکەدا یا ڕاستر لەگەڵ ئەوەدا کە (لەلای ڕاست بێ یا چەپ) دایەنەوە و هیچ مانایەك نادا! بۆیە بەناچاری و بەداوای لێبووردنەوە ئەو بۆشاییەم دایە بەر خۆم کە بیکەمە (قایش)، چونکە پێشتر پیاوان قایشیان بەلای چەپدا دەبەست و ژنانیش بەلای ڕاستدا. هەروەها بەهۆی نەزانینی زمانی ئیسپانیشەوە نەمتوانی بزانم لە دەقە ئەسڵییەکەدا بەچی مانایەك هاتووە.

ژوورەکەم، لە ڕاڕەوەکەوە تێپەڕم - ڕاڕەوێکی تاریك و درێژ. لە مەدرید، لە پاڵ دەرگای هاتنەژوورەوەدا دەمامەوە و پشتەوەیشم هەر تاریکایی بوو. بۆیە کزۆڵەم دەکرد.

ئێستاکەیش قایش بۆ خۆی، هەر لەخۆیەوە وەکو هەموو پیاوانیتر بەلای چەپمدایە.

●○●

دوایین جار کە هاتم بۆ بینینی تۆ، لەماڵەوە تەنیا بووی. پەردەکانت دادابووەوە و تارادەیەك ژوورەکە تاریك بوو. بەکوێرەکوێر دانیشتم و تۆ پێت وتم: «ئارام بگرە تا پەنجەرەکان داخەم، نامەوێ هاوسێکان دەنگمان ببیستن.»

خێرا توانیم تێبگەم کە لەسەر کورسییەکی دەسکدار دانیشتبووی. پارچە تەختەیەك کە بەسەر دەسکەکانەوە بوو لەجیاتی مێزت بوو. تۆ پاڵت بە پشتەوە دابووەوە، بەڵام پارچە تەختەکە نزیکی سینەت بوو.

سەعاتێ قسەت بۆ کردم، دەبێ لەیادت مابێ. چونکە پەنجەرەکان داخرابوون و دراوسێکان گوێیان لە قسەکانی تۆ نەبوو، پەردەکانیش چونکە دادرابوونەوە، نەیانبینینی کە دەگریت و جارجارە هەوڵ دەدەی لەباوەشم کەیت و ماچم بکەی.

ئەو وەختە توانیم ئەو شتانە لێك جیاکەمەوە کە لەسەر پارچە تەختەی جێمێزەکەت داتنابوون. فاڵت دەگرتەوە. دایەگەورە دەیوت باوکی لەکاتی پیریدا فاڵی دەگرتەوە و بۆ ئەوەش فاڵەکەی ڕاست دەربچێ فێڵی دەکرد و گزیی لە خۆی دەکرد.

وەختێ قسەت بۆ دەکردم بینیم پرچت خۆڵەمێشییە و لەبەر

خۆمەوە بیرم کردەوە کە ئیتر پرچت ڕەنگ ناکەی. پێشـــتر لەسەر دەستشـــۆر ڕەنگت دەکردن و منیش یارمەتیم دەدای تا ئەو شتانە بهێنی کە پێویستت پێیانە ...

وەختێ ئامادەی ڕۆیشـــتن بووم، نەتویست گڵۆپی ڕاڕەوەکە دابگیرسێنی و کارەبایەکی زیاتر خەرج ببێ. ئیتر من لە تاریکیدا تـــۆم لەپاڵ دەرگاکەدا ماچ کـــرد و تۆ لە تاریکیدا، منت لەپاڵ دەرگاکەدا ماچ کرد و لەباوەشت گرتم.

●○●

لەبەر ئاوێنەدا دانیشتبووی ئارایشت دەکرد، کەزییەکانت درێژ و بەشەپۆل داهاتبوون بەسەر جلەکانتدا. بەیانیان پێپەتی دەگەڕایت و بەملاو بەولادا دەڕۆیشـــتی. لە مەدرید پیاوان تەماشای تۆیان دەکرد و دێتەوە یادم کە چەندین جار ناچار بووم بێمە قسە.

ڕۆژێ کە دەســـتمت گرتبوو و پێکەوە لە شەقام دەڕۆیشتین ئەو پیاوە نزیك بووەوە تا ســـەری دمـــودوت لەگەڵدا دامەزرێنێ، دێتەوە یادم پاڵم پێوەنا و دژوێنم پێدا. وەختێ لە مەدرید بۆ یاری ئێمەت دەبردە دەرەوەی شار و خۆیشت لەبن سنۆبەرێکدا لەسەر ئەرز دادەنیشتی، بە بلوسە دەستچنەکەم لاقەکانتم دادەپۆشی تا پیاوان تەماشات نەکەن.

لـــە ماڵەوە بەپێی پەتی دەگەڕایـــت. وەختێ هیلاك و ماندو لە کاری فەرمانگە دەگەڕایتەوە، لەبەرچاوی ئێمەدا کراســـەکەت دادەکەند و ئەو کاتە من لە هۆدەکە دەچوومە دەرەوە.

چونکە شـــەوانە تۆزێکی نوچت لە دەموچاوت هەڵدەسووی، بێئەوەی ماچت بکـــەم دەخەوتم. بەیانی دیســـانەوە پێخاوس بە

ماڵەکەدا دەگەڕایت و شتەکانی خۆت کۆ دەکردەوە. ئینجا دەهاتیتە ژوورەکەم و ئەو وەختە دەمتوانی ماچت بکەم چونکە دەموچاوت نوچ نەبوو.

●○●

وەختێ گەنجەکانی گوند چوونە نـــاو زەوی گابازییەکەوە، چەند کەســـێکیان هەر لەوێدا و لەپەنـــای دەرگەکەدا بە ئەرزدا کەوتن. پاشان گا کێوییەکانیش هاتنە ناوەوە. بەڵام تۆ لە ڤیارامیرۆ نەبووی. لەبان دیوارەکانەوە، سوارەکانمان بینی کە گا کێوییەکانیان لە جاڕەکانەوە دەهێنا. ئەو وەختە تا گۆڕەپانی گابازی ڕامان کرد و لەوێ دانیشـــتین. دایەگەورە و پـــورە کلارایش هەرایان دەکرد، چونکە نەیاندەویســـت نمایشی هاتنەناوەی گاکان بۆ گۆڕەپانەکە لەدەســـت بدەن. بەڵام چونکە ئەوکاتـــە تۆ لە ڤیارامیرۆ نەبووی، شتێکت نەبینی.

هەر کە گاکان هاتنە گۆڕەپانەکانەوە، پیاوەکان لەسەر دیوارەکان ڕۆیشتن و لە پشتی حەشارگەکانەوە خۆیان پەنا دا. حەوت گای کێوی بە هەموو لایەکدا هەڵیاندەتیزان و کەســـیش نەیدەتوانی دوو کەسی بریندار دەربهێنێ. ئێمە لەو سەرەوە پاسوسی دوبلسەکان[٢] و پەلاماری گا کێوییەکانمان دەبینی. بەڵام لەبەر ئەوەی تۆ لە شار بووی، ناچار بووم دواتر ئەم شتانەت بۆ باس بکەم.

چونکە هەوا زۆر گەرم بوو، باوەگەورە چاکەتەکەی داکەندبوو و پورە کلارا و دایەگەورەش ســـەرقۆڵەکانیان هەڵکردبوو. وەختێ گاکان لە تەنیشـــتمانەوە ڕەویان دەکرد، تیشـــکی خۆر لە پێستە

---

٢ پێسەمای گابازەکان لەوەختی گابازیدا.

درەخشـــانەکەیانی دەدا. گاکان بەدەم ئەوقبوونەوە رەویان دەکرد و خەڵکیش چەپڵەیان لێ دەدا و هاواریان دەکرد.

ئینجا کەڵەگاکانیان هێنا ناوەوە و حەوت گا کێوییەکە بەدوای ئەوانـــدا گەڕانەوە گەورەکانیان و ئەو وەختە بوو کە دوو کەســـە بریندارەکەیان هێنایە دەرەوە. وەختێ گەڕایتەوە بۆ ڤیارامیرۆ، هەر بەو جۆرەی کە دەستم بەسەر برۆ رەشەکانت و لوتتدا دەهێنا هەموو شتێکم بۆ گێڕایتەوە.

●○●

هەر کە دەگەیشتە کۆتاییەکەی، ئەو شتە لە مندا دەقەوما.

پـــورە کلارا کە ســـەرلەبەری رێوڕەســـمی زکرکردنی لەبەر بوو، هەموو شەوێ پێشـــنوێژی دەکرد. کەمێ پاش دواییهاتنی «دایکە موقەدەس»[٣]، پورە کلارا دەســـتی بـــە «درود بۆ ئێوە دەنێرین مەریەمی موقەدەس» دەکرد. بەڵام ئەو کاتە هێشتاکە لێم نەقەومابوو.

هەر بەوجۆرەی کە نوێژمان دەکرد، دەبوایە نیســـك و لۆبیایش خاوێـــن بکەینەوە. باوەگەورە ســـیغاری دەپێچایـــەوە و لە لوولە مقەبایەك ئاغزەی دروست دەکرد. باوەگەورە لە هەمان ئەو لۆکەیەی هەڵدەگرت کە تۆ و پورە کلارا بەکارتان دەهێنا.

پـــورە کلارا «درود بۆ ئێوە دەنێریـــن مەریەمی موقەدەس» و پەرجووەکانی[٤] یەك و ســـێ و پێنجـــی دەخوێند. ئێمە «دایکە موقـــەدەس»ی ئەم پەرجوانەمان دەخوێنـــد. پورە کلارا «دایکە موقەدەس»ی پەرجووەکانی دوو و چواری دەخوێند و ئێمە «درود

---

٣ دوعایەکی مەسیحیانەیە

٤ بریتیە لە پەرجووەکانی موسا و دە فەرمانەکەی.

بۆ ئێوە دەنێرین مەریەمی موقەدەس»ی ئەم پەرجووانەمان دەخوێند. بەڵام ئەمە، لەو وەختەدا نەبوو کە ئەو شتە لە مندا رووی دەدا.

باوەگەورە سیغارەکانی خۆی بە ئامێرێکی کانزایی، لوولەیی و درێژ دەپێچایەوە. بۆ ئاغزەکەیشی لەو لۆکەیەی هەڵدەگرت کە ئێوە خوێناویتان دەکرد و منیش لە سەبەتەیەکی دارینی ناو چێشتخانەکەدا دەمدۆزییەوە.

پوورە کلارا هەموو پەرجووەکانی لەبەر بوو و لەپێشمانەوە دەیخوێند. بەڵام ئەمە ئەو وەختە نەبوو کە ئەو شتەی تیا دەقەوما و ناچار دەبووم دارەکەم بە گۆشەی سفرەکە بشارمەوە. وەختێکیش کە دوای ئەوە زکری لاتینی دەخوێند دیسانەوە وەختی نەبوو.

وەختێ کە ئەم دوعایەش کۆتایی دەهات، باوەگەورە لەسەر مێزەکەی هەڵدەسایەوە و دەچووە ڕاڕەوەکە و بەدەم پیاسەوە سیغاری دەکێشا.

کە کۆتایی دەهات ئەو شتە دەقەوما. وەختێ پوورە کلارا بۆ مرازەکانی خۆیی و چپەچپەکانی دایەگەورە دەستی بە دوعای «باوکێ کە وای لە ئاسمانەکاندا» دەکرد، من راست دەبوومەوە و بە هەمانشێوەی کە وەڵامی «باوکێ ...»کانی هەموو شەوێ لە شەوی پێشوو درێژتری پوورە کلارا و دایەگەورەم دەدایەوە، خۆم تەڕ دەکرد.

●○●

ئینجا لەتۆم پرسی: «ئایا تۆیش دەمری؟»
تۆیش وتت: «بەڵێ»
ئینجا لەتۆم پرسی: «چی دەکەم؟»

تۆیش وتت ئەو وەختانە من گەورە دەبم.
بەتۆم وت: «چ پەیوەندییەکی بەوەوە هەیە؟»
تۆیش وتت: «پەیوەندی هەیە.»
ئینجا پێموتی: «با هەبێ.»
ئیتر تۆیش وتت هەمووومان دەبێ بمرین.
ئینجا لێمپرسیت: ئایا بۆ هەتاهەتایە؟
تۆیش وتت: «بەڵێ»
ئینجا پێموتی: «ئەی چی لەو دنیای تر دەکەی؟»
تۆیش وتت: «زۆر درەنگ نۆرەی ئەو دنیا دێ.»
بەڵێ.
ئینجاکە پێموتی گوڵت بۆ دێنم.
تۆیش وتت: «کەی؟»
ئینجا پێموتی: «وەختێ مردی.»
تۆیش وتت: «ئەها ...»
ئینجاکە پێموتی گوڵت بۆ دەهێنم و پاشان بەتۆم وت: «گوڵاڵەسورە» و تۆیش وتت باشترە بیر لەم شتانە نەکەینەوە.
ئینجا پێموتی: «بۆچی؟»
تۆیش وتت: «لەبەر ئەوەی ...»
ئینجا پێموتی: «باشە.» پاشان لێمپرسیت کە ئایا دواتر لە دنیایەکی تر یەکتری دەبینینەوە؟
تۆیش وتت: «بەڵێ.»
ئینجا پێموتی: «خۆشبەخت دەبم»
بەڵێ.
ئینجا لێمپرسیت کە چ کەسێ ئەوەی دروست کردووە؟

تۆیش وتت: «چ شتێك؟»

ئینجا پێموتی: «ئەم مەسەلەی مردنە»

تۆیش وتت: «هیچ کەسێ»

ئینجا پێموتی: «ئەولا چی؟»

تۆیش وتت: «کام ئەولا؟»

ئینجا پێموتی: «دنیاکەی تر؟»

تۆیش وتت: «هیچ کەسێ»

ئینجا پێموتی: «ئەها» و پاشان بەتۆم وت: «ئەها» و ئینجا پێموتی: «وەختێ مردی لەسەر دڵت تەپڵ لێ دەدەم.»

تۆیش وتت: «نابێ ئەم قسەیە بکەی.»

ئینجا بەتۆم وت: «گوناهە؟»

تۆیش وتت: «نە»

●○●

دیوارەکانی ڤیارامیرۆ بەرز بوون. دایەگەورە قەدەغەی کردبوو کە بچینە سەر کونگرەی[5] دیوارەکان یا بچینە ناو چاڵەکانەوە. لەگەڵ هاوڕێکانمدا دەچوومە ناوەوە و لەو خوارەی کونگرە بڕاوەکانەوە تەماشای ئاسمانم دەکرد. هەموو دەیانویست لە دیوارەی پردە بزۆکەکەوە سەرکەون و منیش بەسوودوەرگرتن لە بەرزی و نزمییەکانی بەردەکان ئەم کارەم دەکرد.

وەختێ لە شار دەگەڕایتەوە بە پێشوازیتەوە دەهاتین بۆ وێستگەکە. باوەگەورە بە ئۆتۆمۆبێلی یەکێ لە دۆستەکانی دەیبردین و من لە جامەکەوە درەخت و جادەکانم دەبینی کە

---

٥ لێواری دیواری قەڵا، کۆشك و بورجەکان کە لەنێوان هەر دوو بەردێکدا دانەیەکی دانەدراوە و پاسەوانان چاودێرییان لێوە کردووە.

بەپێچەوانەی رەوتی ئێمەوە دەجولانەوە. تۆ لە شار نان و گۆڤارت بۆ دەهێنایین.

تۆ تەماشـــای نیگارەکانمت دەکرد و وەختێ لە ماڵەوە بووی یارمەتیت دەدام ئەو نەخشـــەیە بکێشـــم کە دەبوایە هەموو رۆژێ بەیانیان بۆ قوتابخانەی ببەم. ئەمانەت لەبیر ماوە، خۆت چەندین جـــار بۆت باس کردووم. دەزانـــم نیگارەکانم و ئەو گەڵایانەی کە لە پۆلی پێنجـــەم کۆم دەکردنەوە، لە یەکـــێ لە چەکمەجەکانی دۆلابەکەدا هەڵتگرتوون.

●○●

« ـ من هەردەم خـــۆم لەپێناوی ئێوەدا بەخت کردووە. ئەگەر هەندێ جار نەمتوانیبێ بەوجۆرە بم کە دەبوایە ببم وا بیرنەکەیتەوە کە بەئەنقەست وام ویستوە، بەڵکوو ...»

کەمێ بێدەنگت لێکرد و ئاهێکت هەڵکێشا:

« ـ من ژنێکـــی بەختبەراوەژووی نەخوێنـــەوارم کە ئەوەی لەدەستم هات بۆم کردن. وەکو کەنیزەکێ بچوکترین خواستی ئێوەم بەدی هێناوە، کام دایك دەناسی کە ئەم کارانەی کردبێ؟»

ریزي یەکەم بریتی بوو لە پاپازی دینار، کچی سینەك، کوڕی قەرە، حەوتلۆی دینار، شەشی دڵ و پێنجلۆی دینار.

« ـ ناوی تەنیا یەك دایکی وەك من بهێنە.»

پەنجەرەکان چونکە داخرابوون، هاوسێکان قسەکانتیان نەدەبیست. دیوی پەنجەرەکان، ئەو کرکرە حەســـیرییە رەنگ سەوزانە بوو کە داوێ هەڵیدەپێچان و بەرزی دەکردنەوە.

« ـ کەی بینیوتە منیش وەك ژنانی تر خەریکی خۆشگوزەرانی

بم یا شـــتێ بۆ خۆم بکڕم یا بڕۆمە سینەما و شانۆ؟ خۆت باش دەزانی کە چەنێ حەزم لێیە شـــەوی یەکەمی شـــانۆگەرییەکان ببینم، بەڵام تۆ کەی دیوتە تەنانەت قروشـــێ خەرج بکەم و لانی کەم ئەگەر بۆ جارێکیش بووبێ بچمە سەیری شانۆ؟»

ریزي دووەم بریتی بوو لە کوڕی دڵ، حەوتلۆی قەرە، شەشلۆی سینەك، پێنجی دڵ و چوارلۆی قەرە.

« ـ هیـــچ وەختێ پارەیەکم لەخۆمـــدا خەرج نەکردووە. هیچ وەختـــێ! ئەی چەنـــد ژن هەن لە تەمەنی مندا کە بە خۆشـــی رادەبوێرن، دەچنە ئێرە، دەچنە ئەوێ، پارەکانیان لە رازاندنەوە و بۆن و بەرامە و خشـــڵدا خەرج دەکەن؟ تۆ شتێکی وا لە ژیان نازانی و ژیانی خەڵکانی ترت نەبینیوە. من هیچکام لەم کارانەم نەکردووە، نەك لەبەر ئەوەی کە حەزم لێنەبوو، بەڵکوو لەبەر ئەوەی دەمویست خۆم لەپێناوی ئێوەدا بەخت بکەم. شـــەو و رۆژ هەوڵم دا شـــتێك بدۆزمەوە تا شادتان بکا و ئەوسا بیدەم بە ئێوە. ئەگەر هەندێ کات رەفتارم بەپێچەوانەی ئەو شـــتەوە بووە کە دەبوایە ببێ، دووبارەی دەکەمەوە دەبێ ئەوە بخەیتە ئەستۆی نەخوێنەواری و کەمهۆشی منەوە. من ژنێکی بێچـــارەم، زۆر زوو بێوەژن و تەنیاباڵ کەوتم، بێ ئەوەی کەســـێ هەبێ ڕێنوێنیم بـــکا، بەناچاری رووبەڕووی دژوارترین بارودۆخ بوومەوە و کە توانیویشـــمە خۆیشم بپەڕێنمەوە ئەوە تەنیا لەبەر کارەکەم بووە.»

لەبەرئەوەی پـــەردەکان دادرابوونەوە، هاوســـێکان نەیانتوانی لەکاتی قسەکردنماندا تۆ لەگەڵ مندا ببینن.

●○●

لەگەڵ ئەلیسادا دەچوومە قوتابخانەی خوشکانی رۆحانی. هەموو رۆژێ بەیانیان نەخشـــەی ئیسپانیام لەسەر تەختە لەوحێ دەکێشـــا و دەکەوتمە رێ. وەختێ لە ڤیارامیرۆ بووی یارمەتیت دەدام تا بیکێشـــم. لە زەریای ئەتڵەسییەوە دەستم پێدەکرد، سەرەتا سانتیمەترێکم لە کەناری فەرەنساوە دەکێشا و ئینجا دەریای ناوەراست و دواتر ســـانتیمەترێکی تر لە کەناری فەرەنساوە کارەکەم بەکۆتا دەهێنا. سنورەکانی ئیسپانیام لەگەڵ فەرەنسا، ئاندۆرا و پورتوگالدا بە نیشانەی بچوکی لێکدان دەستنیشان دەکرد. وەختێ دەهاتی بۆ ڤیارامیرۆ لە پاڵمدا دادەنیشتی و رێنومایيت دەکردم. دەستەکانت ساف و سپی بوون.

لە رۆژی لەدایکبوونتدا، لەســـەر مقەبا نیگارم بۆ دەکێشای. تۆیـــش لە چەکمەجـــەی کۆمەدەکەدا هەڵتدەگرتـــن. دایەگەورە یارمەتی دەدام. لەژێر نیگارەکەدا دەمنووسی «بژی شا مەسیح!». دەستەکانی دایەگەورە چرچ و لۆچ و رەگەکانی دەرپەڕیبوون.

رۆژی لەدایکبوونت دەهاتی بۆ ڤیارامیرۆ و ئێمە دۆندرمەمان هەبـــوو. تۆ دۆندرمەی شـــلێگت دەخوارد، ئەلیســـا دۆندرمەی چکلێتی، پورە کلارا و باوەگەورە دۆندرمەی بە پستە و دایەگەورە دۆندرمە یا ڤانیلا و منیش دۆندرمەی شلێگم دەخوارد.

لـــە رۆژی لەدایکبوونتـــدا لە رۆخی روبارەکەدا پیاســـەمان دەکرد. وەختێکیش دۆستە هاوپۆلەکانم لە تەنیشتمانەوە تێدەپەڕین دەیانبینی کە لەگەڵ تۆدام.

بەتەنیشـــت ڕوبارەکەدا دەڕۆیشـــتین و من ناوی درەختەکانم لێدەپرســـیت و تۆیش ناوەکانیانت پێ دەوتم. لەوێوە پرد و کۆشك و کونگرەکان دەبینران. لەتۆم دەپرســـی چ کەسێ پردەکەی دروست

کردووە و تۆیش دەتوت «شا هنری دی تراستامارە».

لێمدەپرســـیت کەی ئەو کونگرانەیان وێران کرد کە ئیتر بوونی نییە، تۆیش دەتوت لەوەختی گەمـــارۆدا. چونکە هەتاوەکە زۆر گەرم بوو، تۆ کڵاوت لەســـەر کردبوو و هەندێ جار سێبەرەکەی لەژێر چاوەکانتی دەدا و هەندێ جار سەر لێوەکانت و جارجارەیش دەکەوتە سەر سینەت.

هەر کە دەگەڕاینەوە، هاوڕێکانـــم لەگەڵ تۆدا دەیانبینیم و منیش ئەو کاتە دەستەکانتم لەنێو دەست دەگرت.

●○●

تۆ لێتپرسیم:

« ـ چی دەکەی؟»

منیش وەڵامم دایەوە:

« ـ دوعا دەکەم.»

چرپا خەوەکان دارین بوون و هاوینان بەهۆی ساسەوە[٦] هەفتەی جارێ میلە ئاسنینەکانیانمان بە لۆکەی بە کهول تەڕکراو دەسوتاند و ئـــەو کونجانەمان بە گەچ دەگرت کە لـــە دیوارەکاندا هەڵیان دەکەند.

لە چرپاکەم نزیك بوویتەوە، ئینجا چووی بخەوی. من درێژەم بە خوێندنی فرەتوندتری «باوکێ کە ... دا» دا.

ژوورەکەم لە ڤیارامیرۆ دەچووەوە ســـەر ژوورەکەی ئەلیســـا، هەندێ جار وەختی سەرخەوشـــکاندنی پاش نانی نیوەڕۆ پێکەوە شەڕە پشتیمان دەکرد. شەوانە ئێمە شەڕەپشتیمان نەبوو چونکە هێندە

٦ مێرووییەکی وردی پان و خڕۆڵە کە وەك گەنە وەهایە و بەشێوەی مۆرانە کون لە دار و دیوار دەکا و خوێنمژە. لە فەرهەنگە کوردییەکاندا هەریەکە و مانایەکیان لەبەرامبەر داناوە کە هیچیان مانای تەواوی خۆی نادا.

«باوکێ کە ...»م دەخوێند تا خەوم لێدەکەوت. سێبەر دەکەوتە سەر دیوارە رەشەکان: هەر جارێ کە چاوەکانم دەکردەوە، دەمبینین و کە چاوەکانیشم دادەخست، هەستم بە هەبوون و ئامادەییان دەکرد.

ئەو ساسانەی کە دەمانگرتن، دەمانخستنە گوڵدانێکەوە کە تا نیوەی ئاو بوو.

لــە دواتردا «باوکێ کە...»م ئارامتر دەخوێند. بەمشــێوەیە چونکە فیلْم نەدەکرد و بیرم لە وتەکانم دەکردەوە، دەمزانی کە شەو، نامرم.

وەختێ چەند ســاڵ دواتر، مێروکوژ داهێنرا، ئیتر بۆ ئەوەی شەوانە نەمرم «باوکێ کە...»م نەدەخوێند.

●○●

لە پاکەتە مقەباییەکەشــدا دیســانەوە وێنەیەکی ئەو نەبوو. پاکەتەکە لە بنی باوڵێکدا بوو لە ژوورە بچوکەکە. تەنیا پایپەکەی «دکتۆر پلومپ»، بەســتەیەك کاغەز و نامـــەم لەوێدا بینی. چونکە تۆ لەسەر کار بووی، نەتبینی کە چوومە ژوورە بچوکەکە و باوڵەکەم بە کلیلی گەنجینەی چێشتخانەکە کردەوە.

پایپەکەی «دکتۆر پلومپ» درێژ بوو و توتندانێکی گەورەی هەبوو. لاموایە بۆ هەبوونی پایپێکی وەها گەورە، دەبێ خۆیشی گەلێ گەورە بێ. لە باوڵەکە و لە تەنیشت پاکەتەکەدا جزدانێکی بەتاڵیش هەبوو.

دێتەوە بیرم ئەو پیاوە پێیەکانمی بە خاك دادەپۆشی. دەستەکانی لەتەنیشت پێیەکانمەوە، هەتاو و کەناری میلیا دێنەوە بیرم.

وەختێ باوڵەکەم واز کرد، بۆنی ئەســپەنەك بەر لوتم کەوت.

پەتۆیەکیان دابوو بەسەر باوڵەکەدا. پاکەتێکی مقەبایی لە بنی باوڵەکەدا بوو کە بەستەیەك نامە، کاغەز و پایپەکەی «دکتۆر پلومپ»ی تێدا بوو. وەختێ لەسەر کار بووی، پایپەکەم هەڵگرت و لەنێو کەرەستەکانی خۆمدا شاردمەوە. گومان دەکەم لەبەر ئەوەی ئەندام وردیلە بووە بۆیە ئەم پایپە گەورەیەی کڕیوە، واتە پایپەکەی «دکتۆر پلومپ» کە ئێستا بەلێومەوەیە.

پزیشك، ئیستەرپیتۆمیسین و پاس وەرمیفۆنی بۆ نووسیم. وەختێ پەرستارەکە دێ، وەردەسوڕێم و پیجامەکەم دادەکەنم. کە دەرزیم لێدەدا، بەتوندی نوقورچە لە خۆم دەگرم. ئەوکاتەیە پەرستار دەڕوات و ئیتر نامەت بۆ دەنووسم.

پزیشك ١٥ ڕۆژ پشووی پێدام و منیش پاشنیوەڕۆ هاتمە مەدرید بۆ سەردانی تۆ. لە ژووری نیوەڕۆخوانەکە کە پەنجەرەکانی داخراو و پەردەکانیشی دادرابوونەوە، پێشوازیت لێکردم. ئێستاکەش لە ژوورەکەمدا بۆت دەنووسم.

لەبەرئەوەی دکتۆر ڕێگەم پێ دەدا جگەرە بکێشم، پایپی «دکتۆر پلومپ» دەکێشم. لە پەنجەرەوە تەماشای بارینی باران دەکەم و خوڕەی ڕژانی ئاو بە سولاوکەکەدا دەبیستم. چاوەڕێی زەنگی نانخواردنم و خەریکم بۆت دەنووسم.

پزیشك رایسپاردووە پشوو بدەم، بۆیە پشوو دەدەم. ئەو وتویەتی کە دەتوانم لەخوار دەرگای ژووری نیوەڕۆخوانەکەوە نانم بخۆم و منیش بۆ ئەوێ دەڕۆم. پزیشك وتویەتی هێشتا دەبێ ساڵێك لێرە بمێنمەوە بۆیە دەمێنمەوە. پزیشك ڕێگەی پێداوم دوانیوەڕوان لەوەختی پشوودا بنووسم و منیش بۆت دەنووسم.

●○●

تۆ دەچوویتە مەدرید بۆ سـەر کارەکەت و پورە کلارا دەهاتە ژوورەکەم. پێخەفەکانی لەسـەر لادەدام و من پانتۆڵەکەی خۆمم لەبەر دەکرد.

دەکەوتینە سەر ئەژنۆ و نوێژی سبەینانمان دەخوێند. پورە کلارا بەرنوێژی دەکرد و دەستەکانمی پێکەوە دەلکاند بۆ ئەوەی رێك بن. لەوەختی نوێژدا، پورە کلارا چاوەکانی دەنوقاند و هەندێ جاریش تەماشـای بنبانەکەی دەکرد. ئەنیشکی بەتەنیشتی ئەنیشکمەوە بوو.

پورە کلارا لفکەی لە گیانم دەخست. سەرمام بوو، پێموت:

« ـ من ئیتر چواردە ساڵمە.»

سـەروملی دەشۆردم و ئازارم دەهات. پورە کلارا جلی خەوی لەبەردابـوو، هەر جارێ کە دەچەمییەوە، لە ئاوێنەکەوە ئەو خاچە ئاوێزانەی گەردنیم دەبینی کە دەکەوتە نێوانی سینەیەوە.

وەختێ لە مەدرید بووین، هەموو بەیانییەك بەر لە رۆیشـتنە سـەر کار منت ماچ دەکرد و دەموچاوت نوچ نەبوو. لەو وەختەدا پورە کلارا دەهاتە ژوورەکەم، پێخەفەکانی لەسەر لادەدام، لە چرپاکەم دەیهێنامە دەرەوە و من پانتۆڵەکەی خۆمم لەبەر دەکرد.

ئەوجا دەسـت و پلم، دەموچاوم، مل و گوێیەکانمی دەشۆرد. وەختێ لفکە ئیسفنجییەکەی دەهێنا بە لەشمدا، هەستم بە سەنگینی لەشی بەسەر پشتی خۆمدا دەکرد و هەندێ جاریش دەمنرکاند.

بە سـوودوەرگرتن لە بـەرز و نزمی دیـوارەکان، دەچووینە نـاو چاڵەکانەوە. لەو خوارەوە بـەدوای مارمێلکەکانەوە بووین تا بیانسـوتێنین. لەوێوە دیوارە بەرزەکەی سـەر کۆشـك و کونگرە براوەکانمان لە ئاسماندا دەبینی.

لەسەر دیوارەوەکەوە، باوەگەورە، دایەگەورە، پورە کلارا، ئەلیسا و من تەماشـــای هاتنی گاکێوییەکانمان دەکرد. چونکە لە شار بووی هاتنی گاکانت نەدەبینی، بەڵام ئێمە بینیمانن.

تۆ نەتبینی چۆن گۆڕەپانی گابازییەکەیان بە تەختە دروست کرد، بـــەڵام ئێمە لە هەیوانەکەیماڵەوە ســـەیرمان دەکرد و ئەو پلەکانەمـــان دەبینی کە لە زەوییەوە تا ئاســـمان بەرز دەبوونەوە و گەنجەکانی دێ لەسەری دانیشتبوون.

چونکە لەشـــار بووی نەتبیست، دایەگەورە پێی وتم، چونکە تۆ کچی تەنانەت وەختێ گەورەیش بووی بوێری ئەوە ناکەی لە پلەکانەوە سەرکەوی. ئەوجا چونکە لە شار بووی نەتبینی کە چۆن لـــە ماڵەوە هەڵاتم و لە کاتێکدا دایەگەورە، پورە کلارا و ئەلیســـا هاواریان دەکرد، لە پلەکانەوە تا کۆتایی سەرکەوتم.

●○●

کورسییە دەسکدارەکەت کە جاران بە پارچەی گوڵدار پۆشرابوو، ئێستاکە بە سەوزی تۆخدا دەنوێنێ. کە چاوانم بە تاریکی راهاتن ئەوجا هەستم بەم شتە کرد.

« - هەموو ژیانم خســـتە بەر پێـــی ئێوە، هەموو ژیانم. باش دەمزانی رۆژێ دادێ کە ئێوە لەباتی سوپاسکردن، خۆبەختکارییەکی زیاترتان گەرەکە. کێشە نییە. ئەگەر حەز دەکەی هەمیشە ئازارم بـــدەی، دەی ئازارم دە. من تەنیـــا دایکێکم و دەمەوێ مناڵەکانم بگەن بە هەموو ئاواتەکانیان، تەنانەت ئەگەر بە نرخی شکاندنی دڵی منیش بێ.»

پەیکەرەکەی مەسیح هێشتا لەسەر رادیۆکە بوو کە هەر سفرە

پانەکەی جارانی لەژێـــردا بوو. بەڵام تۆ دوو گوڵدانت بە گوڵی کاغەزینەوە بۆ زیاد کردبوو: یەکیان لەلای راســـتی پەیکەرەکەوە و ئەوی تریش لای چەپیەوە. « خوا شـــایەتە لەمە زیاتر کارێکم پێنەدەکرا. هەوڵم دا لەگەڵ هەموان میهرەبان بم، بەبێ هەڵاوێری و بەتایبەتی بەرامبەر ئێوە کە ئومێدی ژیانی منن. هەمیشە هەوڵم دا ئەوە ئەنجام بدەم کە بە پێویســـتم دەزانی. پێیشموایە لەم کارەدا ســـەرکەوتوو بووم. بانگەشەی ئەوە ناکەم کە هەڵەم نەکردووە بەڵام حەز دەکەم بزانی کە ئەگەر هەڵەیەکیشم کردبێ بەهۆی نەزانییەوە بووە و هەر کە هەستم بە هەڵەکەی خۆم دەکرد قەرەبووم دەکردەوە.» ئێستا ئیدی تەلەفۆنی دیواریت نییە. لەباتی ئەوە تەلەفۆنێکت بە ســـیمێکی درێژەوە لەسەر مێز داناوە. وەختێ تەلەفۆن زەنگ لێ دەدا، هەڵناسیتەوە و بە دانیشتنەوە دەسکی تەلەفۆنەکە هەڵدەگری.

« . لە ئینجیلدا نووسراوە تەنانەت موقەدەسترین کەسەکانیش رۆژی حـــەوت جار گوناح دەکەن. ئەی ئیتر چۆن چاوەڕێی ئەوە دەکەی منـــی بوونەوەرێکی بەختبـــەراوەژو، بێگوناح بمێنمەوە. بانگەشەی ئەوە ناکەم لە موقەدەسەکانم، هیچ وەختێ ناتوانم هێندە کامڵ بم. مـــن تەنیا ژنێکی بەدبەختم کە لە گوندێکی بچوکی کاســـتیادا گەورە بووم. ناتوانم لە موقەدەسەکان بم بەڵام هەمیشە هەوڵم داوە خراپە نەکەم.»

رادیۆکە هەروەکو خۆی لەلای راستی تۆوە لەسەر دۆڵابەکەی دایەگەورە بوو. هێندە بەس بوو دەســـتت درێژ بکەیت و پێویســـت نەبوو بۆ وەرگرتنی شـــەپۆلێکی تر لەســـەر کورسییەکەی خۆت هەڵسیتەوە.

●○●

کۆتـــرەکان بەچواردەوری ئێمەدا دەگـــەڕان و تۆیش لەدوای منەوە بووی.
لەسەر ئەژنۆ دادەنیشتم و لەناو لەپی دەستم پارچە نانم دەدانێ و تۆ تەماشات دەکردم.
وەختێ کۆترێ لەسەر دەستم دەنیشتەوە بە ئارامی هەڵدەستامەوە تا نەترســـێ. کۆترەکان بە چواردەوری ئێمەدا دەگەڕان و ئێمەش دەترساین بیانکەین بەژێر پێوە.
ڕۆژێ ویستم کۆترێکی نەترست نیشان بدەم تا دەستی بەسەردا بهێنی. بەڵام بینیم چاوت لەشـــوێنێکی ترە، ئـــەو کاتە بوو کە کۆترەکە لەشەقی باڵی دا و فڕی.

●○●

کەسی یەکەم ئاڵای وڵات دەبا. خوشکی ڕۆحانی لەتەنیشتییەوە ڕێگەی نیشان دەدا. دایکی ڕۆحانی و چەند خوشکی تر لە پشتی پەنجەرەوە بوون. ئێمەی فێرخوازان یەك بەدوای یەکدا ڕێمان دەکرد و سرودی «پاکیزەی پیلار وتی نایەوێ فڕەنسایی بێ»مان دەوت.
بـــە بەیەکداکێشـــانی دوو بـــەرد، بەشـــداری ئاوازەکەمان دەکرد. فێرخوازە زیرەکەکان زەنگۆڵەیان لە خوشـــکان وەرگرتبوو. خوشکەکانیش بە لێبوکەدارینە شوێنی ئاهەنگەکە دەکەوتن. ئێمە هەموومان ســـرودی «مەریەمی پاکیزە رزگارکەری ئێمەیە»مان دەوت. هەموویشمان بەدوای یەکدا بەیەك ریز، بازنەیی دەسوڕاینەوە و حەوشـــەکەمان پڕ دەکرد. وەختێ خوشکە مێرسیدیس ڕێنمایی ئاڵابەدەستی دەکرد، ریزی ناکۆتای ئێمە زیاتر دەچەرخاین. ئینجا دەوەستاین و دایکی ڕۆحانی هاواری دەکرد: «بژی شا مەسیح»

و ئێمەیش دەمانوت «ئامین» و ئیتر دەستمان بە لێدانی بەرد و زەنگۆڵەکان دەکرد.

●○●

باوە گەورە لەژێر سوتانەکەی مەریەمی پیلاردا گیانی سپارد.

پێت وتم کە بڕۆین بۆ بینینی. باوە گەورە نیوەخەوتوو ناوی هێنام. چونکە وتت ماچی کەم، ماچم کرد و پێم وت:

« ـ باوکی میهرەبان.»

چونکە چەند رۆژێك بوو ریشیان نەتاشیبوو، زبرییەکەی دەموچاومی ئازار دا. لەسەر نوێنی سوتانەی مەریەمی پیلار بوو کە پێشتر پورە کلۆتیلدە و هاوڕێکانی تری دایەگەورە و پورە کلارا لەژێریدا مردبوون.

ئێستاکەش دێتەوە بیرم: رۆژی سێیەمی مانگی تشرینی دووەم بوو.

بەمنت وت بڕۆمە دەرەوە و منیش چوومە دەرەوە. زانیم پورە کلارا کە لەژوورەکەی باوەگەورە مابووەوە، نوێژی دەکرد و تۆ وتت نوێژی مردوو دەکا.

ئەو شەوە لە ناو نوێنەکەی خۆمەوە دەنگی پورە کلارام دەبیست کە دوعای دەکرد. لاواندنەوەیەك کە پێش خەوتن، بەدرێژایی شەو چەندین جار بیستم و بەمشێوەیە دەستی پێ دەکرد:

«نوێژی مردن، باوکە لەگەڵ مندا دوعا بکە (بێدەنگ بوو) ئەگەر ناتوانی قسە بکەی گرنگ نییە، لەدڵدا نوێژ دابەستە. خوا لێت ناگرێ (دیسانەوە بێدەنگ بوو) ئەی خوداوەند ئێستاکە لە سەرەمەرگدا ئێش و ئازارەکانی پێش مردن بە چێژەوە قەبوڵ دەکەم،

لەپێناوی ئەوەی کە لەگوناهەکانم خۆش ببن.»

پاشماوەکەیم لەبیر نەماوە.

لە شیوی ئەو ئێوارەیە بەدواوە هەمیشە لە ژوورەوە نوێژمان کرد. لەکاتی شیوخواردندا باوەگەورە لەژێر سوتانەی مەریەمی پیلاردا دەنگێکی لەخۆیەوە دەهێنا من سەرم داخستبوو تا پێنەکەنم.

دایەگەورە، پورە کلارا و تۆ بە نۆرە بەسەر نوێنەکەی باوەگەورەوە کێشکتان دەدێرا و نوێژی مردنتان دەخوێند، دەمەوبەیان پورە کلارا بۆ ساتێ نوێژەکەیی بڕی تا من بێنێتە ژوورەکەوە.

باوەگەورە نیوەخەوتوو بەناو بانگی دەکردم و ماچی دەکردم. منیش ماچم کرد و وتم:

« - باوکی میهرەبان.»

پورە کلارا داوای کرد لە ژوورەکە بچمە دەرەوە تا پیرەمێرد ماندو نەبێ. وەختێ هاتمە دەرەوە، دەنگی نوێژی پورە کلارام دەبیست.

کە ڕۆژی ١٥ی تشرینی دووەم باوەگەورە لەژێر سوتانەی مەریەمی پیلاردا مرد، ئێمە ئەو شەوە لەتەنیشت تەرمەکەیەوە نوێژمان دابەست. ئەو شەوە ئیتر دەنگێکی لێوە نەهات.

●○●

وەختێ پاپیکێشانم تەواو دەبێ، سوتووەکەی دەکەمە سوتکدانێکەوە. دەبێ چەندین جار پاپەکە بە سوتکدانەکەدا بدەم. ئەوجا ئیتر لە لوتی خۆمی نزیك دەکەمەوە و بۆ ماوەیەکی زۆر توتندانەکەی بۆن دەکەم.

پاکەتێکی گەورەی شقارتەم لەتەنیشت سوتکدانەکەوە داناوە

هەروەکو ئەو پاکەتە شـــقارتەیەی کە تۆ لە چێشـــتخانە هەتبوو. پاکەتی پلاســـتیکی توتنەکەیش لەوێدایە. ئەمە پایپی «دکتۆر پلومپ»ە.

پێیان وتووم کارێکی وا نەکەم، بەڵام من هەفتەی جارێ پایپەکە لەسەر دەستشۆر دەشـــۆرم، توتندانەکەی نە، تەنیا فیلتەرەکەی. نیکۆتین پەڵە دەخاتە دەستمەوە. پێیان وتووم کارێکی وا نەکەم.

توتندانی پایپەکە ئێستا کیفەڵەی کردووە و سوتکی ناوەکەی وەك کلســـی لێ هاتووە، هەربۆیە هەموو رۆژێ توتنێکی کەمتر دەگرێ.

ئەمە پایپی «دکتۆر پلومپ»ە.

شەو لەناو سوتکدانەکەی تەنیشت پاکەتە شقارتەکە و پاکەتی پلاستیکی توتنەکەوە دایدەنێم و سبەینان کە بەخەبەر دێم هەرگیز پایپ ناکێشـــم. تەنیا پاش نانی بەیانییە دەیکەمەوە. هەمیشـــە توتنێکی هەرزانبایی باشـــی تێدەکەم کە لێرە توتنی خۆڵەمێشی پێ دەڵێن.

توتندانی پایپەکە کەم کەم کلس دەیگرێ. ئەم کلسەیش هەندێ جار وەها ئەســـتور دەبێ کە ئیتر ناتوانم توتنی تێکەم. بۆیە هێندە توتندانەکەی دەتاشم تا کلسەکەی لێ دەبێتەوە. ئەوجا کە پایپەکە دادەگیرسێنم، دەبینم تامەکەی گۆڕاوە.

دایە، ئەم پایپە پایپی «دکتۆر پلومپ»ی باوکمە.

●○●

هەمووان تاوناتاو بە توندی چەپڵەیان لێدەدا و بەدەنگی بەرز هاواریـــان دەکرد. پورە کلارایش بە تونـــدی چەپڵەی لێدەدا و بە

دەنگی بەرز هاواری دەکرد.

باوەگــەورە هەموو شــتێکی بۆ روون دەکردمــەوە. ئەو باش لێیدەزانی. هەر لەبەر ئەمــەش وەختێ کە هەموو بەدەنگی بەرز هاواریان دەکرد، ئەو تەنیا چەپڵەی لێدەدا.

دایەگەورە لە گۆڕەپانــی گابازییەکە زیاتر پێدەکەنی تا ئەو کاتانــەی کە لە ماڵەوە بوو چونکە زۆر شــاد بوو، هەندێ جار بەتوندی چەپڵەی لێدەدا و هەندێ جاریتریش هاواری دەکرد.

باوەگەورە دەیوت گرنگترین کار بەرگەگرتنە. ئەگەر نەتوانی تا کۆتایــی بەرگە بگری، ئەوا هەموو شــتێ مایەپوچ دەبێ. باوەگــەورە باش لێی دەزانی و هــەر لەبەر ئەوەش وەختێ هەموو بەتوندی چەپڵەیان لێدەدا ئەو تەنیا هاواری دەکرد.

هەوا گەرم بوو و دایەگەورە و پورە کلارا سەرقۆڵی کراسەکانیان هەڵدەدایەوە و پیاوەکان چاکەتەکانیان دادەکەند.

هەر کە وەختێ کوشتنی گاکەیش دەهات، خوێن لە دەمییەوە فیچقەی دەکرد، دەیبۆڕاند و لاقەکانی دەلەرزین. پاشان دەمبینی گابازەکە دەستە خوێناوڵەکانی خاوێن دەکاتەوە و خەڵکیش لەهەموو کات زیاتر چەپڵەیان لێ دەدا و باوەگەورەیش سێ قۆناغی پێویستی کوشتنی گای بۆ روون دەکردمەوە.

وەختێ لەشــار گەڕایتەوە هەموو شتێکم بۆ باس کردی و بۆ ئەوەش کە باش تێبگەی چەند نیگارێکم بۆ کێشایت کە تۆ لە پاڵ کۆلێکشنی پەڕەکانمدا هەڵیاندەگری.

●○●

قومارکارتەکان بەڕێکی لەسەر زەوی ریز کرابوون. تۆ قسەت لەگەڵ مندا دەکرد و بەستەیەك کاغەزت بەدەستەوە بوو.

« ـ هەر کارێ کـە لەتوانامدا بوو بۆم کردن، بەتایبەتی بۆ تۆ و باوکت. ویژدانم ئاسـودەیە و هیچ کەسێ ناتوانێ بچوکترین رەخنەیەك، گوێت لێیە، تەنانەت بچوکترین رەخنەیەك لە من بگرێ. بـاش دەزانی کە خەڵکی، هەموو بـە بێوەژنێکی بەختبەراوەژووم دادەنێن کە بە هەزار زەحمەت مناڵەکانم گەورە دەکەم. هەموو ئەمە دەزانـن و ئافەرینم دەکەن. کام دایك بە ئەندازەی من خۆی بەخت کردووە؟ »

وەختێ بێدەنگ دەبوویت، لێوەکانت هەڵدەقورچان.

« ـ لێگەڕێ با یەکجار بۆ هەتاهەتایە بۆت بگێڕمەوە، باش بزانە کە ئەگەر هەر دایکێ لە شوێنی من بوایە، تۆ و ئەلیسای ناچار دەکرد کار بکەن، تۆ دەبوویتە بارکێش و ئەلیسایش شاگردی بەرگـدرو. بەڵام مـن کارێکی وەهام نەکرد، پێـم باش بوو خۆم لەپێناوتاندا بەخت بکەم. »

هەنـدێ جاریش دەتوت کە دەبوایە بتهێشـتایە من بەنایی و ئەلیسـایش کرێکاری بکردایە، یان ئەوەی کە ئەگەر هەر دایکێ لەشـوێنی تۆ بوایە ئێمەی دەبردە هەتیوخانە یا لە سـوچێکی سەرشەقامدا بەرەڵای دەکردین و دەڕۆیشت.

« ـ من ئەم کارەم نەکرد، چونکە بیرم لە خۆشـبەختی ئێوە دەکردەوە. ئەگەر حەزم لە خۆشگوزەرانی بوایە، ئەوا کێشەیەك نەبوو بۆم، هێندە بەس بوو کە پارەکانم لە خۆمدا خەرج بکەم و بیشـزانە کە توانای ئەم کارەم هەبوو. تۆ هێشتا نازانی ژیان چییە ... تۆ تەنیا مناڵێکی بێئەزمونی کە هەرچی هەیە و نییە بەهۆی دایکە

خۆبەختکارەکەیەوەتی.»

دۆڵابەکە لای راستی راڕەوەکەوە بوو. وەختێ چاوانم بە تاریکی راهاتن، لە پشتی شوشەکەوە هەمان ئەو قاپ و پەرداخانەم تێدا بینی کە هەمیشە لەوێدا بوون. لەسەر دۆڵابەکە گوڵدانێك هەبوو کە گوڵەکانی کاغەزینی پیس بوو.

«. هەر بەتەنیا بیرم لە ئێوە و باوکتان دەکردەوە ژیانی خۆم خستە بەرپێی ئێوە. نەمدەتوانی تا ئەو وەختەی کە هەموومان پێکەوە بووین، زیاتر خۆشم بوێ. وەختێکیش شوێنی بیروباوەڕەکەی کەوت و ئێوەی کردە قوربانی و دانیە دەستی خوا، ئەوە من بووم کە بەئێوەدا ڕاگەیشتم و تا ئەو شوێنەی لە دەستم هاتبوو هەوڵم دا باش پێتان بگەیەنم. ئەوە من بووم هەموو ئەو شتانەم پێدان کە ئەوە وەك باوکێکی باش دەبوایە بۆ منالەکانی دابین بکردایە.»

وەختێ قسەکانتم بڕی، بەستە کاغەزەکانت دانا و لێم نزیك بوویتەوە و منیش هەناسەی خۆم لە سینەمدا بەند کرد.

●○●

سواری ئۆتۆمۆبێل دەبووین و بۆ وێستگەی ئاسنەڕێی ڤیارامیرۆ دەچووین. بەدرێژایی ڕێگە بیرم لەو شتانە دەکردەوە کە دەمەوێ بۆت باس بکەم. وەختێ دەروازەی حەسار و هەتاومان بەجێ دەهێشت کە سەرم وەردەگێڕا کۆشکی هێنری دی تراستامارەم بەخۆیی و ئەو قەلەرەشانەوە دەبینی کە بەسەریدا دەسوڕانەوە.

لەگەڵ باوەگەورە و ئەلیسادا بە ئۆتۆمۆبێل دەهاتین. باوەگەورە ئەو سیغارە قونکەدارانەی دەکێشا کە لەسەروەختی نوێژدا دروستی دەکرد. وەختێ قسەی لەگەڵ مندا دەکرد، وەکو

کــوره دوکەڵ لەدەمییەوە دەهاتە دەرەوە. هەندێ جار بۆ ماوەیەکی زۆر دوکەڵەکەی دەهێشتەوە و ئینجا خەتێکی باریکی لە لوتییەوە دەردەدا. دەمی تۆ هاوشــێوەی دەمی باوە گەورە نەبوو، گۆشتی و تەڕ بوو. تۆ جگەرەت نەدەکێشا.

ئەگەر لەباتی دەروازەی خۆر لە دەروازەی سپەرەوە تێپەڕینایە، لەســەر پردەکــەوە تێدەپەڕیــن و دیســانەوە حەســارەکان و ئەو قەلەرەشــانەمان دەبینی کە دەخولانەوە. دەوراندەوری ڤیارامیرۆ و تەنانەت دەوری ئەو قەڵایەش کە لەکاتی گەمارۆدا لەناو چووبوو و پاشان دروستیان کردبووەوە، حەسارێ بوو کە رەنگە ڕۆشنەکەی بەرجەستەتر نیشانی دەدا.

وەختێ ئۆتۆمۆبێل گەیشتە وێستگەکە، چاوەڕێم دەکردی. هەر بەو شێوەی کە چاوەڕوانیم دەکرد، بەمەبەستی بینینی شەمەندەفەر چاوم بۆ دورترین شوێنەکان دەگێڕا. ئەوجا شوتی شەمەندەفەرەکەم دەبیست و سەرئەنجام شەمەندەفەر لەدوورەوە دەبینرا.

وەختێ شــەمەندەفەر دەوەستا، رام دەکرد و تۆ بەر لە هەموو منت ماچ دەکرد.

●○●

نازانــم. دایە ئایا ئــەو حەزی لێبوو لە پشــتی میلەکانەوە تەماشای بارینی بەفر بکا.

نازانم دایــە ئایا ئەویش لە هاوینانــدا هەروەکو من چێژی وەردەگــرت لە تەماشــاکردنی ئەو گەردیلــە تۆزانەی کە لەنێو پرشنگی هەتاودا بەند دەبوون.

نازانم دایە ئایا ئەو وەکو ئەلیسا حەزی لە رەنگی سور بوو یا

وەکو تۆ لە رەنگی شین؟

نازانم دایە ئایا ئەو حەزی لێبوو یاری بە لمی کەناراو بکا؟

نازانم دایە ئایا ئەو حەزی لێبوو لە بەندەردا پیاسە بکا؟

نازانم دایە ئایا دەیهێشت لە زستاندا جێپێکانی لەسەر بەفر جێ بمێنن تا دواتر تەماشایان بکا و ئایا لە رۆژانی هەتاودا لەنێو دارخورماکانی مێلیادا پیاسەی دەکرد.

●○●

لە سینەما وەختێ هەواڵەکانیان نیشان دەدا کە فڕۆکەی گرگرتووم دەبینی لەکاتی کەوتنە خوارەوەدا، هەناسەم تەنگ دەبوو و لەناکاو هەستم دەکرد کە هۆڵەکە تاریکە.

دێتەوە بیرم فڕۆکەی فیلمە هەواڵییەکان کانزایی بوون و فیشەکپژێن بەسەر باڵەکانیانەوە بوو کە فڕۆکەی گرگرتووی تریان پێ سەرەونگون دەکردەوە. بەبینینی ئەم جەنگانە پێیەکانم لەسەر کورسییەکە کۆ دەکردەوە و خۆم کز دەکرد.

جارێک یەکێ لە فڕۆکەوانەکان توانی بە پەرەشوت خۆی هەڵبدا و بە دوکەڵکێشی کارگەیەکدا ئالا. ئەو وێنە سینەماییە هێشتا لە بیرمدایە.

ئەو وەختانە بەر لە فیلم هەمیشە هەواڵەکانی جەنگ و هەندێ جاریش کەوتنەخوارەوەی فڕۆکەی گرگرتوویان پیشان دەدا.

●○●

خەڵکی لە گۆڕەپانەکەدا ئاپۆڕەیان بەستبوو. وەختێ مامۆستا قسەی کرد هەموو کڕ بوون.

جەنابی ئەسقەف وتی شۆڕشـــگێڕەکان ئاگریان لە دارستان بەرداوە. باوەگەورە دەستمی گرتبوو. گۆڕەپانی گەورە پڕ لە خەڵك بوو. وەختێ ئەسقەف قسەی کرد هەموو کڕ بوون.

لەشەودا بڵێسەیەکی ســـور کە تا ئاسمان دەڕۆیشت، بەرچاو دەکەوت.

مامۆستا لەبەر کتێب واتای شەفەقی جەمسەری خوێندەوە. باوەگەورە جوتێ سۆڵی لەپێدا بوو و بێ ئەوەی قسەیەك بکا گوێی دەگرت.

گۆڕەپانی گەورە پڕ بوو لەو کەســـانەی کە تازە لە ناو نوێن هاتبوونە دەرەوە. وەختێ قسەی مامۆستا تەواو بوو ئەوان دەستیان بە رادەربڕین کرد.

جەنابی ئەسقەف وتی شۆڕشـــگێڕەکان ئاگریان لە دارستان بەرداوە. باوەگەورە دەستی بەرەڵا نەدەکرد. گۆڕەپانی گەورە پڕ لە خەڵك بوو و پەرتەوێکی ســـور ئەو ناوەی رووناك دەکردەوە. ژنەکان دەیانقیژاند و دەگریان.

چەند رۆژێ دواتر ســـەربازە پاسەوانەکانی شار مامۆستایان برد. دایەگەورە وتی حەقی خۆی بوو و ســـزای ئانارشیســـت و شۆڕشگێڕەکان هەر ئەمەیە.

●○●

بە پـــورە کلارام وت کە ئازاری پێدەگەیەنم. وتی توندتر لێی بدەم. ئینجا بە قایش لێم دا. پورە کلارا وتی:

« . دیسان توندتر.»

پێم وت ئازاری پێدەگەیەنم. وەختێ دووبارە لێم دا بەدەم هاوارەوە

وتی:

«- توندتر و بەزەبرتر.»

پورە کلارام دەکوتی و دەنگی هەناسەیم دەبیست.

خۆم لەتۆ شاردەوە. وەختێ گەڕایتەوە شتێکت بە من نەوت و بەبینینی دەرپێی پیسی ژێرەوەم رەخنەیەکت نەگرت.

دەبوایە زۆر توند بدەم لە پورە کلارا. ئەو گلەییەکی نەدەکرد. تەنیا دەنگی هەناسـەی دەبیسترا. پشتی سپی و پێستی لەشی وەکو دەســتەکانی تۆ بوو. دەکەوتە سەرئەژنۆ و چاوانی خۆی بە دەستەکانی دادەپۆشی.

ئـەو وەختانە تۆ لەسـەر کار بوویت و کاتـێ بۆ نانخواردن دەگەڕایتەوە، شتێکت پێ نەدەگوتم و کە رۆژانی شەممەیش جلە چڵکنەکانم پێ دەدایت دیسان هیچت نەدەگوت.

پاشان پورە کلارا بێ ئەوەی دەموچاوم بشوا و نوێژی سبەینانم لەگەڵدا بخوێنێ رایدەکردە ژوورەکەیەوە.

●○●

وەختێ دایەگەورە تێگەیشـت چوومەتە چاڵەرەشـەکانەوە، عەسرانە و گەڕانی یەکشەممەی لێ قەدەغە دەکردم.

وەختێ لەسەر پۆلی خوشکە ئیسابیا میزم دەهات، خۆم دەگرت و لاقەکانم خێراخێرا دەلەرزین.

وەختێ قسـەی خراپی وەك ...م دەکرد، دایەگەورە بیبەری تیژی سوری دەخستە دەممەوە.

وەختێکیـش پـاش وانەی خوشـکە ئیسـابیا دەچووین بۆ چاڵەرەشـەکان، پێشـبڕکێمان دەکرد بزانین چ کەسێ دوورتر میز

هەڵدەدا. من نەمدەبـــردەوە. هاوڕێکانم دەیانوت بەهۆی ئەوەیە کە نازانـــم باش دەری بێنم و جگە لەوەش وەختێ کە میزم دێ و بەر بەخۆم دەگرم، بەکەڵکی هیچ نایەت.

وەختێ دایەگەورە چوونەدەرەوەی یەکشـــەممانی لێ قەدەغە دەکردم، تەماشـــای گەڕانی خەڵکیم لە گۆڕەپانی گەورە دەکرد. وەختێ لەســـەر نوێژ پێدەکەنیم، دایەگەورە مقاشی سۆپاکەی بە سەری پەنجەمدا دەچزاند و پەنجەیشم تلۆقی دەکرد.

●○●

دراوسێکان ئێمەیان نەدەبینی و دەنگمانیان نەدەبیست. پێم وایە تەنانەت ئەگەر پەنجەرەکانیشـــمان بکردایەتەوە و پەردەکانیشمان هەڵبدایەتەوە دیسانەوە نە دەیانبینین و نە گوێیان لە دەنگمان دەبوو. وەختێ گەیشتمە ماڵەوە گلۆپی ماڵەوە داگیرسابوو.

سەروەختێ، لەبەر گریان قسەکانت دەبڕی و پێت دەوتم:

« ـ دەبێ بەر بەخۆم بگرم.»

ئینجا دووبارە ناو بە ناو دەستت بە قسە دەکردەوە.

سەرەتا لە تاریکیدا تەنیا سێبەری قەنەفەکان و چەند شتێکی ترم دەبینی کە درەوشـــانەوەیەکی کەمیان هەبوو وەکو تەلەفۆن و شوشەی وێنەکە کە بەدیوارەوە بوو.

ویستم پایپ بکێشم بەڵام پایپەکەم دەرنەهێنا و تۆیش نەتبینی کە لەگیرفانمدایە. لەسەر کورسییەك لەلای چەپتەوە دانیشتبووم و گوێم دەگرت. لەلای راستەوە رادیۆ هەبوو و لەسەر رادیۆکەش لەنێوان دوو گوڵداندا پەیکەرێکی مەسیح دانرابوو.

هەندێ کات رستەکەت بە ناڵەیەك تەواو دەکرد و جارجارەیش

رستەکەت بە ناڵە دەست پێدەکرد و جاری وایش بوو لەناوەندی رستەدا ئاهت هەڵدەکێشا.

چونکە هاوین بوو، مقەڵیت لەژێر مێزەکەدا دانەنابوو. وەختێ چاوانم بە تاریکی راهاتن، کورسییەکانم بینی، کورسییە دەسکدارەکەت و سەرمێزەکەت رەنگی سەوزی تۆخن.

چونکە پەردەکان دادراوە و پەنجەرەکان داخراوبوون دراوسێکان نەدەیانتوانی بمانبینن نەدەنگمان ببیستن.

●○●

پورە کلارا هەموو بەیانییەك خەبەری دەکردمەوە. تۆ لەسەر کار بووی شتێکت نەدەزانی. لە مەدرید یەکشەممەکان نەدەچوویتە سەر کار، خۆت خەبەرت دەکردمەوە و پێکەوە بۆ نوێژ دەچووینە کڵێسا.

من نوێژم دادەبەست و کە عیشای ڕەبانی دادەهات ئەوە من بووم سینیم لەژێر چەناکەت ڕادەگرت و تۆیش زمانی سور و تەڕی خۆت دەردەهێنا و چاوانت دادەخست، بەڵام نەمدەتوانی بە کەشیش بڵێم تۆ دایکمی چونکە ڕێگەم پێنەدەدرا لەکاتی نوێژی یەکشەممەدا قسە بکەم.

وەختێ زەنگم لێ دەدا، دەمزانی تەماشام دەکەی و وەختێکیش کتێبی دوعام دەبرد دیسان دەمزانی کە تەماشام دەکەی بەڵام من نەمدەتوانی تەماشات بکەم، چونکە چەند جار ڕەخنەت گرتبوو کە بۆچی لەکاتی ئەنجامدانی ڕێوڕەسمدا سەرم وەردەگێڕم.

لەکۆتاییدا لەتەنیشت گڵکۆکەوە دەهاتم و لە دەروازە گەورەکەوە تێدەپەڕیم و لەپاڵتدا دادەنیشتم ئەو وەختە هەموو دەیانزانی کە دایکمی.

پاشان دەچووینە دەرەوە و لە شەقام لێم دەپرسیت ئایا باش زەنگم لێدا، باش کتێبی دوعام هێنا و باش عیشای ڕەبانیم ساز دا، تۆیش دەتوت:

«. بەڵێ.»

هەندێ جاریش دەتوت:

«. بەڵێ، زۆر باش.»

●○●

لەســەر شەمەندەفەرەکە هەندێ شــتیان نووسی بوو لەگەڵ یەکەمیــن بینینــدا نەدەخوێنرایەوە. وەکو هەموو شــتەکانی تر رەنگی رەشیان لەوەش دابوو. بەڵام وەختێ بەرەو هەتاو دەوەستاین، دەمانتوانی نووسراوەکانی بخوێنینەوە.

ئەلیسا و من خوێندمانەوە.

بۆ ساڵی نوێ ئەلیساماڵەباجێنەیەك و منیش شەمەندەفەرێکم وەرگرت. ماڵەکە، چەندین چێشتخانەی تێدابوو کە شێرەی بچوك، دۆلابی پڕ لــە خۆراکی لەقوتونراوی بچوك، تەباخ و قابلەمەی بچوکی تێدابوو. کەناری پەنجەرەکانی گوڵدانی پڕ لەگوڵی بچوك بوو. ئەو نووســراوانە لەسەر هەیوانەکەی نووسرابوون ئەگەر رووەو هەتاو نەبوویتایە نەدەخوێنرایەوە.

شەمەندەفەرە دارینەکەی من مینا شەمەندەفەری راستەقینە چێ کرابوو. بابانۆئێل خستبوونییە نێو پێڵاوەکانمەوە.

لەسەر هەردوو لەیستۆکەکە نووسیبوویان: «بەیادی باباوە».

ئەلیســا و من خوێندمانەوە و بە دایەگەورەمان وت و ئەویش شەمەنەفەرەکە و ماڵەباجێنەکەی لێسەندین.

●○●

بانگی دەکردم و منیش دەچوومە ژوورەکەیەوە. ئەوکاتە ئیدی نەدەکەوتە سەرئەژنۆ. پەیکەرە کانزاییەکەی عیسای لەخاچدراو لە ژوورەکەدا سەرنجراکێش بوو. بە قایشەکەی پشتی خۆی لێم دەدا و ئەویش بەوجۆرەی کە لەسەر سك هەڵاژیابوو ئیتر نارەزاییەکی دەرنەدەبڕی، چونکە فێرببووم بەتوندی بیوەشێنم. تەنێ دەنگی هەناسەیم دەژنەوت، جاربەجارێ دەیوت:

« ـ بۆ ئەو باوکە پیرە بێچارەیەم، خوا لێی خۆش بێ!»

شانەکانی سپی بوون، هەروا پێیەکانیشی سپی بوون. رووخساری بردبووە ناو نوێنەکەیەوە و نەیدەتوانی شتێ ببینێ.

ئینجا یەکسەر خۆی دەخزاندە ژێر لێفەکەیەوە و هاواری دەکرد تا بڕۆم. دەهاتمە دەرەوە و لە دالانەکەدا ڕام دەکرد.

چەندین پەیکەری عیسای بە دیواری ژوورەکەیدا هەڵواسیبوو. ئیدی بە لفکە بەرنەدەبووە دەموچاوم. پورە کلارا لەسەر سك لەناو نوێنەکەیدا رادەکشا و چاوەڕوانم دەبوو.

●○●

تۆ چاك بۆت روون کردمەوە و منیش پێم وتی: بەڵێ دایە. تۆ منت ماچ کرد دایە.

وەختێ وێنەکەی خۆتت پێدام و من ویستم بیخەمە ژێر نایلۆنی کیفی پارەکەمەوە، تۆ پێشکەشت کردم دایە:

«بۆ کوڕی ئازیزم، فرۆکەوانی ئایندە»

تۆ هەموو شتێکت زۆر چاك بۆ روون کردمەوە و منیش پێم وتی:

بەڵێ دایە. تۆ پێت وتم کە جلی سەربازی زۆر جوانە و کچان

هەمیشە ئاشقی ئەفسەرە گەنجەکان دەبن و خێزانەکەمان شانازیم پێوە دەکەن. منیش پێم وتی: بەڵێ دایە و تۆ منت ماچ کرد.

دایە تۆ بەمنت وت کە هەمیشـــە ئەو ئـــارەزووەت هەبووە و ئێستاکەیش لەوەی کە لەگەڵ مندا بگەڕێی هەست بە سەربەرزی دەکەی. ئینجا منیش بەتۆم وت: بەڵێ.

چەند رۆژێ دواتر بەتۆم وت: نە. ئینجا دایە تۆیش پێت وتم کە من لەماڵەکەت دەردەکـــەی و پێت وتم «بزنمژە». ئینجا پێم وتی: بەڵێ دایە و تۆیش منت ماچ کرد.

●○●

تۆ لەشار بوویت و شتێکت نەبینی و من لەدواتردا ناچار بووم هەموو شتێکت بۆ بگێڕمەوە.

لـــە دەروازەی خۆر تێپەڕین و لە ڤیارامیـــرۆ هاتینە دەرەوە. دایەگەورە و پورە کلارا لەچکیان بەسەرەوە بوو. دایەگەورە خاچێکی بەملمدا هەڵواسیبوو.

لە ڕێ دەستەی ژنانی لەچکبەسەرمان دەبینی و چەندێ لە گۆڕســـتان نزیکتر بووینایەتەوە، ئاپۆڕە زۆرتر دەبوو. بەڵام تۆ ئەم شـــتانەت نەبینی. باوەگەورەیش چونکە وتبووی کاری هەیە، ئەم شتانەی نەبینی.

وەختێ گەیشـــتینە گۆڕستان، لەپشـــتی ریزەکەوە وەستاین. دایەگەورە و پـــورە کلارا لەگەڵ ژنانی تردا دەدوان بەڵام نایەتەوە یادم باسی چییان دەکرد.

وەختـــێ نۆرەی ئێمە هات، لەگەڵ دەســـتەیەکدا چووینە ناو

حەوشەیەکی بچوکەوە لە شـــوێنی وەڕوورکەوتنی گۆڕستانەکە. ئەلیسا و من لە ریزي یەکەمدا وەستاین و پێویست نەبوو دایەگەورە و پورە کلارە لەکۆڵمان بکەن.

لە بنی دیوارەکاندا و بەرامبەرمان، چەندین لاشـــە بەسەری خوێنینـــەوە کەوتبوون. ژنان دەیانقیژانـــد و تفیان بەرەو تەرمەکان هەڵدەدا. پورە کلارا بەهەموو هێزییەوە چنگێ خۆڵی تێگرتن. دواتر ئەلیسا ئەم کارەی کرد و ئینجا من.

تۆ لەشار بوویت و شتێکت نەبینی. باوەگەورەیش کە وتبووی کاری هەیە شتێکی نەبینی.

●○●

تۆ دیسانەوە دەنگت بەرز کردەوە و وتت کە ئەو مافەی نەبوو داهاتووی خۆی و منداڵەکانیشی بفەوتێنێ.

« ـ من نەبووم کە داهاتووی ئێوەم فەوتان، ئەو بوو. ئاگادارم کردبووەوە. خۆ هەســـت بە جیاوازی نێـــوان من ئەو دەکەی؟ من هەمیشە ئامادەی هەموو جۆرە خۆبەخشینێ بووم لەپێناوی ئێوەدا، هەســـتم بە بچوکترین ئارەزووەکانتان دەکرد، بەڵام ئەو تەنانەت بۆ یەك ساتیش بیری لە ئێوە نەکردەوە و لەپێناوی بیروباوەڕیدا ئاینده‌ی خۆی و ئێوەشـــی بەبا دا. هەموو شتێکی لەناوبرد: خۆشبەختی، ماڵ، خێزان ... هەموو شـــتێ! هەر بۆ ئەمەشـــە کە ژیانی من هەوڵێکی خۆبەخشانە بووە، ئەوجا بە چ قوربانییەکیش، سا بەڵکوو بتوانم ئەو شـــتەی کە ئەو لەناوی بردووە ســـەرلەنوێ دروستی بکەمەوە.»

دەنگت لە تاریکی ژوورەکەدا دەزرنگایەوە. من لەلای چەپتەوە

لەسەر کورسی دانیشتبووم و گوێم لە قسەکانت دەگرت.

« ـ ئەو بەر لە هەر شتێ دەبوایە وەك باوکی خێزانێ ئەرکی خـۆی بەجێ بهێنایە. ئەرکی ئەو لایەنگـری بوو لە ئارامی و نەرمـــڕەوی. بەڵام نە، ئەو ناچار بــوو بلکێ بە لاکەی ترەوە! بە لایەنی ئانارشیزم و پشێوییەوە! ئاگادرم کردبووەوە، پێم وت دەست لەم بیروباوەڕە گوناهزایانە هەڵگرێ! چەندین جار وتم! تۆ ناتوانی باش لەم شتانە تێبگەی چونکە ئەو وەختە لە منالێك زیاتر نەبووی.»

قومارکاتەکان لە چوار ریزي رێکوپێکدا دانرابوون. بەستەیەك کارتت بەدەســـتەوە و بەســـتەیەکی تریش بەهەڵاوگێڕاوی لەسەر مێزەکە بوو.

« ـ ئەگەر ئەو وەختە ئەرکی خۆی بەجێ بهێنایە، ئێستا لە سەرکەوتووەکان بوو، ئەمڕۆ وەك باوکێك دەبوو لەناو باوکانی تردا، بەڵام ئەو هەموو شتێکی کردە قوربانی بیروباوەڕی خۆی. هەموو شتێك. داهاتووی خۆی و ژن و منالەکانی فەوتان. چەندین جار پێــم وت، لە میلیا چەندین جار نیشـــانم دا کە نابێ لەگەڵ ئەم ژێردەســـتە بەناو دژبەرانەدا، لەگەڵ ئەم ئانارشیستە گەنیوانەدا، هێندە میهرەبان بێ. چەند جار پێم وت کە نابێ دەســـت بۆ کاری ئاژاوەگێڕی و نەگونجاو لەگەڵ شانوشکۆی باوکی خێزانێکدا ببا چونکە گرنگترین ئەرکی هەر باوکێ لایەنگیرییە لە بەرقەراری ئارامـــی. چەنێ، خوایە گیان، چەنێ ئەم شـــتانەم پێ وت. تۆ ناتوانـــی لەم شـــتانە تێبگەی چونکە ئەو وەختـــە منالێ زیاتر نەبووی.»

ئەودیوی پەنجەرە داخراوەکە، کرکرەیەکی رەنگ ســـەوز بوو، کە لە پشتی شووشەکەیەوە دانەکانی دەبینرا. تۆ هەمدیسان دەنگت

بەرزتر کردەوە و وتت ئەو مافی ئەوەی نەبووە کە داهاتووی خۆی و منالەکانیشـــی بفەوتێنێ. سەیرم کردی کەچی تۆ ئیدی منت نەدەبینی.

●○●

وەختێ وەرزی گولالەســـورە تەواو دەبوو، ئیدی نەمدەتوانی بچمە جارەکان و گولالەســـوورەت بـــۆ بچنم و چەپکە گوڵت بۆ دروست کەم.

کە جارەکانی ڤیارامیرۆ گولالەســـورەی لێ دەبڕا، تەنانەت چەند چڵێکیشم دەست نەدەکەوت تا چەپکە گوڵێکی لێ دروست کەم. چەپکی گولالەســـورە بە چەند گەڵایەکی سەوزەوە، جوانتر دەبێ.

بەڵام زستان، جارەکانی ڤیارامیرۆ گولالەسورەی لێ نەبوو، لە جارەبرنج و پاوانە سەوزەکاندا، ئیتر گولالەسورە دەست نەدەکەوت.

لە هاوین و بەهاردا دەمتوانی چەپکە گوڵ دروست بکەم، هەر کـــە گولالەکانم دەچنی دەبوا ڕاکـــەم و هەتا نەژاکاون بیانده‌م بە تۆ. لێدەگەڕام تا لاسکە درێژەکەیان پێوە بمێنێ، چونکە ئەو کاتە درەنگتر سیس دەبوون.

لە باخەکانی مەدریدا، تەنانەت لە ناوەراســـتی هاوینیشـــدا نەمتوانی گولالەســـورە بدۆزمەوە تا بە چەند گەڵایەکی سەوزەوە چەپکە گوڵێکی لێ دروست کەم بۆ تۆ.

●○●

بە تەنیا نمرەکانی بیرکاریم باش بوو.

یەك. دوو. سێ، سێ، سێ. بەڵێ. یەك، دوو، سێ. بەڵێ.

لێمپرسـی کە دوو کۆ دوو چۆن دەکاتە چوار و ئەویش بۆی روون کردمەوە. جارێکی تر پرسیم و ئەویش جارێکی تر بۆی روون کردمەوە. ویستم جارێکیتر بپرسم بەڵام بێدەنگیم لێکرد.

خوشـکی رۆحانی قوتابخانە پێی وتی سـەرباری هەبوونی مێشکێکی خراپیش کەچی تەنیا لە وانەی بیرکاریدا سەرکەوتووم.

سـێ، سێ، سـێ. دوو، دوو. یەك. بەڵێ. یەك، دوو، سێ. بەڵێ.

خوشکی رۆحانی پێی وتم کە دوو کۆ دوو دەکاتە چوار، ئەمە شتێکی ئاشکرایە و دوو کورسی لەگەڵ دوو کورسی کۆ بکەرەوە دەکاتە چوار کورسـی، دوو قەڵەم لەگەڵ دوو قەڵەم کۆ بکەرەوە دەکاتە چوار قەڵەم و دوو پشـیلە لەگەڵ دوو پشیلە کۆ بکەرەوە دەکاتە چوار پشیلە. پرسیم کە ئایا ئەم دوو کورسییە یەکسانە بەو دوو کورسییە؟ ئەویش وتی: بەڵێ، هەڵبەتە بەڵێ و ئینجا ویستم پرسیارێکی تریش بکەم بەڵام بێدەنگم لێکرد.

لە مەدرید، مامۆستا پێی وتی کە نمرەکانی بیرکاریم باشە.

یەك، یەك. دوو، دوو، سە. نە. یەك، دوو، سێ. بەڵێ.

خوشـکی رۆحانی پێی وتم کە هەموو کەس لەمە تێدەگا و منیش بێدەنگم لێکرد. خوشـکە پێی وتم کە ئەم شـتانە ئەسڵەن پێویستیان بە روونکردنەوە نییە و منیش بێدەنگیم لێکرد. خوشکە پێی وتم کە دوو کۆ دوو دەکاتە چوار. دوو کورسـی لەگەڵ دوو کورسی کۆ بکەرەوە دەکاتە چوار کورسی، دوو پشیلە لەگەڵ دوو پشـیلە کۆ بکەرەوە دەکاتە چوار پشیلە و دوو منداڵ لەگەڵ دوو

منداڵ کۆبکەرەوە دەکاتە چوار منداڵ، ئەم جارەیان باسی قەڵەمی نەکرد و منیش بێدەنگیم لێکرد. پاشان وتم:

«- بۆ ئەوەی کە هەمیشە راست دەربچێ، بۆیە فێڵ ناکەن؟»

ئەویش وتی:

«- نە، هەڵبەتە کە نە.»

لە مەدرید و لە ڤیارامیرۆیش، تەنیا نمرەکانی بیرکاریم باش بوو.

یەك، دوو، سێ، بەڵێ.

●○●

لێرە منداڵان گابازی ناکەن، گەمەی چاوشارکێ دەکەن و هاورێکان لە وەختی پشوودا سەرقاڵی حەمە گورگێ[7] دەبن.

وەختێ ژەنیار فوی دەکرد بە شەیپورە کاغەزینەکەی خۆیدا، ئێمەی گابازەکان لە کورسییەکەی خۆمانەوە لە مەیدانی رێدڤەندایی ڤیارامیرۆوە لەگەڵ ئاوازەکەی شەیپورچیدا بەرەو ئەو کورسییە بەرێ دەکەوتین کە سەرۆکی دەوڵەت لەسەری دانیشتبوو، سڵاومان دەکرد و بەدەوری بازنە لمینەکەی مەیدانی گابازیدا دەوەستاین. سەرۆك کلیلەکەی بەرەو وەزیر هەڵدەدا و ئەویش بە ئەسپەکەی سورێکی بەدەوری مەیدانەکەدا لێدەدا. ئینجا دەرکەی تۆریلیان[8] دەکردەوە و گاکان دەهاتنە مەیدانەکەوە.

گاکە تەنیا دەیتوانی ئەو گابازانە بکوژێ کە لەنێو بازنە لمینەکەدا بوون و تەنیا مافی ئەوەی هەبوو کە راستەوخۆ بەرەو

---

٧ گەمەیەکی منداڵانەیە، کە یەکێك دەبێتە گورگ و شوێنی ئەوانی تر دەکەوێ، ئەگەر بەر لە دانیشتن دەست لە هەرکەس بدا ئەوا ئەو کەسە رۆڵی گورگ دەبینێ.
٨ Toril شوێنی راگرتنی گا لە گۆرەپانی گابازیدا.

شالّە سوورەکە هێرش ببا.
دایەگەورە شـــالّێکی ســـووری بۆ دوریبووم و باوەگەورەیش دارێکی پێدابووم کە مۆلّتای[٩] من بوو.
لەم شـــوێنەدا منالّان گابازی ناکەن، گەمەی چاوشـــارکێ دەکەن.
نارەحەتترین کار چەقاندنی ئالّاکان بوو، چونکە لەو وەختەدا گاکە بەرەو لەش هەلّمەتی دەهێنا. لەوەختی ئالّاچەقاندندا چەندین جار کوژرام و بەناچاری بۆ چەندین جار ڕۆلّی گا کەوتە ئەستۆم. هەندێـــك فێلّیان دەکرد و راســـتەوخۆ نەدەهاتن و لەباتی شـــالّ پەلاماری لەشی گابازەکەیان دەدا.
باوەگەورە فێری کردبووم وەکو چیکوئیلۆ خۆم لادەم و ســـورِ بخۆم. ئاوا هەروەختێکیش کە وەکو چیکوئیلۆ خۆم لادەدا و سورِم دەخوارد، گاکە ئەیکوشتم. بەلّام کاتێ تۆ دەهاتیتە مالّەوە و من لە راڕەوەکەدا وەك چیکوئیلـــۆ خۆم لا دەدا و خولم دەخوارد، تۆ دەتوت باشە و هەندێ جاریش دەتوت زۆر باشە.

●○●

چوارکەســـی لە دەوری مێز نانمان دەخوارد. تۆ بەرامبەر من بووی و لە پشتتەوە وێنەی پورە کلۆتیلدە و لەژێر چوارچێوەکەشیەوە دوو وێنـــەی بچوکی باوەگەورە و دایەگـــەورەی پێوەبوو. وەختێ ئەژنۆم بەر ئەژنۆی پورە کلارا دەکەوت خێرا لام دەبرد.
تۆ لەسەر کورســـی دەسکدار دادەنیشتی و کەمێ لە دووری خواردنەکانـــەوە پالّـــت پێوە دەداوە. لای راســـتت رادیۆکە بوو کە

---

٩ دارێ کە شالّی گابازی پێ رادەگرن.

لەبانیشی بەسەر دەستەسرێکەوە پەیکەرێکی عیسا هەبوو، هەر بەو جۆرەی کە لەسەر کورسییە دەسکدارەکەت دانیشتبووی دەتتوانی میلی رادیۆکەش بادەی.

پورە کلارا لای چەپی منەوە بوو بەڵام من ئەوم نەدەدی.

بۆ نانخواردن بۆ پێشـــەوە دەچەمایتەوە و وەختێ پێدەکەنیت، گۆناکانت چاڵ دەبوون. رادیۆکە لەسەر دۆڵابە کۆنەکەی دایە گەورە بوو. لە چەکمەجـــەی دۆڵابەکەدا، لەو شـــوێنەدا کە دایە گەورە میدالیـــا، کتێبی نزا و حەبەکانی تێدەخســـت، تـــۆ قومارکارت، دەفتەرێکی گەورەی یاداشـــتەکان و هەندێ کاغەزت دانابوو. لە خواری دۆڵابەکەشـــەوە ـ ئەو شوێنەی کە دایە گەورە تەشتەکەیی تێدا دادەنا ـ تۆ کتێبی ڕێبەری شارت دادەنا.

نانت بـــۆ دەبڕیم و منیش ئاوم دەکـــردە پەرداخەکەتەوە. هەر وەختێ پورە کلارا باسی باوەگەورەی بکردایە، دەیوت:

« ـ باوکی باش و بێچارەم، خوا لێی خۆشبێ!»

ئینجا کتوپڕ دەنگیشی دەگۆڕا. من لەسەر مێز قسەم لەگەڵ پورە کلارادا نەدەکرد.

●○●

وەختێ لە ڤیارامیرۆ ڕۆشتین من هەشت ساڵە بووم و هەموو شـــتێکی ئەوێم بیر نایەتەوە. ئەوە تۆ بووی کە زۆربەی شتەکانت بۆ باس کردم. ئەم شتانەت چەندین جار بۆ باس کردم. من هەندێ شتی ترم دێتەوە یاد کە تۆ بۆت باسنەکردووم.

وەختێ لە ڤیارامیرۆ ڕۆیشـــتین من هەشت ساڵە بووم و ئاوا هەموو شتێکم بیر دێتەوە. کاتێ لە ڤیارامیرۆ دەژیاین، تۆ لە شار

بوویت و منیش زۆر شـتم بۆ باس دەکردی کە لێرە ڕوویاندابوو و تۆ نەتبینیبوون.

پاشـان تا ئەو کاتەی هاتینە ئێرە، لە مەدرید ژیاین. چونکە باوەگەورە و دایەگەورە ماوەیەك پاش هاتنی ئێمە مردن، ئێمە تەنیا گەڕاینەوە: ئەلیسا، تۆ و من. پورە کلارایش لەگەڵ ئێمە دەژیا.

وەختێ پانزە ڕۆژ مۆڵەتم وەرگرت، پاشـنیوەڕۆیەك سەردانم کـردی. تۆ لە ژوورێکـی پەنجەرەداخراو بە پـەردەی دادراوەوە پێشـوازیت لێکردم. کاتێ چووم، لەبـەر دەرگاکە، لە تاریکیدا، لەباوەشت گرتم تا کارەبایەکی زۆر بەهەدەر نەڕوا.

●○●

وەختێ لە کاتە ئازادەکانمـدا دەچمە بان گابەردی پارکەکە، کەمێ دەوەستم و قەیرێ لە ئاسۆ دەڕوانم. پاشان کە دەگەڕێمەوە ژوورەکەم، لەسـەر چرپاکەم ڕادەکشێم و چاوەڕێ دەکەم. بەزۆری بـاران دەبارێ - وەکو ئەمـڕۆ - و منیش لە ژوورەکەمەوە خوڕەی ڕژانی ئاو باناو پلوسکەکەدا دەبیستم.

پێشتر ڕێگەم پێنەدەدرا بڕۆمە پارك و نەمدەتوانی سەرکەومە سەر گابەردەکە و قەیرێ تەماشای ئاسۆ بکەم، ئێستاکە لە کاتە ئازادەکانمدا دەڕۆمە پارك و تا دەگەمە گابەردەکە بۆ خۆم پیاسە دەکەم.

پێشتر ڕێگەم پێنەدەدرا جگەرە بکێشم، بەڵام ئێستا دەتوانم، لە پایپەکەی «دکتۆر پلۆمپ» دەکێشـم و پاش شیوکردن لە پارکدا پیاسە دەکەم و ئینجا دەچمەوە سەر چرپاکەم.

ڕۆژی یەکەم وەختێ پەرستار بینی پێوەرەکەم خستۆتە دەممەوە،

پێکەنی و وتی دەبێ لەدوامەوە داینێم و دووبارە پێکەنییەوە.

پێشـــتر لەســـەر چرپاکەم نانم دەخوارد. بەڵام ئێستا دەچمە چێشتخانە و پاش نانخواردن لە پارك تا دەگەمە گابەردەکە پیاسە دەکەم و دەچمە بانی و قەیرێ تەماشای ئاسۆ دەکەم.

وەختێ دەگەڕێمەوە ژوورەکەم، لەســـەر چرپاکەم رادەکشـــێم و چاوەڕێ دەکەم.

●○●

« ـ چـــۆن چاوەڕێـــی ئەوەم لێدەکەی باســـی باوکت بکەم؟ دەتویست بەهۆی هەبوونی باوکێکی وا ناشیاوەوە ئەزییەت بکێشی؟ تەنیـــا ئارەزووی من ئەوەبوو کە تۆ هیچ کاتێ ئازار نەکێشـــی، ئەگەر لەبارەی ئەوەوە لەگەڵتا قســـەم نەکردووە بەهۆی ئەوە بووە کە سەرباری هەموو کردەوەکانیشی، زۆر خۆشم ویستووە، هەر بەو جۆرەی کە تۆیشـــم زۆر خۆش ئەوێ. ویژدانم ئاسوودەیە. ئەرکی دایکایەتی و هاوسەریی خۆم بەتەواوی ئەنجام داوە.»

پێڵووەکانت ئاوساو و ژێر چاوەکانیشت هەڵتۆقیبوون، زۆربەی کات کرێمت لە دەموچاوت دەسوی و منیش بێ ئەوەی ماچت بکەم، دەخەوتم. وتت جگەرت دێشی دێ و پەڵە دەخاتە دەموچاوتەوە.

« ـ لەگەڵ ئەمەشـــدا دەمویست تۆ و خوشکت هەمیشە بە رێزەوە، یـــادی باوکی خۆتان بکەنەوە. بۆ ئـــەوەی یادەوەرییەکی خراپتان لەگەڵیدا نەبێ، هەمیشە کارە ناشیرینەکانیم لێدەشاردنەوە. چ پێویســـتی دەکرد ئەم عەیبانەی بزانن؟ بیری لێ بکەنەوە کە دەبێ تا چ رادەیەك شـــانازی بە دایکە خۆبەخشەکەتانەوە بکەن. نەمهێشت ئێوە ئازار بکێشن، هیچ ئازارێ!»

هێشتا سەر و زوڵفی خۆت ڕێکنەخستبوو و هەندێ تاڵی سپی کەوتبووە پرچتەوە. کەمێ بەر لە هاتنم و وەختێ هێشـــتا چاوانم بە تاریکی ڕانەهاتبوون، پێموابوو پرچت خۆڵەمێشـــییە. پێشتر کە لەسەر دەستشۆر پرچت ڕەنگ دەکرد، من یارمەتیم دەدای.

« ـ ئایا دەتوانم باسی بکەم و لەبارەی عەیب وعارییەوە هیچ نەڵێم؟ ئایا بۆ هەمووومان، لەپێناوی خۆی و یادەوەرییەکانیشـــیدا واباشتر نەبوو کە هەر هیچ نەڵێم؟ تەنانەت ئەمڕۆکەیش، ڕێگەی شـــتێکی وا بەخۆم نادەم. ئەگەر لێیشم بپاڕێیتەوە دیسانەوە هەر هیچ ناڵێـــم. چۆن دەتوانم هێندە بێڕەحم بـــم کە هەموو عەیب و هەڵەکانی باوکتان پێبڵێم، تەنانەت باوکێکی چون ئەو کە داهاتووی خۆی و منداڵەکانیشی فەوتاندووە، دیسانەوە شایانی ئەوەیە ڕێزی بگری و بێدەنگی لێبکەی و لەگەڵ ئەوەشدا کە هەقییەتی، بەڵام ئەوەش بزانە کە هیچ وەختـــێ ڕێگەی ئەوەت پێنادەم لەلای من بەخراپە باسی بکەی.»

وەختێ گەیشـــتم، چاوەکانت وەکو تەلەفـــۆن و چوارچێوەی وێنـــەی لای دیوار لە تاریکیدا دەدرەوشـــایەوە. وەختێ لە دەمی دەرگاکەدا خواحافیزیت لێ کردم، کەوتیتە گریان.

« ـ ئەوجا هیچ وەختێ بیری لە تۆ نەدەکردەوە. ئێمە چەندین جـــار دەچووینە ڕۆخی دەریا و ئەویش لەباتـــی ئەوەی وەك هەر باوکێکـــی تر کـــە منداڵەکانی خـــۆش دەوێ، لای تۆ بمێنێتەوە، دەڕۆیشت تا لەگەڵ دۆستەکانیدا بدوێ. بەڵام نامەوێ باسی ئەو لای تۆ بکەم، نامەوێ بیرەوەرییەکی خراپی ئەوت هەبێ. نامەوێ و هیچ وەختێکی تریش نایخوازم.»

●○●

وەختێ هاوین لەگەڵ تۆدا دەڕۆیشـــتینە پارك، تۆ جلێکی سـپیت دەپۆشـی. وەختێ بە دەوری خۆتا دەخولایتەوە، داوێنت وەکو داوێنی سـەماکاران هەڵدەکشـا. وەختێ لەژێر درەختەکاندا حیکایەتم بۆ دەکردی، پێدەکەنیت و پرشنگی خۆرەتاو کە لە توێی درەختەکانەوە تێدەپەڕی سێبەری دەخستە سەر روخسارت.
لێوەکانت سـور و زوڵفانت لول و رەش بوو. دایکانی منالانی تر نە پرچیان رەش و لوول و نە جلێکی سپییان هەبوو کە لەکاتی سووڕاندا هەڵکشێ.
مـن لە گۆڕەپانی کاژەکان، گەمەی دز و پۆلیسـم دەکرد. تۆیش بە جلێکی سـپی و پشتوێنێکی پەشمینی سپییەوە لەسەر کورسییەکان دادەنیشتی و سەیرت دەکردم. بەڵام وەختێ لە دەستی دوژمنـەکان رزگارم دەبوو تۆ تا رادەیەك ئاگات لە من نەدەما و منیش بۆ ماوەیەك تەماشام نەدەکردی.
وەختێ دەگەڕاینەوە ماڵەوە، پێڵاوەکانت دادەکەند و بەپێی پەتی دەڕۆیشتی بەهەموو لایەکدا، ئینجا لەبەردەمی ئێمەدا کراسەکەت دادەکەند و منیش لە ژوورەکە دەچوومە دەرەوە.

●○●

لە وێنەکانی میلیادا، تۆ و من هەین، بەڵام ئەو نییە. وەختێ ویستم وێنەیەکی ئەوم نیشان دەی، وتت نیمە.
لـە وێنـەی یەکەمین عیشـای رەبانیدا، مـن بە جلێکی سەراپاسپییەوە، بەتەنیشت پەیکەری حەزرەتی مەریەمەوە وەستاوم.
ئەو رۆژە تۆ منت بردە کڵێسـا و وەختێ عیشـای رەبانیم ئەنجام دەدا، وەکو ئەلیسا نانی فەتیرە بە مەلاژوومەوە نەلکا، من بە زمان

گرتم و قوتم دا.

دواتر کە چوومە سەرئاو، هەرچی سەرنجم لێدا هیچم نەبینی. لە وێنەکانی مەدریدا، ئەلیسامان لەگەڵدایە. لەوێنەی یەکێ لە پیاسەکانماندا هەرسێك وەستاوین. دەستەکانی تۆ بەسەرشانەکانی منەوەیە. ئەو رۆژە پورە کلارا بە کامێرای یەکێ لە دۆستەکانی وێنەی گرتین. دێتەوە بیرم لەسەر شێوازی ئیشکردنی کامێراکە بووە دەمەقاڵەمان و لەو هەشت وێنەیەی کە گرتی تەنیا یەکەمیان جوان دەرچوو. تۆ وتت:

« ـ وتبووم کە بەم جۆرە نابێ.»

پورە کلارا وتی:

« ـ مەگەر نەموت نابێ بەم جۆرە بوەستن ئەگینا وێنەکە دەسڕێتەوە.» نە وێنەکانی مەدرید بەر مقەست دراون و نە وێنەکانی ڤیارامیرۆ، نە وێنەکانی ڤیارامیرۆ لێیان براوە و نە وێنەکانی مەدرید. تەنیا لە وێنەکانی میلیا چەند پارچەیەکیان بە مقەست بڕیوە.

●○●

داوای بەنزینیان کرد. بەدوای بەنزیندا گەڕام. بەنزینم دەستنەکەوت. بەنزین بە نۆرەگیری بوو. بەدوای بەنزیندا گەڕام، بەنزینم دۆزییەوە. پیاوێ بەنزینی چەرخی دەفرۆشت، هەموو شووشەکەییم کڕی. لەگەڵ خۆمدا بردمە سەر پۆل. لە پۆل وەدەریان نام. لەپاڵ دەرگاکەدا مامەوە. تەماشای هەموو لایەکم کرد. بینیم کەس نایەت. بەنزینەکەم رشت بەسەر سۆپاکەدا. لە قوتابخانەوە رامکردە دەرەوە. لە مێترۆدا خۆم حەشار دا. سەعاتێ چاوەڕێم کرد.

گەڕامەوە پۆلی سەربازی. قوتابخانە ئاگری نەگرتبوو.

وەختێ دەچوومە پۆلەکانی قوتابخانەی تایبەتی ئامادەیی کۆنکور بۆ چوونەناو هێزی هەوایی سوپای مەدریدەوە، لە ریزی کۆتایی رەحلەکانی پۆلەوە دادەنیشتم، بەهۆی ئەو تێڕوانینەی تۆ کە چاودێری و توندگیری دەتوانێ کەموکورتی هۆگری من بەم پیشەیەوە قەرەبوو بکاتەوە، هەر وەختێ مامۆستاکانمت دەبینی فەرمانی جەختکردنت پێ دەدان کە هەمیشە چاویان لێم بێ. منیش بەم کارەی خۆم توانای هەڵاتن لە چاوی مامۆستایانم پەیدا دەکرد و بەسوودوەرگرتن لە بۆشایی نێوانمان، خۆم بە تەماشاکردنی سەروسەکوتی هاوپۆلەکانم یا ئەو هەورانەی ئاسمانەوە سەرقاڵ دەکرد کە لەودیوی پەنجەرەکەوە دەمبینین لەکاتێکدا کە لە ریزەکانی پێشەوە نەدەبینرا، لە ئاکامدا هۆش و گۆشم نەدەدایە وانەکان تا ئەو کاتەی مامۆستا بە پرسیارێکی چاوەڕواننەکراوەوە ئاگادار دەبوو ـ لەو رەخنانەوە کە دەیگرت یا وەختێ دەیکردمەوە دەرەوە لەمە تێدەگەیشتم ـ و هەر خێرایش بە تەلەفۆن تۆی لە گوێنەدانی من بە وانەکان ئاگادار دەکردەوە و وەختێ دەهاتمە ماڵەوە، تۆ رەخنەت لە من دەگرت و پێت دەوتم کە بەکەڵکی هیچ کارێك نایەم و خەریکم باشترین ساڵەکانی گەنجێتی خۆم و بەختی گەیشتن بە پیشەیەکی شەریف و سەرنجڕاکێشی وەك ئەفسەری هێزی هەوایی ئیسپانیا لەدەست دەدەم.

منیان لەپۆل کردە دەرەوە. چوومە ژێرزەمینەکەوە. دەرگای تونەکەم کردەوە. چڵوچێوەکان لەبەردەممدا بوون. دەرگاکەم داخست. لە قادرمەکانەوە سەرکەوتم. کیفەکەمم کردەوە. چەند پەڕە کاغەزێکم دەرهێنا. چوومەوە ژێرزەمینەکە. بە شقارتە ئاگرم لە پەڕەکاغەزەکان

بـــەر دا. دەرگای تونەکەم کردەوە. کاغەزە گرگرتووەکانم فڕێدایە سـەر چڵوچێوەکان و هەڕام کردە دەرەوە. خۆم لە مێترۆکەدا پەنا دا. سـەعاتێ چاوەڕێم کرد. گەڕامەوە پۆلی وانەی سەربازی. ئاگرکوژێنەوەکان لای دەرگاکەوە بوون. بەڕێوبەر قســەی دەکرد. دەیوت:

« ـ دەتوانم بڵێم خەسارێکی لێنەکەوتۆتەوە.»

دەیوت:

« ـ لە وەختی خۆیدا پێمانزانی.»

دەیوت:

« ـ بزیسکەیەك لە وەجاخەکەوە دەپەڕیوە و چڵوچێوەکان گڕیان گرتووە.»

●○●

پورە کلارا بە دەســـتە سـپی و درێژکۆلەکانی خۆی بەنێکی لەســەرەوەی رانمەوە دانا و توند بەســتی. ئـەم جارە کە چوومە ژوورەوە، پورە کلارا لەسەر سك رانەکشابوو. پورە کلارا بە جلوبەرگی ماڵەوە راوەستابوو و چاوەڕوانی دەکردم. تۆ هیچی وات نەدەزانی و منیش شتێکم بۆ نەگێڕایتەوە.

قایش بەدەست تەماشـــای زەویم دەکرد. بەڵام ئەو رۆژە پورە کلارا لەســـەر ســـك لەبان چرپاکەی خۆی ڕانەکشابوو. وەختێ قسەی لەگەڵ کردم و ساتێکیش کە ئەوەی دانا، تەماشام نەکرد.

پاشان بە مەبەستی عیشـــای ڕەبانی چووینە کڵێسا، کاتێ رۆیشتن ئازاری دەدام و دەشەلیم. من و پورە کلارە هەموو کاتەکە لەسەر ئەژنۆ بووین. سات لەدوای سات زیاتر ئازارم دەهات. وەختێ

گەڕاینەوە ماڵەوە پانتۆڵەکەی هەڵکێشام و بەندەکەی کردەوە. هێندە توند بەستبووی لە وەختی کردنەوەیدا بە دەستەکانی، ژانەکەی زیاتر بوو و چەند دڵۆپێك فیچقەی کرد.

پاشان دەستەوئەژنۆ، نزامان کرد و پورە کلارە لەسەر سك و لەبان چرپاکە راکشا و منیش لێم دا. بەڵام تۆ هیچ کاتێ ئەم شتانەت نەزانی و منیش هیچ وەختێ بۆم نەگێڕایتەوە.

●○●

لە دیوارەکانەوە سەردەکەوتین و یەك بەدوای یەکدا لە بەرزایی قوولەکانەوە بازمان دەدا.

قوولەکانی لای کۆشك باریك بوون و ئێمە بەداوی یەکدا خۆمان هەڵدەدایە سەریان. ئەوانەی کە پشتیان بە کڵێساوە بوو، پان بوون و ئێمە نەماندەتوانی خۆمان هەڵدەینە بانیان. ئینجا لەسەر دیوارەی پردە جولاوەکەوە دەچووینە ناو چاڵەرەشەکانەوە. لەسەر دیوارەکەوە دەمانتوانی هاتنەناوەی گاکان و ئۆتۆمبێلی ئەو فرەنساییانەی کە وەکو کاروان بەرەو پورتوگال هەڵدەهاتن، ببینین. لە ناو چاڵەرەشەکانەوە ئاسمانی ژوور سەرمان و ئەو قەلەرەشانەی کە بەدەوری کۆشکدا هەڵدەفڕین، دوور دەکەوتنە بەرچاو.

لە چاڵەرەشەکاندا، گەمەی گابازی و پاشا و وەزیرمان دەکرد، کەرەستەی گەمەکەیشمان تەنێ پارچە ئێسکێ بوو. کەسێ کە ئێسقانەکەی بەرەو سەر هەڵدەدا، دەبووە شا، کەسێکیش کە بەرەو خوار هەڵی دەدا، جەلاد بوو، کەسێ کە بۆ پشتەوە هەڵی دەدا، تا ئەوەندەی کە شا بیویستایە تێهەڵدانی دەخوارد.

لەبەر ئەوەی دایەگەورە قەدەغەی کردبوو لە چاڵەرەشەکاندا

گەمە بکەم، هەوڵم دەدا نەڕۆمە ئەوێ. ئەگەر لەگەڵ هاوڕێکانمدا نەڕۆیشتمایە پێیان دەوتم کچ، بۆیە هەوڵم دەدا بڕۆمە ئەوێ.

●○●

ئەگەر پەنجەرەیش کراوە بوایـــە و پەردەکانیش هەڵبدرابانەوە، دیسانەوە لە دەرەوە ڕا نە شتێکیان دەبینی و نە شتێکیشیان دەبیست. تۆ زۆر بەدەنگی بەرز قسەت نەدەکرد، ئەوجا شەویش بوو.

« ـ نکۆڵیکردن چ ســوودێکی بــۆی هەبوو؟ هەموو میلیا دەیانزانی، بەڵام ئەو ڕازی نەبوو بە وێرانکردنی داهاتووی خۆی و لەبەرامبەر دادوەراندا نکۆڵی لە هەموو شـــتێ کرد. بۆ؟ تەنیا بۆ ئەوەی ســزاکەی قورســتر ببێ. ئەگەر لە ساتی یەکەمەوە دانـــی پێدابنایە، ئەگەر بەگوێی بکردمایـــە، بارەکە بەجۆرێکی تر دەکەوتەوە. بەڵام راســتییەکەی ئەو کەسێکی لاواز و بێئیرادە بوو. واباشتر بوو کە ئامۆژگارییەکانی ژنەکەی کە هێندە خۆشم دەویست، لەگوێ بگرتایە. چونکە سەرباری هەموو کارەکانی من لە قوڵایی دڵەوە خۆشم دەویست و تەنانەت ئەمڕۆیش بیرەوەرییەکانیم لەلا بەریزن. خۆ دەیبینی دووبارە شووم نەکردەوە. بۆ؟ پێت وانەبێ داواکارم نەبوو، راســتییەکەی خەیاڵم لای ئەو و ئێوە بوو. سوێندم خواردبوو تاهەتایە ئاشقی بم و سوریشم لەسەر سوێندەکەی خۆشم. نەمدەویست باوەپیارەتان هەبێ.»

وەختێ بێدەنـــگ دەبووی چرکە چرکی کاتژمێرە دیوارییەکە دەگەیشـــتە گوێ. عەسران دەچوویتە ســـەر کورسییەك و دەرکە بچوکە شوشـــەییەکەییت دەکردەوە و بە کلیلێکی گەورەی ئاسنین قورمیشت دەکرد.

« ـ دڵنیات دەکەمەوە کە لەخۆمەوە ئەم شـــتانە ناڵێم. تەنیا راســـتیم وت. ئەو دەمە دەکرا بە ســـوودی ئەو بشکێتەوە، بەڵام بەهەمانشـــێوەی کە لەو نانکوێرە چاوەڕێم کرد، نەك هەر سوپاسی نەکردم بەڵکوو جنێویشـــی پێدام. حەیف، جا چ شتانێکم نەبیست، هەرچی زۆرتر خۆم لەپێناوی ئێوەماناندا بەخت دەکرد، ئەبوا زیاتر رێزۆمەند بوونایە. هەمیشـــە شەو و رۆژم لەپێناوی خۆشبەختی ئێوەدا بوو و ئێســـتاکەش پاداشـــتەکەی وەردەگرم! چارەنووســـی دایکێکی خۆبەختکار هەر ئەمەیە. تۆ ئەم شتانە باش نازانی، ئەو ئازارانەم لێدەشاردیتەوە کە دەمکێشان. پێم باشبوو لە بێدەنگیدا ئازار بکێشـــم. چونکە لە ئینجیلدا نوسراوە: واباشترە کە دەستی چەپت ئاگای لە برینی دەستی راستت نەبێ.»

وەختێ قســـەت دەکرد نە زەنگی تەلەفۆن لێیدا و نە کەسێ لەدەرگای کوتی.

●○●

« ـ تەنیا راســـتیم بە دادوەر وت. شـــتێ کە دەبوایە هەر لە سەرەتاوە خۆی بیوتایە تا تاوانەکەی قورستر نەبێ. وەك هەمیشە و چون هەر ژنێك کە مێردەکەی خۆیی خۆش دەوێ، بیرم کردەوە و باشترین کارێکم ئەنجام دا کە لە بەرژەوەندی ئەو بوو. نکۆڵیکردن لە راســـتی چ ســـودێکی هەیە؟ هەرچۆن بوایە مەحکوم دەبوو. لەگەڵ ئەوەشدا بەهۆی شـــایەتی منەوە، وەختێ دادوەران بینیان لەســـەر ئەوانم، لێخۆشبوونیان بەرامبەر هەبوو. بەڵام ئەو لاسارانە هەموو رێگەکانی رزگاری بەڕووی خۆیدا داخست. ئەگەر هەر لە ساتی یەکەمەوە سەری خۆی شۆڕ کردایە و دانی بە هەموو

گوناهەکانی خۆیدا بنایە، بە سودی خۆی و ئێوەش تەواو دەبوو. بەڵام ئەو هیچ وەختێ لە ژیاندا نەیدەزانی چی دەکا. ئەگەر من نەبوومایە نازانی چ بەڵایەکی بەسەرا دەهات.»

چاویلکەی خوێندنەوەکەت لەسەر مێزی تەنیشت تەلەفۆنەکە بوو. وابزانم بۆ فاڵگرتنەوەی قومارکارت بەکارت هێنابوو.

« - هیچ کاتێ پێم نەگوتی، چونکە زۆر خۆشم دەوێیت و نەمدەویست بە خراپە یادی باوکت بکەیتەوە. پێم باش بوو باسی هەڵەکانی نەکەم. بەڵام مادامەکی ئەمڕۆ هەموو ئەم شتانەم پێ وتی ئەوەش بزانە کە باوکت هەر بەوەندە وازی نەهێنا، قسەی پێ وتم و وتی کە من پەنم پیا داوە. بەدرێژایی ژیانم هەر شەرابێکم خواردبێتەوە، ترشاوەکەی گەڕایەوە دەمم. وەڵامی چاکەم هەمیشە بە خراپە بوو. نازانی ئەم شتانە چەندێ دڵی دایکێکی خۆبەختکار دەشکێنێ.»

●○●

بە منت وت لە ئاوێنەدا تەماشای خۆم بکەم تا دڵنیا بم ڕێك وەستاوم. تۆ لەسەر کورسی دادەنیشتی و چاوەڕێت دەکرد. وەختێ دەهاتیتە ژوورەکەوە لە ئاوێنەدا تەماشای خۆم دەکرد. ئەوجا بەرەو ڕووت دەهاتم و دەستم ماچ دەکردی.

تۆ پێت دەگوتم لەکاتی دەستماچکردنتدا نابێ دەنگەدەنگ بکەم. ئەوجا منیش لە ژوورەکە دەچوومە دەرەوە. تۆ لەسەر کورسییەکەت دادەنیشتی و چاوەڕێت دەکردم. وەختێ دەهاتمە ژوورەوە، لە ئاوێنەکەدا تەماشای خۆم دەکرد، بەرەو لات دەهاتم و دەستم ماچ دەکردی. تۆ پێت دەوتم تەنیا دەبێ سەری پەنجەکانت

بگرم و ئیتر منیش لە ژوورەکــە دەردەچووم. دەگەڕامەوە و پاش ئەوەی خۆم لە ئاوێنەدا تەماشای خۆم دەکرد، بەرەو تۆ کە لەسەر کورســی دانیشــتبووی دەهاتم و بێ ئەوەی دەنگەدەنگ بکەم، سەری پەنجەکانم دەگرتی و دەستم ماچ دەکردی.

تۆ پێت دەوتم نابێ دەستت بەرز بکەمەوە، دەبێ بەرەو دەستت بچەمێمەوە. دیســان لــە ژوورەکە دەردەچــووم و پاش ئەوەی لە ئاوێنەدا تەماشــای خۆم دەکرد، زۆر زوو دەگەڕامەوە، ئەوەستام و بــێ ئەوەی لەوەختی چەمانەوەدا دەنگەدەنگ بکەم، ســەری پەنجەکانتم دەگرت و دەستم ماچ دەکردی.

ئەو کاتە پێتدەوتم:

« ـ ئەوە باشە.»

کەچی وەختێ خانمان بۆ دێنی دەهاتنە لات، من دەســتیانم ماچ نەدەکــرد و تۆیش ئاگادارت دەکردمەوە و منیش پێم دەوتی شەرم دەکەم.

●○●

ئەو رۆژەی وەختێ پیاوەکە پێیەکانمی ژێر لم دەکرد، هەتاو لە کەناری میلیای دەدا.

تۆ بۆت باس کردم کە بە قەیاخێکی ماســیگری رۆیشتین و بەبێ ئەوەی پەتێك هەبێ تا دەستمانی پێوە بگرین بە پەیژەیەکی داریندا سەرکەوتین.

بۆت دەنووسم و پایپەکەی «دکتۆر پلومپ» دەکێشم. رەنگە ئەو کاتەی رای دادگای بیستوە ئەم پایپەی لە گیرفاندا بووبێ. لەنێوان ئەو وێنانەی میلیادا کە هەڵتگرتوون، دانەیەك هەیە کە

تێیدا جلی پییێرۆم[١٠] لەبەردایە. پیاوێك منی لەدەست گرتووە، تەنیا دەســـتەکانی و بەشێك لە ئاسەری چاکەتەکەی بەرچاو دەکەوێ، ئیدی ئەولایان بە مقەست بڕیوە.

تۆ، ئەلیســـا و من. ـ چەندین جار ئەمەت بۆ گێڕاومەتەوە ـ بە قەیاخێکی ماسیگرییەوە لە گەرووی جەبەلتاریقەوە تێپەڕین و پاشان بە شەمەندەفەر هاتین بۆ ڤیارامیرۆ.

پایپەکـــەی «دکتۆر پلومپ» فیلتەرێکـــی ئالۆزی هەیە. هەموو هەفتەیەك بە دیقەتەوە خاوێنی دەکەمەوە چونکە نیکۆتین بە فیلتەری ئالۆزی پایپەکـــەی «دکتۆر پلومپ»ی باوکمەوە دەلکێ.

وەختێ دەمبینی، قســـەم لەگەڵدا نەدەکرد و هیچ کەســـیش نەیدەتوانـــی پەی بەمە ببـــا. ئەگەر بڕیاربوایـــە لەگەڵ ئەودا بگەڕێمەوە ماڵەوە، ئەوا چاوەڕێم دەکرد تا لەگەڵیدا بە قادرمەکاندا سەرنەکەوم و ئەگەر بەرێکەوتیش لە بازاڕ بمبینیایە بەلایەکی تردا دەڕۆیشتم. بەڵام تۆ شتێکی وات نەدەزانی.

هەمـوو شـــەوێ وەختێ لـــە ژووری نانخواردن دەردەچوو ـ بۆ ئاودەست، چێشـــتخانە یا هەر شوێنێکی تر ـ سودم لەو دەرفەتە وەردەگرت و شەوشادم پێ دەگوت، هەربۆیە پێویست نەبوو ماچی بکەم یا پێی بڵێم «تا ـ ســـبەی ـ ئەگەر ـ خوا ـ بیەوێ ـ شەوتان ـ شاد»

هەموو سبەینانێ کە بۆ ژوورەکەی بانگی دەکردم، تەنیا ئەو کاتە تەماشام دەکرد کە پشتی تێدەکردم، چونکە دەمزانی ئەو کاتە نامبینێ. وەختێکیش دەینالاند یـــا دەیوت ـ «توندتر»، وەلامیم

---

١٠ گاڵتەجاڕی شانۆی ئیتالیایی.

نەدەدایەوە. شەوانەش وەختێ کە ئەو پێشنوێژی دەکردین، سەیریم نەدەکرد.

بەڵام تۆ شتێکی وەهات نەدەزانی.

●○●

«گیانی سەربازیی سفرە»، ئەمە شتێك بوو کە لە دەفتەری نمرەکانم نووســـیبوویان. تۆ بە مەترێکی دارین لێت دام. خۆم لە گەرماوەکـــە بەند کرد. بە تەنیا لە گەرماوەکە گریام. لە ئاوێنەدا تەماشای خۆم دەکرد و دەگریام.

دواتر پێتوتم دەبێ هەوڵ بدەم. لێتپرسیم هەوڵ دەدەم؟ پێمگوتی «بەڵێ». تۆ وتت دەبێ بە دەرچوونم لە تاقیکردنەوەی چوونەناوەی قوتابخانەی ســـەربازی شـــادت بکەم تا تۆ بتوانی وەختێ جلی ئەفســـەری هێزی هەوایی ئیسپانیا دەپۆشم، لەپەنامەوە بڕۆیت و منیش وتم کە شـــادت دەکەم. تۆ وتت سەربازییەکان ئایندەیەکی باشیان هەیە و منیش وتم: «بەڵێ».

«قوتابی ئاگای لە پۆل نییە»، «گیانی سەربازیی سفرە»، «گیانی سەربازیی سفرە»، «گیانی سەربازیی سفرە»، «قوتابی بچوکترین هەوڵی باشـــبوون نادا»، «گیانی سەربازیی سفرە». هەمـــوو پانزە ڕۆژ جارێ مامۆســـتاکان بیـــروڕای خۆیان لەناو دەفتەری نمرەکاندا دەنووسی، بۆیە خۆم لە گەرماوەکەدا بەند دەکرد و هەر لەبەر ئەمەش پشت و دەستەکانم کە لە ئاوێنەدا دەمبینین، شین هەڵگەڕابوون. دواتریش کە لێتدەپرسیم ئایا قوتابییەکی باش دەبم، تەنیا بۆ ئەوەی شادت بکەم، دەمگوت: «بەڵێ».

●○●

کۆشـــکی ڤیارامیرۆ لەتەنیشـــت دەروازەیەکـــی گەورەوەیە. قەلەرەشەکان لەوێدا هەڵدەنیشتن. وەختێکیش هاوڕێکانم تەرەقەیان دەتەقاند، لەناو کۆشـــکەوە هەڵدەفڕین و دەڕۆیشتن. هیچ کاتێ بەتەنیا نەچوومە ئەو جێگەیە.

تۆ دەتگوت کۆشـــکی ڤیارامیرۆ لەلایەن شـــا هێنری دێ تراســـتامارەوە بۆ بەرگری لەبەرامبەر موغەکان[11] دروست کراوە. ناوەوەی چۆڵ و هۆڵ و جگە لە ســـەکۆیەك لە ناوەراست و چەند پلەکانەیەك بۆ گەیشـــتن بە هەیوانەکەی شـــتێکی وەهای تێدا نەمابووەوە.

کۆشکی ڤیارامیرۆ لە بەرزترینماڵەکانی گوند بەرزتر بوو. کۆشـــکەکە دەبووە دووبەشـــەوە، وەك بڵێی مەکۆیەکی بەردینی بۆشیان لەسەر مەکۆیەکی گەورەتر دانابێ.

تەنانەت لەرۆژانی هەتاویشـــدا ناو کۆشکی ڤیارامیرۆ تاریك بوو. وەختێ لەگەڵ هاوڕێکانمدا دەچووینە ناویەوە، گوێبیســـتی قاڕەقاڕی قەلەرەشـــەکانی ســـەر دیوارەکان دەبووین. هیچ کاتێ بەتەنیا نەچوومە ناوییەوە.

بۆ ئەوەی کە ترســـم بشـــکێ، دایەگەورە ناچـــاری دەکردم شەوێکی تەواو بەتەنیا لەناو کۆشك بمێنمەوە.

●○●

---

١١ مەبەستی لە داگیرکەرە موسڵمانەکانی ئیسپانیایە.

لە تاریکیدا لەســەر کورسییە دەســکدارەکەت دانیشتبووی و لەگەڵ مندا دەدوای. لەســەر کورســییەکی لای چەپی تۆوە دانیشــتبووم و گوێم لە قسەکانت دەگرت. پێیەکانم خستبووە سەر میلەی خوارەوەی کورســییەکە. هەندێ جار دەستی خۆتت درێژ دەکرد تا بیهێنی بە دەموچاومدا و منیش خۆم وەلا دەخست.

« ـ کارێکی خراپم کرد نامەی ســەرۆکی زیندانم پیشــان نەدای. نامەکەم بە دیقەتــەوە تاقەت کردووە. بەڵام هیچ وەختێ نەمویست ئێوە هەندێ شت بزانن، هەرچەند ئەگەر ئەم شتانەشتان بزانیایە ئەوا دەستخۆشییەکی زیاترتان لە دایکی بێچارەی خۆتان دەکرد. بەڵام خۆت دەزانی کە دروشــمی من هەمیشە چی بووە: هیچ وەختێ بیر لە خۆم نەکەمەوە تا بتوانم خۆم بەئێوە ببەخشــم. ئێستایش سەیرکە چ ئاکامێکی هەبووە ...»

ئاهێکت هەڵکێشا. بەدوایدا ئاهێکی تریشت هەڵکێشا. ئینجا بۆ ماوەیەك بێدەنگ بووی.

« ـ ســەرۆکی زیندان نووسیویە لەو نامانەوە کە بۆ باوکتی دەنوسم باش تێگەیشــتووە کە من ژنێکی ڕەسەنی ئیسپانیایی و مەسیحیم. بەمجۆرە دەســتی بە نامەکەی دەکرد. لەنیوە زیاتری پەســنی منی دابوو، پیشانی دابوو کە ئاگادارە لەو کێشانەی کە بەهۆی پەروەردەی دروستی ئێوەوە هەمە. نامەکەم هەڵگرتووە و بۆ هەموو ژیانیشم هەر هەڵیدەگرم. ئەگەر بتەوێ پیشانتی دەدەم.»

تــۆ و من لە هۆدەی نیوەڕۆخوانی هاوینە بووین. دە ژووری دیکــە چۆڵ بوو، ســێ ڕاڕەو چۆڵ بوو، گەرمــاو چۆڵ بوو، چێشتخانە چۆڵ بوو.

« ـ ئەگەر لێتبویستمایە پێم دەدایت. مەگەر شتێکت ویستووە

کــە نەمدابیتێ؟ بۆچی بێ ئــەوەی من لەوێ بــم نامەکەت خوێنــدەوە؟ نازانم چۆن تێتگەیەنم کە هەموو شــتێکی من، هی تۆیشــە و هیچ رازێك لەنێوان من و تۆدا نییە. بۆچی لەنەبوونی من، وەك دز چوویتە ئەمبارەکە و ئەو نامەیەت خوێندەوە؟ پێت وایە نەمدەدایتێ؟ دە بڵێ.»

دەرگای دوو هەیوانەکــەی ژووری نێوەڕۆخوانی هاوینە کە بەســەر شــەقامەکەدا دەکرێتەوە، بەتەواوی داخرابوو. بچوکترین رووناکییەك نەدەگەیشتە رارەوی ئەو هۆدانەی کە رووەو ئەوان بوو.

« ـ باشــە، دەی ئەگــەر خوێندوتەوە، ئیتــر چ بڵێم کە تۆ نەزانی؟ باوەڕت هێنا کە تەنانەت کەسانێکیش کە باش نامناسن، زەحمەت و خۆبەختکردنەکانم لەپێناوی پەروەردەی دروستی ئێوەدا دەزانن؟ دەبینی کە هەڵــە بچوکەکانم بە عەیب دانانێن. ئەمانە هەڵەی دایکێکی تەنیان کە هیچ کەسێکی نییە تا ئامۆژگاری بــکا. ئەوجا ئەگەر وەك من نەخوێنەواریــش بێ، ئەوا بێگومان ئەم هەڵانەی هەر دەبێ. هەڵەکانی باوکت ترسناك، مەبەستدار و هۆشیارانە بوو. سەرۆکی زیندان هەڵەکانم بە عەیب دانانێ، ئەوەیە کە تەنیا بیرم دەخاتەوە، چونکە خۆم بەتەنیایی هەستم پێنەدەکردن. هەمیشــە لام وابوو باشترین ئیش دەکەم چونکە ئامانجم پاك بوو. ســەرۆکی زیندان نووســی ئیتر نامەی هاوشێوەی ئەو نامانەی کە نووســیبووم، نەنووسم چونکە مێردەکەم پاش ئەوەی کە هەوڵی خۆکوشــتنی دا، تووشی خەمۆکی و نائومێدی بووە. باوکت بەم گاڵتەجاڕییانەی ئاخرەکەی بە مەرامی خۆی گەیشت، سەرۆکی زیندانی فریو دا و خۆی لە خەتی شــێتی دا. رەنگیشە هەر ئەو وەختــەی کە داهاتووی خۆی بەبا دا، شــێت بووبێ؟ بەڵام من

دەبوایە هەمیشە خۆم لەپێناوی هەمووان‌دا بەخت بکەم. هەر بۆیە بەقسەی سەرۆکی زیندانیشم کرد. ئیتر نامەم بۆ نەنووسی. درۆزن نیم، نەمدەتوانی نامە بنووسم و بڵێم کاری باشی کردووە.»

سەگێك لە حەوشەکەدا وەڕی، دووبارە وەڕی. دەبێ سەگێکی گورگسا بێ.

●○●

بیرم کردەوە بەمجۆرە دەست پێبکەم: «دایکی من گوڵە» یا «دایکی من گوڵەباخە» خوشکی رۆحانی وتی باشە. لێمپرسی کە گوڵ باشترە یا گوڵەباخ، خوشکی رۆحانی وتی گوڵ باشترە.

بیرم کردەوە وەها دەست پێبکەم: «دایکی من جوانترین گوڵە». خوشکی رۆحانی وتی ئیتر واز لە نیوەدێڕی یەکەم بێنم و نیوەدێڕی دووەم دانێم. منیش کەوتمە بیرکردنەوە لە نیوەدێڕی دووەم.

بیرم کردەوە وەها بڵێم: «دایکی من جوانترین گوڵە ـ ئیشقم بۆ وی وەك خۆڵە». بەدەنگی بەرز خوێندمەوە، بینیم سەرواکەی گونجاوە. خوشکی رۆحانی پێی وتم ئەمە زۆر بازارییە.

«دایکی من جوانترین گوڵە ـ ئیشقم بۆ وی وەکو موڵە». «دایکی من جوانترین گوڵە ـ لەڕێی خوادا وەکو پردە». «دایکی من جوانترین گوڵە ـ درەخشان لە ئیسپانیا تا کابوڵە». خوشکی رۆحانی ئەم بەیتەی هەڵبژارد، «دایکی من جوانترین گوڵە ـ لەڕێی خوادا وەکو پردە».

وەختێ گەیشتیتە ڤیارامیرۆ شیعرەکەمت لە هۆدەی نیوەڕۆخوانەکە خوێندەوە و پاشان لەباوەشت گرتم. من شیعرەکەم

لەبەر کرد. هێشتا لەبیرم نەچۆتەوە:

«دایکی من جوانترین گوڵە
لەڕێی خوادا وەکو پردە
ڕۆژ لەدوای ڕۆژێ زیاتر خۆشم دەوێ
هەمیشە هەر لە بیرمدا دەبێ.»
ئەی تۆ چی دایە، دێتەوە بیرت؟

●○●

پایپەکەی «دکتۆر پلومپ» دەکێشم.

ڕەنگە ئەویش هەر وەکو من توتنی تیژی کێشابێ.

ڕەنگە ئەویش هەر وەکو من دووکەڵەکەی قوت نەدابێ.

ڕەنگە ئەویش هەر وەکو من توێکڵی نارنجی خستبێتە کیسە توتنەکەیەوە.

پایپەکەی «دکتۆر پلومپ» دەکێشم.

تۆ هیچ وەختێ جگەرەت نەدەکێشا. دایەگەورەیش نەیدەکێشا. پورە کلارایش نەیدەکێشا. باوەگەورە یەك پیاو بوو و هەتا سەرەمەرگ سیغاری کێشا. باوەگەورە بە دەستی خۆی دەمەونوێژی شێوان سیغارەکانی خۆی دروست دەکرد. وەختێ پێشبڕکێی گابازی بوایە، باوەگەورە چروتی دەکێشا. بەڵام باوەگەورە هیچ وەختێ پایپی نەدەکێشا.

ڕەنگە ئەویش وەك من زانیبێتی بە دوکەڵ ئەڵقە دروست بکا.

پایپەکەی «دکتۆر پلومپ» دەکێشم.

ڕەنگە ئەو بەپێچەوانەی منەوە لەباتی چەرخ، شقارتەی بەکارهێنابێ.

ڕەنگە ئەویش وەکو من دووکەڵی لە لووتییەوە دەرکردبێ.

پایپەکـــەی «دکتۆر پلومپ»ی باوکم دەکێشـــم. دایە، من هەمیشە پایپەکەی «دکتۆر پلومپ»ی باوکم دەکێشم.

●○●

دەمزانـــی کە ئەگەر کتێبەکە هەڵگـــرم، هەموو پێی دەزانن. دەمزانی کە ئەگەر لە قوتابخانەی مەدرید لەسەر ئەو ڕەحلانەی کە بەدیواری ڕاستەوە ئەلکان، دانەنیشم، هەموو پێ دەزانن.

تۆ خـــۆت ئەوەت بۆ دوریبـــووم. بە مەتـــری بەرگدرووەکە ئەندازەمت گرت و ســـودت لەو مۆدێلـــە ڕێنمایە وەرگرت کە بە کاغەزی ڕۆژنامە دروستت کردبوو و دنیایەك دەمبوسی پێوە بوو.

وەختێ هەوا سارد بوو دەمتوانی لەسەر شەقام پاڵتۆکەم لەبەر بکەم. بەڵام وەختێ هەوا ســـارد نەبوو، نەمدەتوانی. بۆیە وەختێ هەوا سارد نەبوایە، لەسەر شەقام جانتاکەم بەخۆمەوە ئەلکان.

تۆ خۆت بە مەکینەی درومان ئەوەت درو. یارمەتیم دایت تا داوەکە بکەیت بە دەرزییەکەوە چونکە دەتوت من باشـــتر ئەم کارە ئەنجام دەدەم. یارمەتیم دایت تا پارچە قوماشەکان بهێنی.

پێم وتی نامەوێ ئەوە لەبەرکەم بەڵام تۆ وتت دەبێ بیپۆشـــم. هەربۆیە لەکاتی زەنگی پشـــوودا گەمەم نەدەکرد و لەسەر ڕەحلە دادەنیشتم و کتێبەکەم بەخۆمەوە دەچەسپاند. هەر لەبەر ئەمە ئەو وەختانەی کە دەمتوانی، لەسەر پۆل پاڵتۆکەم دانەدەکەند.

لەبـــەرم کرد و لە ئاوێنەدا تەماشـــای خۆمم کرد. پرســـیت حەزدەکەم درێـــژ بێ یا کورتتر. وتم هـــەر بەوجۆرەی کە هەیە، چاکە. پاشان پرسیت گەرەکمە گیرفانەکەی لە ناوەوە دانێی یا لە

دەرەوە. وتم وەکو وێنەی ژۆرناڵ با لەناوەوە بێ.

وەختێ مامۆستا لەسەر تەختە بانگی کردم و وتی روو بکەمە هاورێکانم و بەدەنگی بەرز ئەوەی کە هەیە بیسەلمێنم، یەکێ لە منالەکان هاواری کرد:

« - تەماشای گیرفانەکەی کەن، بەرەوخوارە. پانتۆڵەکەی بەهەڵاوگێراوەیی لەبەر کردووە!»

●○●

پورە کلارا هەردوو دەستمی بە خاولی پێچا، ئینجا بە پەت هەر دەستە و بە لایەکی چرپاکەوە بەستەوە. دەستەکانی سارد بوون. چاوانم نوقاندبوو، وەختێ دەمکردنەوە، چراکەم دەبینی کە بە بنبانەکەوە هەڵواسرابوو.

پورە کلارا خاولی نەپێچا لە پێیەکانمەوە. هەر پێیەکمی بە لایەکی چرپاکەوە بەستەوە. هەستم بە دەستە ساردەکانی کرد بەڵام تەماشام نەکرد.

پورە کلارا بە قایش لێی دام. بۆ ئەوەی کە دەنگمان نەبیستن، هاوارم نەکرد. بە دەستە ساردەکانی شلکەی رانمی گرت. وتم ئیتر ئەمەیان نا. پورە کلارا وتی: «عیسای مەسیح بۆ رزگاری ئێمە ئازاری زۆری کێشاوە.» کەم کەم گوشی. ئەو وەختە ئیتر هاوارم کرد. پورە کلارا هەروەکو ئەو کاتانەی کە بەقایش لێم دەدا، هانکە هانکی پێکەوتبوو. دواتر هەستم کرد شتێکی تر خەریکە روو دەدا. وەختێ تەواو بوو، پورە کلارا وتی دەبێ هەرئێستا بڕۆم دان بە تاوانمدا بنێم.

●○●

لە مەدرید، نەماندەتوانی وەکو ڤیارامیرۆ هەموو ساڵێ بەراز سەربڕین. لە مەدرید بەرو دەستنەدەکەوت بۆ دابەستەکردنی بەرازەکان.

لە مەدرید، وەك ڤیارامیرۆ حەسار نەبوو. لە مەدرید قەلەرەشێ نەبوو تا لە کۆشکدا فرِکان فرِکان بکا.

لێرەکانەیش، نە بەراز هەیە، نە حەسار و نە کۆشك. لێرە چونکە هەتاو هەڵناکا و بارانی زۆر دەبارێ. نیشانەیەك لە بەراز و حەسار و کۆشك نییە.

لە مەدرید، لە جارەکاندا، وەکو ڤیارامیرۆ گوڵاڵەسورە نییە. لە مەدرید، بیریان چووە گوڵاڵەسورە لە گوڵفرۆشییەکاندا دابنێن.

لە مەدرید، چون ڤیارامیرۆ چاڵی رەش نییە تا پیاوان میزی تێبکەن. لە مەدرید پیاوان لە ماڵەکانی خۆیاندا میز دەکەن.

لە مەدرید هەروەکو ڤیارامیرۆ گوێدرێژەکان ئازادن و لە سەرشەقامەکان بەرەڵا نین. لە مەدرید تەنیا یەك گوێدرێژ هەبوو کە منداڵەکانی بەدەوری گۆرەپانی رۆژهەڵاتدا دەگێرا.

هەروەها لێرەکانە هەتا ئەمرۆ نە چاڵی رەشم بینیوە، نە گوێدرێژ و نە گوڵاڵەسورەیش. لێرە هەندێ کات میز دەکەمە پەرداخێکی شوشەیی گەورە کە پەرستار بۆم دێنێ و پاشان بۆ تاقیگەی دەبا.

●○●

زەنگەکانی سەومەعەی خوشکانی دێرنشین لێیان دا.

« ـ ئەگەر وەختێ بمزانیایە کە تەنیا خۆم ماوەمەتەوە و دوو منداڵی وەك ئێوە و خۆم بکوشتایە، ئێستا چیت دەکرد؟ بێگومان بیرت دەکردەوە ـ منیش حەقی ئەوەم پێ دەدای کە بیرێکی وەها

بکەیتـــەوە ـ کە من دایکێکی خراپم، چونکە وەختێ کە مناڵەکانم لە هەموو کاتێ زیاتر پێویستیان پێم هەبوو، دامنە دەست خوا.»

زەنگەکانی سەومەعەی خوشکانی دێرنشین لێیان دا.

« ـ چەندین جار بیرم لە خۆکوشتن کردەوە. دەتەوێ بزانی بۆ ئـــەم کارەم نەکرد؟ لەبەر ئەوەی ئەرکی من ئەوە بوو کە چاودێری ئێوە بکەم، دەبوایە پارێزگاریتان لێ بکەم و لە پەناتاندا بمابامەوە.»

زەنگەکانی سەومەعەی خوشکانی دێرنشین لێیان دا.

« ـ ئەم ئیشـــە دزێوترین ترســـنۆکی بوو. ئەگەر خۆپەرست بوومایە و تەنیا بیرم لە خۆم بکردایەتەوە، خۆکوشـــتن باشـــترین ڕێگەچارەم بوو.»

زەنگەکانی سەومەعەی خوشکانی دێرنشین لێیان دا. دێتەوە یادم وەختێ کە لە ماڵەوە تەنیا بووم هەندێ کات دەچوومە بەردەم پەنجەرە پەردەدارەکانی ســـەومەعەی خوشکانی دێرنشین و خۆم رووت دەکردەوە.

« ـ بـــەڵام باوکت بە ڕەفتارە دزێوەکانی خۆی تێری نەخوارد و هەوڵی خۆکوشتنی دا. تەنانەت لە دوایین ساتەکانیشدا بوێری ڕووبەڕووبوونـــەوەی ژیانی پەیدا نەکردبوو. ئەگەر من نەبوومایە، سەرئەنجام چی بەسەر ئەو و ئێوەشدا دەهات؟»

زەنگەکانی ســـەومەعەی خوشـــکانی دێرنشـــین بە هەموو دەنگیانەوە لێیان دا.

« ـ هیچ شـــتێ پاساوی ئیشـــەکانی ئەوی نەدەدایەوە. من ئەمەت پێ دەڵێم. منێ کە ئەو هەمووە خۆشم ویست ... تۆ ئەو کاتانە مناڵ بووی و لەم شتانە تێنەدەگەیشتی.»

زەنگەکانی ســـەومەعەی خوشـــکانی دێرنشـــین بە هەموو

دەنگیانەوە لێیان دا.

« ـ ئەو لە زینداندا بوو، ئای چەنێ حەزم دەکرد من زیندانی بوومایە و لەپێناوی پەروەردەی منالّەکانمدا هێندە تێنەکۆشیمایە. بارودۆخی من چەندین جار لە بارودۆخی ئەو نالەبارتر بوو، بەلاّم من دایك بووم و منالّەکانم خۆش ویست، بۆیە تێدەکۆشام. کەچی ئەو دەیویست خۆی بکوژێ.»

زەنگەکانی سـەومەعەی خوشـکانی دێرنشـین بەهەموو دەنگیانەوە لێیـان دا. پەنجەرەکان داخراو و پەردەکان دادرابوونەوە، کەچی هێمان دەنگی زەنگەکانی سەومەعەی خوشکانی دێرنشین دەبیستران کە بەهەموو دەنگیانەوە لێدەدران. هەیوانەکانی ژووری نێوەڕۆخوانی زسـتانە بەرامبەر پەنجـەرە پلەدارەکانی دێر بوون. هەندێ کات، کە تۆ لەسەر ئیش بووی و منیش بۆ ئامادەبوون لە کێبرکێی بەشداریکردن لە سویا تەنیا ئەمامەوە لە مالّەوە، لەبەردەم پەنجەرەی خوشکانی دێرنشیندا رووت دەبوومەوە و میزم دەکرد.

●○●

هیچ کامیـان، هیچ کام، نـە دایکە پپیتیـۆس، نە ژنی خادەمی کلێسـا، نە خاتوو کارمێن، نە ژنی پزیشك، نە خوشکی رۆحانی قوتابخانە، نە هاوڕێکانی پورە کلارا ـ مێرسدس، لوسیا، روسـیتا و ئیسابیا ـ نە ژنانی دەستەی پۆلّسی مەنسور، نە خانم ڕودریگیـس، نە دایە گەورە، نە دایکانی هاوڕێکانی ئەلیسـا ـ دایکی کارمێنسیتا، دایکی لۆلیتا، دایکی نئاڤێرس، دایکی پیلار ـ نە هاوساژنەکانمان لە ڤیارامیرۆ، نە هاوساژنەکانمان لە مەدرید، نە زرکچەکەی باوەگەورە، نە خاتوو کۆنسۆئیلۆ، نە ئاسونسیۆنی

کارەکەری رامیرۆ، نە ماریا ـ کارمێن قاپشـــۆری ڤیارامیرۆ، نە ماریا ـ کارمێن کچی شارەدار، نە نە ماریا ـ کارمێن لبنیاتی، نە ماریا ـ کارمێن نەوەی جەنابی کۆنت، نە بەرگدرو، نە نوقلّفرۆش، نە ژنەکەی ترومەن، نە خانم ریتا، نە پەرستارەکانی تەندروستی، نە خاتوو ئێسپرانســـۆ، نە خاتوو ئاسانسیۆن، نە گرتا گاربۆ ـ و نە هیچ ژنە ئەکتەرێکی تریش ـ نە ژنەی پیراشکی فرۆش[١٢] نە ژنی ســـەرۆکی ئەنجومەنی کاسۆلیکەکان، نە خاتوو لوپس، نە خاتوو سانچێس، نە رۆژنامەفرۆش، نە پورە کلارا، نە ئەلیسا، هیچ کام، هیچ کامیان وەك تۆ نەبوون دایە.

هیچ کامیان وەك تۆ نەبوون دایە. من تەماشـــام کردن دایە، بـــەلاّم هیچ کامیان وەك تۆ نەبوون، هیـــچ کامیان زمانیان وەك زمانـــی تۆ تەڕ و ئەژنۆکانیان وەك ئەژنۆکانی تۆ ســـپی نەبوو. هیچ کام.

●○●

هەموو ساڵێ، نەوەد رێپێدراوی گەنج دەچوونە خزمەتی هێزی هەوایی سوپای ئیسپانیاوە. پاشان چل کەسیان دەبوونە فڕۆکەوان، چل کەسی تریشـــیان دەبوونە بەشێك لە سوپای پشتیوانی هێزی هەوایی و دە کەسیشیان دەبوونە ئەفسەری سوپاسالاری.

لەگەڵ ئەوەشدا کە بە بزنمژە بانگت کردم، پێم وتی سوپاسالاری هەڵدەبژێرم. پاش چوار ساڵ خوێندن لە پۆلەکانی سەربازیدا، نەوەد رێپێدراو دەگۆڕان بە چل ئەفســـەری فڕۆکەوان، چل ئەفسەری هێزی هەوایی و دە ئەفسەری سوپاسالاری.

١٢. پیراشکی، خواردنێکی ڕۆژاواییە، پاش هەڵاتن هەویرەکەی لەناو رۆن سور دەکرێتەوە و بە قیمە و مۆسیت یا کرێم ناوئاخن دەکرێ.

لەگەڵ ئەوەشــدا کە بە بزنمژە بانگت کردم بەڵام هێشــتت سوپاسالاری هەڵبژێرم.

پاشــان وەختێ لەتۆیان دەپرســی کە لەچی بەشــێکدا وانە دەخوێنم، دەتوت دەخوێنم تا ببمە ئەفسەری هێزی ئاسمانی سوپای ئیسپانیا، وەختێ پێیان دەوتی:

« ـ بۆ فرۆکەوانی؟ »

تۆ وەڵامت دەدایەوە:

« ـ دەبێتە ئەفسەری هێزی ئاسمانی سوپای ئیسانیا. »

وەختایەکیش لێیان دەپرسیت:

« ـ دەفڕێ؟ »

تۆ وەڵامت دەدایەوە:

« ـ دەبێتە ئەفسەری هێزی ئاسمانی سوپای ئیسپانیا. »

ڕۆژێ کە دراوسێکەمان لێی پرسیت:

« ـ لە سوپاسالاری دەبێ؟ »

تۆ بێدەنگ بوویت و وتت:

« ـ بەڵێ. »

●○●

چاوانی شەمشەمەکوێرە ورد بوون. پورە کلارا، لەسەر کورسییەك دانیشتبوو و کتێبی دەخوێندەوە. شەمشەمەکوێرە پێستێکی نەرمی بە پشتەوە بوو. پورە کلارا گۆرەوی لەپێ نەکردبوو. شەمشەمەکوێرە بەباڵی کراوەوە بێ جووڵە مابوو. پورە کلارا پێخاوس بوو. چاوانی کوێری شەمشــەمەکوێرە کراوە بوون. پێیەکانی پورە کلارا پەتی و ئەژنۆکانیشی ڕووت بوون. شەمشــەمەکوێرە قەپۆزێکی باریکی

هەبوو. داوێنەکەی پورە کلارا ئەژنۆ و لاقەکانی دانەدەپۆشی.

ئاوسـاردکەرەوە لە سوچێکی چێشـتخانەکەدا، لەژێر پارچە پەڕۆیەکـی تەڕدا بوو. پـەردەکان دادرابوونەوە و نەیاندەهێشـت پرشـنگی خۆر دزە بکاتە ژوورەوە. هەندێ جار حەپەی سەگێ بێدەنگییەکەی دەشـکاند. شەمشـەمەکوێرە چنگ و پێیەکی گچکەی هەبوو. پورە کلارا کتێبی دەخوێندەوە و خۆی باوەشـێن دەکرد. شەمشەمەکوێرەکە نەیدەتوانی هەڵبێ. پورە کلارا کراسێکی یەخەواز و قۆڵکورتی پۆشـی بوو. شەمشەمەکوێرەم بە باڵەکانی گرتبوو. لە کونـی کلیلدانەکەوە پـورەکلارام دەبینی کە کتێبی دەخوێندەوە و خۆی باوەشێن دەکرد.

ئەو رۆژانە خۆراکی گەرممان نەدەخوارد. بەزۆری بە تەماتە، نان، شەراب، شەربەت، پارچەی سۆسیس و ژامبۆن[13] خەیارشۆر، رۆن و کەمێ پرتەقاڵ، شیوێکی ساردت بۆ دروست دەکردین.

دەرگای ژێرزەمینەکەم واڵا کرد و هێشتم شەمشەمەکوێرەکە لە تاریکیدا بفڕێ. وەختێ جارێکی تر لە کونی کلیلدانەکەوە روانیم، پورە کلارا بە پێی پەتی و ئەژنۆی رووتەوە هێشتا درێژەی بە کتێب خوێندنەوە دەدا و خۆی باوەشێن دەکرد.

●○●

پێم وتی: «- بەر لە هەر شـتێ دەبێ رێزی خوا لە هەموو شتێ زیاتر بگیرێ.»

تۆیش وتت: «بەڵێ.»

ئینجا لێمپرسیت لەهەموو شـتێ زیاتر رێزگرتنی خوا یانی

---

١٣ گۆشتی لاڕانی ئاژەڵ بەتایبەتی هی بەراز، کە دەپەستێورێتەوە و لە باسترمە دەچێ.

چی؟

تۆیش وتت: «ـ واتە دەبێ ڕێزی خوا لە هەموو شـتێ زیاتر بگیرێ.»

منیش وتم: «ئەها.» پاشـانیش وتم: «دووەم هیچ کاتێ نابێ کفر بکەی.»

تۆیش وتت: «بەڵێ.»

ئینجا لێمپرسیت کە هیچ کاتێ نابێ کفر بکەی یانی چی؟

تۆیش وتت: «واتە هیچ کاتێ نابێ کفر بکەی.»

منیش وتم: «ئەها.» پاشانیش وتم: «سێیەم دەبێ ڕەچاوی جەژنەکان بکەی.»

تۆیش وتت: «بەڵێ.»

ئینجا لێمپرسـیت کە دەبێ ڕەچاوی جەژنەکان بکەی یانی چی؟

تۆیش وتت: «واتە دەبێ ڕەچاوی جەژنەکان بکەی.»

منیش وتم «ئەها.»

یەك، دوو، سێ. بەڵێ.

ئینجا من وتـم: «چوارەم دەبێ ڕێز لە باوك و دایکی خۆت بگری.»

تۆیش وتت: «بەڵێ.»

ئینجا لێمپرسـیت دەبێ ڕێز لە بـاوك و دایکی خۆت بگری یانی چی؟

تۆیش وتت: «واتە دەبێ ڕێز لە باوك و دایکی خۆت بگری.»

منیش وتم: «ئەها.» پاشـانیش وتم: «پێنجەم نابێ کەس بکوژی.»

تۆیش وتت: «بەڵێ.»

ئینجا لێمپرسیت نابێ کەس بکوژی یانی چی؟

تۆیش وتت: «واتە هیچ کاتێ نابێ بکوژی.»

منیش وتم: «ئەها.» پاشانیش وتم: «شەشەم نابێ زینا بکەی.»

تۆیش وتت: «بەڵێ.»

ئینجا لێمپرسیت نابێ زینا بکەی یانی چی؟

تۆیش وتت: «واتە نابێ زینا بکەی.»

منیش وتم: «ئەها.»

چوار، پێنج، شەش. بەڵێ.

ئینجا پێموتی: «چۆن؟»

تۆیش پێتوتم: «چی؟»

منیش وتم: «چۆن دەبێ زینا نەکەی؟»

تۆیش وتت: «بە زینا نەکردن.»

ئینجا تۆ پێتوتم: «بەوجۆرەی کە وانەکانی شەرع دەڵێن.»

منیش وتم: «ئەها.» پاشانیش وتم: «بەڵام چ کاتێ؟»

تۆیش وتت: «هیچ وەختێ.»

من وتم: «بەڵام لە کوێ؟»

تۆیش وتت: «لەهیچ شوێنێ.»

ئینجا منیش وتم: «ئەها.» پاشان وتم: «ئەها»، دیسانەوە وتم: «بزانم ئەمەش یەکێکە لەو شتانەی کە گەورەکان دەیزانن و بچوکەکان نایزانن؟»

تۆیش وتت: «بەڵێ.»

چەند مانگ پاش باوەگەورە، دایەگەورەیش لەژێر سوتانەی پیلاری پاکیزەدا مرد. وەختێ زەنگی دەرگایان لێ دەدا، تۆ و پورە کلارا دەگریان. هەندێ جاریش پورە کلارا نەرمە قیژەی دەکرد. من بیرم لە دۆزەخ و شەهیدان و سزای دامینەکان[١٤] دەکردەوە بەڵام هەر کە خەیاڵم لەدەست دەدا، دەکەوتمە پێکەنین.

خاچێکــی زیوین و تەســبیحێکی زێڕینتان دابووە دەســت دایەگەورە. پورە کلارا دەگریا و گوڵاوی دەپژاند، بەڵام دایەگەورە سات دوای سات بۆنی ناخۆشتر دەبوو. چاوم بڕیبە رووناکی یەکێ لە مۆمدانەکان تا بەزۆر تنۆکە ئەسرێ زایە گۆشەی چاومەوە.

دایەگەورە سپی سپی هەڵگەڕابوو و گیرەیەك بەسەر لوتییەوە بوو. وەختێ خزمەتکەرانی کفن و گۆڕەوشار هاتن، پورە کلارا بەدەم هاوار و قیژە و گریانەوە، خاچ و تەسبیحەکەی لەسەر دایەگەورە هەڵگــرت و لەنێو باوڵێکی ئاســنیندا کلۆمی کردن. من بیرم لە ئیبلیس، کۆیلەکانی رۆم و نەشتەرگەری لووەکان دەکردەوە، بەڵام دیسانەوە ناچار بووم روخسارم لەنێو دەسماڵێکدا بشارمەوە تا کەس نەمبینێ پێدەکەنم.

پاشان پیاوەکان تابوتەکەیان هەڵگرت و بە دەرۆسییەوە بەجۆرێ کە بەر کاشــی و دیوارەکان نەکەوێ، لــە ژوورەکە بردیانە دەرەوە. پورە کلارا لەودیوی پەنجەرەکــەوە لەهەموو کاتێ توندتر گریا و هاوڕێکانیشی رایانگرتبوو. ئەو وەختە بوو کە خۆم لە ئاودەستەکەدا بەند کرد و وەها پێکەنیم کە ئاو پەڕییە چاومەوە.

●○●

---

١٤ Damiens: دووان لە شەهیدەکانی دینی مەسحی لە سەدەی سێیەمی زایینی.

دەرگاکانـــی ژوورەکە داخرابـــوون، پەنجەرەکانیش داخرابوون. ژوورەکە لاکێشەیەکی تەواو و بێ دەربیچە دەینواند.

« ـ باوکت لە زیندانداا شـــێت نەبوو، بەڵکوو هەر لەسەرەتاوە شێت بوو. ئەگەر شێت نەبوو، ئەی چۆن توانی ئەو گوناهانە بکا؟ خوا ئەو رۆژە نەهێنی کە بە خراپە باســـی مێردە خۆشەویستەکەم بکەم. بەدرێژایی ژیان خۆشم ویست، چاودێری بووم و هەر کارێکم بۆ دەکرد کە پێی خۆشبوایە. پێتوایە ئەگەر ژنێکی تر بوایە چی دەکرد؟ تۆ هێشتا لەوە جاهیڵتری کە بتوانی لەم شتانە تێبگەی، تۆ نازانی ژیان چییە، من نەمهێشـــت ئازار و مەینەتی بکێشی. هـــەر ژنێکی تر بوایە دووبارە شـــوی دەکـــردەوە و باوەپیارەیەکی دەکردە باڵادەســـتان. شـــتێك کە بۆ من زۆر ئاسان بوو. ئەو کاتە ئیتر پێویســـتی نەدەکرد ئازار بکێشم و کار بکەم. بەڵام نەمویست کارێکی وا بکەم، بۆ؟ یەکەم لەبەر ئەوەی خۆشـــبەختی ئێوەم لا گرنگ بوو، دووەمیش لەبەر ئەوەی کە من تەنیا دەتوانم یەك پیاوم خۆش بووێ: مێردەکەم.»

ژوورەکە وەك لاکێشـــەیەکی تەواو بوو کە لە سێبەر دروستیان کردبێ. وردە وردە توانیم شتانێ ببینم کە تێیدا بوون.

« ـ من بووم کە دەبوایە لە سەختی ئازار و مەینەتی شێت ببم. بەڵام ویســـتم بەهەر بەهایەك بووە هاوسەنگی خۆم لەدەست نەدەم تا ئاگاداری ئێوە بم و پاشـــان ئێوە و ئەویش لەو تەنگوچەڵەمەیە رزگار بکەم. ئەرکی کوڕ و دایکی ئەوەتان بەسەردا دەسەپێنێ کە رێز لە ماندووبوون و بەشـــمەینەتی من بگرن. ئەگەر منداڵێکی تر بوایە، خاکی ژێرپێمی ماچ دەکرد. من چاوەڕوانی شتێکی وەهام نییە، هێندەم ئەوێ قەدری ئەو کارانە بزانن کە بۆم ئەنجام داون.»

چـــوار دیوارەکە ـ بە دەرگا و پەنجەرەی داخراوەوە ـ بە تەختی ژوورەکە و بانەکەیەوە، شـــەش رووکاری ئاوێزەیی بنچوار گۆشەی تەواویان پێکدەهێنا. لەناو ئەم ئاوەێزەیەدا تۆ لە گەڵ مندا قســەت دەکــرد و منیش گوێم لە قســەکانت دەگــرت، وەختێ بێدەنگ دەبووی، چرکە چرکی کاتژمێرە دیوارییەکە دەبیسترا.

« ـ هەمــوو لە میلیا دەیانزانی. حەز دەکەی لەکێ دەتەوێ بپرسە، ئەگەر ژیر بوایە بەوجۆرە ڕەفتاری نەدەکرد. لەبەر ئەمەیە کە بەتۆ دەڵێم لە زینداندا شـێت نەبووە و بەر لەوە هەر شێت بووە. ئەو نامانەی کە بۆم نووســی، لەو نامانە بوو کە هەر ژنێکی تر لــە بارودۆخی مندا ـ پڕاوپــڕ لە ئازار و مەینەتی ـ بۆ پیاوێکی دەنووسی کە هۆکاری هەموو بەدبەختییەکانیەتی. بەڵام بەرگەی ئەوە ناگرم کە تێڕوانینێکی خراپت بەرامبەری هەبێ. تۆ دەبێ ڕێز لە بیرەوەرییەکانی بگری و هەمیشە خۆشت بوێ. بەهەمانشێوەی من کە ئێســتاکە ڕێزم بۆی هەیە و خۆشم دەوێ. لە یادت نەچێ کە دێوانەبوونەکەی گوناهەکەی دەبەخشێ.

●○●

وەختـــێ بەرەو مەدریــد، ڤیارامیرۆمان بەجێهێشـــت، لە نێو شەمەندەفەرەکەدا گرتم بەدەستمەوە تا تێك نەچێ.

ســـەرەتا پیاوەدارینەی زۆرم لەناو دادەنا. لە دواتردا کە تەنیا چەند پیاوەدارینەیەکم لەناو دادەنا، توانیم بێ ئەوەی بەریەك بکەون جووڵەیان پێ بکەم.

لە ڤیارامیرۆ بە قوتویەکی مقەبایی دروستم کرد. ناوەکەیم بە دوو مۆمی شاراوە، رووناك دەکردەوە.

سەرەتا بۆ هەر نمایشـــێ زۆر دیکۆری رەنگاورەنگم دادەنا. بەڵام لەدواتردا تەنیا یەکێکیانم هێشتەوە و ئیتر پێویستی نەدەکرد چاوەڕێ بکەی تا دیکۆرەکەی بگۆڕم.

ئەلیسا حەزی بە خوێندنەوەی دەقەکان نەبوو، بۆیە بە گۆڕینی دەنگ خۆم هەموو رۆڵەکانم دەنواند.

سەرەتا خەڵکی هەموو وەختێ دەهاتنە ناوەوە و دەچوونە دەرەوە. بەڵام لەدواتردا کەمتر پیاوەدارینەیەك دەهات یا دەچووە دەرەوە و تۆ باشتر دەتتوانی بەدوای حیکایەتەکەدا بچی.

لە مەدرید لەباتی دوو مۆمەکە، دوو گڵۆپم دانا.

ســـەرەتا پیاوەدارینەکان کاری زۆر گرنگیـــان ئەنجام دەدا. بەڵام وەختێ دواتر کارە ئاســاییەکانیان ئەنجام دا تۆ سەبارەت بە شانۆنامەکانم زیاتر قسەت دەکرد.

لەمەدرید خستمە ژوورەکەمەوە. هەندێ جار نمایشێکم بۆ تۆ پێشکەش دەکرد.

سەرەتا هەر شانۆنامەیەکم دابەشـــی چەند پەردەیەك دەکرد. بەڵام لە دواتردا هەموویمان لە یەك پەردەدا پێشـــکەش دەکرد و تۆ هەست و هۆشت کەمتر پەرت دەبوو.

هەر پیاوەدارینەیەکم خـــستبووە ســـەر چڵەدارێك و دەمتوانی لەدەرەوەڕا بیجوڵێنم. سەرەتا تەختی شانۆکانم مقەبایی بوون. بەڵام لە مەدرید دانەیەکی دارینم چێ کرد و تۆیش زیاتر حەزت پێکرد.

نە ئەلیســـا، نە پورە کلارا، نە باوەگـــەورە و نە دایە گەورەیش هیچ کامیان تەماشای شانۆکانمیان نەدەکرد. تەنیا تۆ دەتبینین. ئێستایش کە تۆ لێرە نیت تەنیا خۆم تەماشاکەریانم.

●○●

تەماشای باران دەکەم؛ وەختێ بەر پەنجەرەکەم دەکەوێ. تنۆکە روونەکانی باران دەخزێن. ئاسمانی تاریک و تەماوی هاتووەتە خوارەوە.

پایپەکەی «دکتۆر پلومپ» دەکێشم کە لەگەڵ شتەکانی تری لە نێو باوڵێکدا و لە ئەمبارێکدا هەڵگیرابوو.

باران ئەبارێ دەنگی خوڕەی ئاوی ناو پلوسکەکە دێ. بەیانی زوو باران دایکرد. سەعات سێی دوانیوەڕۆیە و هێشتا باران لێزمە دەکا.

پایپەکەی «دکتۆر پلومپ»م بە لێوەوەیە کە لەبنی باوڵێکی بن ئەمبارەکە دزیومە.

●○●

شوێنم کەوت و من خۆم لە گەرماوەکەدا بەند کرد و گاڵەم دا. وەختێ لەدەرگاکەی دا، خۆم پێوە نوساند و کە وتیشی: «وەرە دەرەوە» متەقم لێوە نەهات. چونکە چووبویتە فەرمانگە تۆ ئاگات لە هیچ نەبوو. پاشان جارێکی تر لە دەرگای دایەوە و من لەسەر لێواری بانیۆکە دانیشتم.

دیسانەوە لە دەرگای دایەوە و ئەوسا ڕۆیشت. گوێم لێبوو کە دوور کەوتەوە و دەرگای ژوورەکەی بە توندی بەیەکا دا. دواتر لەگەڵ ئەوەشدا کە گوێم بە دەرگاکەوە نابوو، بەڵام هیچم نەبیست.

ئەو وەختە کلۆمەکەم لادا و لەسەر لێواری بانیۆکە دانیشتمەوە. ئینجا لە گەرماوەکە هاتمە دەرەوە و چوومە ژوورەکەمەوە و دەرگاکەیم ئاوەڵا بەجێهێشت.

وەختێ ویستم بڕۆم بۆ ژوورەکەی وتی:

«ـ تۆ مەیە.»

لەبەر دەرگاکەی مامەوە. تۆ لە فەرمانگە بووی و شـــتێکت نەدەزانی. لەکاتێکدا کە بە دوو خاولییەوە لەبەر دەرگاکەیدا بووم، پورە کلارا، بەبێدەنگی لە ژوورەکەیدا مایەوە.

لێی پرسیم:

«ـ لێرە چ دەکەی؟»

وتم:

«ـ هیچ.»

پێی وتم:

«ـ کەوایە ون بە!»

ئیتر ڕۆیشتم.

●○●

وتم «باشە»
وتم «باشە»
وتت «بەڵێ»
وتی (مێینە) «هەڵبەتە»
وتمان «باشە»
وتتان «بەڵێ»
وتیان (مێینە) «هەڵبەتە»
ئەڵێین (داهاتوو ـ ئیلتزامی) «نا»
دەڵێم (داهاتوو ـ خەبەری) «باشە»
دەڵێم (بەردەوام) «ڕەنگە»
بڵێ «بەڵێ»

بڵێین «بەڵێ»
بڵێن «بەڵێ»
وتم «بەڵێ»
وتت «ئەمە بەڵێ»
وتی (مێینە) «هەڵبەتە کە بەڵێ»
وتمان «بەڵێ»
وتتان «ئەمە»
وتتان (مێینە) «هەڵبەتە کە بەڵێ»
دەڵێم «بەڵێ»
وتومە «بەڵێ»
وتم «بەڵێ»
ئەموت «بەڵێ»
وتبووم «نە»
وتبووم «نە»
ئایا وتم؟
ئایا وتت؟
ئایا وتی؟ (مێینە)
ئایا وتمان؟
ئایا وتتان؟
ئایا وتیان؟ (مێینە)
بەڵێ. وتم
وتت
وتی
وتمان

وتتان

وتیان

●○●

تەپڵی رۆمییەکان لە شەودا لێی دەدا: ران ـ دەرەران ـ دان ـ دان.

پورە کلارا، بەپێی پەتی خاچێکـــی دارینی بەکێش دەکرد و چەند زنجیری درێژی یەك مەتری لەپێیەکانی بەسترابوو. وەختێ لەبەردەممانەوە تێپەڕی دایەگەورە هاواری کرد:

« ـ کچەکەم!»

تەپڵی رۆمییەکان لێی دەدا.

عەرەبانەکەی ئەمەیە مرۆڤ[١٥]

وەستا و بارکێشەکان لەسەر پایەکانی دایان نا. کورێژگەیەکی هۆزانبێژی گروپی هاوبێژان زمزمەیەك شەرابیان دانێ. لە نیوەی رێـــدا دوو کورێژگەی هۆزانبێژی گروپی هاوبێژان زمزەمەکەیان لەو بەرمیلە پڕ کرد کە هەیانبوو.

تەپڵی رۆمییەکان لە زرمە کەوت. کەسێ لەبان هەیوانێکەوە ئاوازی «عیسای بەهێز»ی چڕی.

یەکێ لە بارکێشەکان وتی:

« ـ یەك، دوو، سە!»

عەرەبانەکەی ئەمەیە مرۆڤ دووبارە کەوتەوە رێ. کراســـی شەلاڵی ئارەقەی بارکێشەکان لای شانەوە دڕابوو.

تەپڵی رۆمییەکان لێی دەدا: ران ـ دەرەران ـ دان ـ دان.

سێ تۆبەکار کە وەك پورە کلارا خاچیان بەکێش دەکرد، تێپەڕین

---

١٥ Ecce Homo مرۆڤێ کە لە رێوڕەسمی ئایینی تڕا و پاڕانەوەدا، رۆڵی مەسیح ئەبینێ.

و چەندین زنجیر بەهەمان درێژی لەپێیەکانیان بەسترابوو. یەکێکیان لاقی خۆی بەسەر زەویدا رادەکێشا.

تەپڵی رۆمییەکان لێی دەدا.

ئەسقەف بە پەشمینە زێڕنەخشـــەکەی خۆیەوە تێپەڕی. دوو پێشنوێژ دامێنی پەشمینەکەیان بۆ گرتبوو. لە دوای ئەسقەفیشەوە چەند کەشیشێ بەخۆیان و سوتانەکانیانەوە دەهاتن.

تەپڵی رۆمییەکان لێی دەدا.

ئەندامە لەچکبەسـەرەکانی گرویی «پشتیوانان» تێپەڕین. لەنێوان دوو ریزی لەچکبەسـەرەکاندا، ژنێکی تۆبەکار لەسـەر دووئەژنۆ بەجـۆرێ کە تەکی کە دابووەوە بـــە کچۆڵەیەکی حەوت ساڵەوە، دەهاتە پێشەوە، دوعای دەکرد و بەدەنگی بەرز دەگریا.

تەپڵی رۆمییەکان لێی دەدا.

دوو تۆبـــەکار کە وەکو پورە کلارا خـــاچ و زنجیریان بەکێش دەکـــرد، تێپەڕین. یەکێکیان بەئەرزا کەوت. دووبارە هەسـتایەوە و درێژەی بە رێکردن دا.

تەپڵی رۆمییەکان لێی دەدا.

تۆبـــەکارێ کە خاچێکی گەورەتری کێـــش دەکرد، تێپەڕی. هێور و ئارام رێی دەکرد. دوو زنجیری ئەسـتوری چوار مەتری بە لاقەکانییەوە بوو. ژنان دەیانقیژاند و هەندێکیان دەگریان. لەبەر ئەوەی ئەلیسایش دەیویست میز بکا باوەگەورە بردییە سوچێکەوە و ئەلیسا بەدانیشتنەوە، هەر بەو جۆرەی کە خۆی هەڵکردبوو، میزی کرد. لە شـــەودا، تەپڵی رۆمییەکان لێی دەدا. ران - دەرەران - ران - دان - ران - دەن ران - دەراران - ران - ران - ران.

●○●

بــە منیان وت ئەو گوڵە ئۆرکیدەیــە. بۆیە منیش ئۆرکیدەم هەڵبژارد. خســتیانە قوتویەکی دیودیارەوە و منیش پێشکەشــم کردی. پاشــان پێم وتی وەختێ بوومە ئەفسەری هێزی ئاسمانی ئیسپانیا، هەموو هەفتەیەك قوتویەکی دیودیارت پێشکەش دەکەم کە ئۆرکیدەیەکی لەناوبێ.

« ـ من تەنیا خۆشبەختی تۆم دەویست. بەداخەوە وام دەزانی ـ باوەڕیش بکە تەنیا باشی تۆم گەرەك بوو، خوا شایەتە ـ وام دەزانی پیشەی سەربازی بۆ تۆ باشترین پیشەیە.»

دەرگا و پەنجەرەکانی ژوورەکە داخرابوون و پەردەکانیش دادراوە، تۆ لەگەڵمدا دەدوای بەڵام تەماشات نەدەکردم.

« ـ ئێســتا ئەبیتە ئەفســەر. موچەیەکی باش وەردەگری، پلەوپایەیەکی باشت دەبێ و زۆر کەسیش ئێرەییت پێ دەبەن. کامە دایك ـ کامە دایکی راستەقینە ـ پیشەیەکی تری پێ رادەسپاردی؟ لەیــادت نەچێ من تەنیا پێم راســپاردی، باش دەزانی کە خۆت بڕیارت دا.»

لەنێو هەموو گوڵەکاندا ئۆرکیدەم هەڵبژارد و وەختێ فرۆشیار پرسی کامەیان؟ وتم گرانترینیان. ئیتر ئەویش ئۆرکیدەیەکی سپی بە نیتکەی سورەوە پێدام.

« ـ ناتوانی بزانی چەنێ نارەحەتم وەختێ زانیم هۆشت لای وانەکانــت نییە. ئەگەر بە هەر شــێوەیەکیش کە لەتوانامدا بووە، هەوڵم داوە کارێ بکەم تا پێشــکەوی، تەنیا لەبەر خۆشەویستیم بــووە بۆ تۆ و هەروەها ئەوەش کە ویســتومە لە ژیاندا پیاوێکی سەرکەوتوو بی.»

لە ژوورەکەدا، تۆ لەلای راســتی منەوە بووی و منیش لای

چەپتەوە. جارناجارێ تەماشایەکت دەکردم.

«نائومێد بـــووم. من ژنێکی نەخوێنـــەوارم. ئەگەر دایك و باوکم بەوجـــۆرە گەورەیان بکردمایە کە من ئێوەم گەورە کرد، ئەو وەختە جیاواز بوو. من ئاگام لە سەختی نەخۆشییەکەی تۆ نەبوو. ئەی بریا کەمێ پزیشـــکیم بخوێندایە! بەڵام بەهەرحاڵ تۆ حەقی گازەندەت نییە، هەر شـــتێ کە لەتوانامدا بووە بۆم کردووی. ئەو وەختەیش کە نەخۆش کەوتی ئەگەر نەمتوانیبێ کارێکی زیاتر و جیاوازتـــرت بۆ بکەم، ئەوە دەبێ بزانی کە یەکەم موچە کەمەکەم بەشـــی کارێکی وای نەدەکرد و دووەمیش ئەوە بوو کە نەمدەزانی سەختی نەخۆشـــییەکەت تا چەندە و لەکۆتاییشدا راستییەکەی پێموابوو بیانوویەکت دۆزیوەتەوە تا دەرس نەخوێنی.»

لە ڤیارامیرۆ گوڵاڵەســـورە هەبوو. لە مەدرید گوڵاڵەســـورە نەبوو. لە مەدرید پێیان وتم کە ئۆرکیدە باشترین گوڵە.

« ـ تۆ بە بڕیاری خۆت لە من جیابوویتەوە. دڵی من شکا، بـــەڵام رێگەم دا هەر کارێ کە حەزت لێیە بیکەی. بچوك بووی دەمتوانی ناچارت بکەم بگەڕێیتەوە. بەڵام ئەوەی کە هەمیشـــە گرنگ بووە لەلام، شـــادی ئەوی تر بووە نەك شادی خۆم. هیچ بێگانەیەك ناتوانێ وەك دایکت تیمارت بکا. پێتوایە دەمهێشـــت کێماسییەکت هەبێ؟»

لە ژوورەکەدا چاوت بڕیبووە قومارکارتەکانت و قسەت لەگەڵ مندا دەکرد.

●○●

هەندێك کام بە مقەست بڕیبوو و منالّەکەم خستبووە ناوەندی کاکەوە. منالّەکە چونکە هەژار بوو تەنیا پارچە قوماشێکی لێئالاّ بوو بەلاّم چونکە پاشا بوو، تاجێکی تەنەکەی بەسەرەوە بوو.

دەریاچەکە بالّی کێشابوو بەسەر سەرقاپی قوتووە خڕەکەی نوقلّەکاندا. مراوییەکی تەپەدۆڕین بەسەر ئاوی دەریاچەکەوە بوو کە بەهۆی قورسی سەرییەوە هەر کە ئاگام لێی نەدەما دەکەوت، لەبنی ئاوەکەیشدا وێنەی سورەماسییەك کێشرا بوو.

منالّەکە چونکە سەرمای بوو و سۆپای لانەبوو، گوێدرێژێك و گایەك لەپشتییەوە بە هەناسەکانیان گەرمیان دەکردەوە. گوێدرێژەکە لای راست و گاکەیش لای چەپییەوە بوو.

لە ئاسماندا، ئەستێرەیەکی پولەکەدار هەلّواسرابوو تا پاشا جادوگەرەکان بە جێگەی منالّەکە بزانن و بۆ ئەوەش کە کێشەیەك نەیەتە ئاراوە جادەیەك لە خاکی زەرد بەنێو قەرسیل و چیمەنێکی سەوزدا راکێشرا بوو.

شەو بوو، گەلەئەستێرەی کاغەزینی زیوین بە کاغەزە شینە تێرەکەی ئاسمانەوە لکابوون و بۆئەوەش کە هەموو بزانن ئەوە چییە، لەتەنیشتییەوە لەسەر کوتە کاغەزێ نووسرابوو:

«ئەمە تەویلەی بەیتوللەحمە، ئەو شوێنەی کە ئەو لە ٢٥ی کانوونی دووەمدا تێیدا هاتە دنیاوە.»

شەوێك پاش نزا و پاڕانەوە پورە کلارا ئاوازی مەسیحیانەی سالّی نوێی لەگەلّ ئێمەدا خوێند و من لەسەر ئەژنۆکانت دانیشتم.

●○●

ئه‌و ته‌ختی شانۆیی مقه‌بایی و دواتریش دارتی منی نه‌بینی.

دێته‌وه بیرم پیاوێك له‌نێو خاكی كه‌ناره‌كانی میلیا پێیه‌كانمی كرد به‌ژێر لمه‌وه.

نازانم ئایا وه‌كو تۆ چێژی له بینینی شانۆ وه‌رده‌گرت یا وه‌كو ئه‌لیسا حه‌وسه‌ڵه‌ی نه‌ده‌ما.

ده‌سته‌كانی ئه‌و پیاوه‌م له پاڵ پێیه‌كانم و خاكی كه‌ناری میلیادا دێته‌وه بیر.

نه‌یزانی كه فێربووم به‌شداری له نوێژی جه‌ماعه‌ت بكه‌م و سواری پاسكیل بووم.

دێته‌وه بیرم خۆر، ده‌سته‌كانی پیاوه‌كه و پێیه‌كانم و خاكی كه‌ناری میلیای رووناك ده‌كرده‌وه.

نازانم ئه‌گه‌ر له نوێژی جه‌ماعه‌تدا ببینیمایه وه‌ك تۆ خۆشحاڵ ده‌بوو یا له پاسكیلسواریم وه‌كو دایه گه‌وره توڕه ده‌بوو.

●○●

(شه‌یتان له چاڵی ره‌شی دۆزه‌خدا، گیانه گوناهكاره‌كان ده‌سووتێنێ)

سه‌ره‌تا ئه‌و رووداوه له‌گه‌ڵ كلارادا قه‌وما، ئینجا چوومه كڵێسا، ئینجا بۆ دانپیانان له‌دوای ریزه‌وه وه‌ستام، پاشان كڵێسام به‌جێهێشت، ئینجا گه‌ڕامه‌وه، ئینجا بۆ دانپیانان له‌دوای ریزه‌وه وه‌ستام، پاشان نۆره‌م هات، ئینجا پێیان وتم ئه‌م كاره‌م له خه‌ونمدا ئه‌نجام داوه، ئینجا منیان به‌خشی. پاشان له كڵێسا هاتمه ده‌ره‌وه، ئینجا گه‌ڕامه‌وه ماڵه‌وه، ئینجا له ماڵ هاتمه ده‌ره‌وه، پاشان گه‌ڕامه‌وه كڵێسا، ئینجا بۆ دانپیانان له‌دوای ریزه‌وه وه‌ستام، ئینجا نۆره‌ی من

هات و پاشان وتم کە لە خەونمدا نەبووە، پاشان بەخشرام، ئینجا لە کڵێســـا هاتمە دەرەوە، ئینجا گەڕامەوەماڵەوە، ئینجا بۆ دانپیانان لەدوای ریزەوە وەستام، پاشان نۆرەم هات، پاشان پێم وت لە خەونمدا نەبووە، ئینجا وتم کە گوناهـــی گەورەم کردووە، ئینجا وتم دەبێ سەختتر تەمێ ببم، پاشان لە کڵێسا هاتمە دەرەوە، ئینجا گەڕامەوە ماڵەوە، ئینجا لەماڵ هاتمە دەرەوە، پاشان بەرەو کڵێسا بەڕێکەوتم، ئینجا وەستام، ئینجا بەرێگەی خۆمدا گەڕامەوە، پاشان گەیشتمە ماڵەوە، پاشان چوومە سەر چرپاکەم و ئاخرییەکەی ئەوەندە «ئەی باوکی موقەدەس»م خوێند تا خەوم لێکەوت.

(شـــەیتان لە چاڵی رەشـــی دۆزەخدا، گیانـــی گوناهکاران دەسوتێنێ.)

●○●

دایەگەورە بەسەرهاتەکەی دەگێڕایەوە و پێدەکەنی. پورە کلارا بەسەرهاتەکەی دەگێڕایەوە و پێدەکەنی. باوەگەورە گوێی دەگرت و سیغاری دەکێشا. ئەلیسا قسەکانی ئەوانی دەبیست و پێدەکەنی. منیش پێدەکەنیم. وەختێ لەشـــار گەڕایتەوە هەموو شـــتێکم بۆ گێڕایتەوە.

شابەیتەکەی ئەمە بوو:

با بژی مەریەم، با بژی کڵێســـا! با بژی دروســـتکەری، با بژی دۆمینگۆ[16] دایەگەورە دەیوت بەر لە ســـپێدە بوو. پورە کلارا دەیوت کاتژمێر چواری دەمەوبەیان بوو. باوەگەورە گوێی دەگرت و ســـیغاری دەکێشا. ئەلیسا و منیش گوێمان ڕادێرابوو. بەڵام تۆ

---

١٦ قەدیسی کاسۆلیکە دامەزرێنەری یەکێ لە توندوتیژترین ئایینزاکانی کڵێسایی.

نەتدەتوانی، تۆ لە شار بووی؟

پاش شابەیت ئەم دووبەیتییە دەهات:

دەخوێنێ لە گوێت شەیتان

تا تۆ بکات بێئیمان

دەڵێ نوێژت بۆ چییە؟

بخەوە، نوێژت بۆ چییە؟

دایەگـــەورە دەیوت کە نزیکەی ســـەعاتێ لەژێر پەنجەرەی ژووری مامۆستادا ئاوازیان چڕی.

پـــورە کلارا دەیوت ئـــەو مولحیدە تەنانەت لـــۆچ نەکەوتە ناوچاوییەوە. باوەگەورە سیغاری دەکێشا. ئەلیسا گوێی لە قسەکانی دەگـــرت و پێدەکەنی، منیش پێدەکەنیم. پاشـــترێ کە گەڕایتەوە ڤیارامیرۆ هەموو شتێکم بۆ گێڕایتەوە، شابەیتەکە دەیوت:

با بژی مەریەم، با بژی کڵێسا! با بژی دروستکەری، با بژی دۆمینگۆ!

وەختێ بردیان، دایەگەورە وتی ئەم ئانارشیســـتە هەر شایان بەوەیـــە. وەختێ بردیان، پورە کلارا وتی ئەم زەندیقە هەر شـــایان بەوەیە. وەختێ ســـەربازەکانی شـــار بردیان، باوەگەورە سیغاری دەکێشا.

●○●

پیاوەکـــە پێیەکانمی دەکرد بەژێر خاکەوە. کەناری میلیا بوو. دەستەکانی بەسەر پێیەکانمەوە و خاکی کەناراوەکەم دەهێنایەوە بیرم. دەمهێنایەوە بیرم کە ئەو ڕۆژە هەتاو بوو.

تۆ بۆت باسکردم کە لە میلیا ئامادە نەبووم کەسێ ماچ کەم و ڕۆژێ بوکەڵە جوانەکەی ئەلیســـام لە پەنجەرەوە فڕێ دا. من

هیچ یەك لەمانەم لەیاد نییە. تۆ چەندین جار ئەم شـــتانەت بۆ باس کردم.

لەسەر پاکەتێ کە لە نێو کۆمەدەکەدا هەڵت گرتووە، نووسیوتە «وێنەکانـــی میلیا». لە وێنەکاندا تۆ و من و ئەلیســـا بەرچاو دەکەوین. هەندێ لەوێنەکان پارچەیەکیان کەمە. کەسێ بە مقەست بڕیونی.

ئەو شتانەم نایەتەوە یاد کە چەندین جار لەبارەی میلیاوە باست کردووە.

پێیەکانم کە لەنێو خاکدا چاڵ ببوو، دەستەکانی ئەو پیاوەی لە تەنیشت پێیەکانمەوە بوو دێتەوە بیرم.

●○●

تۆ گریای.

« - ویژدانم ئاســـودەیە. هەمیشە وەك دایك و وەك هاوسەریش ئەرکی خۆم بە باشـــترین شێوە ئەنجام داوە. ئەمڕۆکە بێوەژنێکی بێچارەم کە جگە لە چاوەڕوانی مردن کارێکی ترم نییە. گەنجێتیم تەواو بووە. من پیرم، دنیا هی ئێوەی گەنجانە.»

تۆ گریایت و لە قسە کەوتی.

« - تۆ بچوکی من بووی، جگەرگۆشەی من بووی، چەنێ خۆشم ویستی. ئاخ، ئێستاکەیش چەنێ خۆشم ئەوێی! چەنێ چێژ لە بینینی ئەو وێنانە وەردەگرم کە خۆت بە منەوە چەسپاندووە! ئەو کاتانە تەنیا منت هەبووم. نەتدەویســـت لەگەڵ کەسێکی تردا بی و کەسی تر ماچ کەی، تەنیا دەتویست لەگەڵ مندا بی. منیش لە پیاسەکردن و گەڕان لەگەڵ تۆ لە میلیا هەستم بە سەربەرزی

دەکرد.»

تۆ گریای.

«باوکت مردووە. وابزانم بەمجۆرە بۆ هەموومان باشتر بێ. بارێکی قورس بوو. ئەمە جگە لەوەی کە سزای گوناهەکانی خۆی وەرگرت، بیرت نەچێ کە خوا گوناهکارانیش تەمێ دەکا و لە کتێبی پیرۆزدا ئەڵێ: «بەعەل لە بابل بە سزای خۆی دەگەیەنم.» بەڵام دەبێ بزانی کە من گوناهێکم نەکردووە. تەنیا بۆ ئێوە ژیاوم، هەمیشە باش بوومە. دە بڵێ کە قسەکانمت قبووڵە.»

بەتۆم وت «بەڵێ» و تۆیش گریای.

«داوای لێخۆشبوونم لێ بکە.»

دوام لێکردی کە لێم خۆش ببی و تۆ گریای.

«ماچم کە.»

تۆم ماچ کرد و تۆ گریای.

پاشان، لە تاریکیدا لە ڕاڕەوەکەوە تا بەر دەرگا چووین. لە تاریکیدا دیسانەوە ماچم کردیتەوە. تۆیش لە تاریکیدا منت ماچ کرد و لەباوەشت گرتم.

●○●

ئەوانە بەمنیان وت کە ئێستا هەموو شت گۆڕاوە، نەخۆشییەکان ئیتر تیمار دەکرێن، کە ئێستا سەفەرکردنەکان خێراتر ئەنجام دەدرێن. کە مرۆڤایەتی پێشکەوتنی بەخۆوە بینیوە، کە خۆشگوزەرانی خۆشبەختی هێناوە. تۆیش ئەمانەت بەمن گوتبوو و وەختێ پرسیارم لەوانیش کرد، وەڵامیان دامەوە. ئەوجا ئیتر شتێکم نەپرسی.

وتیان کە دەبێ نیشتمانت خۆش بووێ، کە دەبێ خۆت لەپێناویدا بەخت بکەی، کە دەبێ شانازی بە قارەمانانی نەتەوەییەوە بکەی، کە دەبێ ڕێز لە ئارامی وڵات بگری، کە دەبێ خائینەکان بەهەموو بناسێنی، کە دەبێ ڕقت لە دوژمن بێ. تۆیش ئەمانەت بەمن وتبوو. وەختێکیش پرسیارم لەوان کرد، وەڵامیان دامەوە. ئەوجا ئیتر شتێکم نەپرسی.

وتیان کە خێزان پیرۆزە، کە دەبێ ڕێز لە باوانی خۆت بگری، کە دەبێ سوپاسیان بکەین لەبەرامبەر ئەو زەحمەتانەی کە لەپێناوماندا کێشاویانە، کە دەبێ بە گوێیان بکەین، کە دەبێ ئەگەر هەرکارێکیشیان ئەنجام دا دیسان هەر خۆشمان بوێن. تۆیش ئەمانەت بەمن وتبوو. وەختێکیش پرسیارم لەوان کرد وەڵامیان دامەوە. ئەوجا ئیتر شتێکم نەپرسی.

وتیان دەبێ سوپاسکەری خوا بین لەبەرامبەر ئەوەی کە ژیانی پێبەخشیوین، لێی وەرنەگرتووینەوە و ڕێگەی ڕزگاری لەبەرامبەرمان داناوە. تۆیش ئەمانەت بەمن وتبوو. وەختێکیش پرسیارم لەوان کرد وەڵامیان دامەوە. ئەوجا ئیتر شتێکم نەپرسی.

پاشان وتیان دەبێ ئەم کارە بکەم و منیش شتێکم نەوت و ئەو کارەم ئەنجام دا. ئەوجا وتیان دەبێ بڕۆم بۆئەوێ و منیش شتێکم نەپرسی و ڕۆیشتم بۆ ئەوێ.

●○●

لێم پرسیت: «بۆچی جووەکان خراپن؟»
تۆ وەڵامت دامەوە: «لەبەر ئەوەی هەموو ئەمە دەزانن.»
پاشان لێم پرسیت: «بۆچی ئانارشیستەکان خراپن؟»

تۆ وەڵامت دامەوە: «لەبەر ئەوەی هەموو ئەمە دەزانن.»
لێم پرسیت: «بۆچی باوە جوولەکە بوو؟»
تۆیش وەڵامێکت نەدامەوە.
ئەوجا لێم پرسیت: «بۆچی باوە ئانارشیست بوو؟»
تۆیش وەڵامت نەدامەوە.

بەڵێ.
لەتۆم پرسی: «جووەکان هەر ئەو کەسانەن کە عیسای مەسیحیان کوشت؟»
تۆ پێتوتم: «بەڵێ.»
پاشان لێمپرسیت: «ئانارشیستەکان هەمان ئەو کەسانەن کە بۆ کوشتنی خەڵکی بۆمب دادەنێنەوە؟»
تۆ پێتوتم «بەڵێ.»
لێم پرسیت کە وەختێ گەورە بووم منیش دەبمە جوولەکە؟
تۆ پێتوتم: «نە.»
لێم پرسیت کە وەختێ گەورە بووم منیش دەبمە ئانارشیست؟
تۆ پێتوتم: «نە.»
پاشان وتت کە من زۆر باشم و منت ماچ کرد.

بەڵێ.

لەپێشەکی ڕۆمانەکەوە:
«بەعەلی بابل» گێڕانەوەی حیکایەتی منالێکە کە وەکو خاکەکەی، خاکێ کە تێیدا گەورە بووە، دەبێتە هەزار پارچەوە. ئەم کتێبە کە بەرەڵایی و ناشیرینییەکانی مێژوو نیشان دەدا، بە قسەی یەکێ لە ڕەخنەگران «توندوتیژترین چیرۆکی توندوتیژییە».

دۆمینیگۆ سیڤێرن

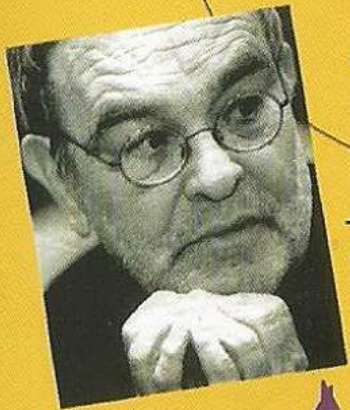

FERNANDO ARABALL

BIJÎ MERG

Wergêrranî: Dillşad hîwa

D.١٧

Design: Akar J. Kakaways

چاپخانەی ڕۆژهەڵات/هەولێر